

**Kaiken se kärsii, kaikessa toivoo?
Suomalaisten korkeakoulutettujen naisten
kokemukset parisuhdeväkivallasta ja uskosta
voimavarana.**

Maiju Pitkänen
Kirkkososiologian pro gradu -tutkielma
Lokakuu 2015

HELSINGIN YLIOPISTO – HELSINGFORS UNIVERSITET

Tiedekunta/Osasto – Fakultet/Sektion Teologinen tiedekunta		Laitos – Institution Käytännöllinen teologia	
Tekijä – Författare Maiju Pitkänen			
Työn nimi – Arbetets titel Kaiken se kärsii, kaikessa toivoo? Suomalaisten korkeakoulutettujen naisten kokemukset parisuhdeväkivallasta ja uskosta voimavarana.			
Oppiaine – Läroämne Kirkkososiologia			
Työn laji – Arbetets art Pro gradu	Aika – Datum 23.10.2015.	Sivumäärä – Sidoantal 78 + liitteet	
<p>Tiivistelmä – Referat</p> <p>Aiemmassa suomalaisessa tutkimuksessa on selvinnyt, että joka viides nainen on kokenut väkivaltaa nykyisessä parisuhteessaan. Väkivalta voi olla sosiaalista, taloudellista, henkistä, fyysistä tai seksuaalista. Naiseen kohdistuva väkivalta tapahtuu usein kotona, jolloin väkivalta yksityistyy ja jää piiloon. Naisiin kohdistuvalla väkivallalla on usein huomattavampia henkisiä kuin fyysisiä seurauksia. Tässä tutkimuksessa selvitetään suomalaisiin korkeakoulutettuihin naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan muotoja, yleisyyttä ja seurauksia.</p> <p>Suomalainen uskonnollinen kenttä on murroksessa. Samaan aikaan, kun traditioon nojaava kansankirkko menettää suosiotaan saa usko, uskonnollisuus ja henkisyys uudenlaisia muotoja. Etenkin aiemmassa kansainvälisessä tutkimuksessa on huomattu, että uskonnolla ja henkisyydellä voi olla merkittävä vaikutus ihmisen hyvinvointiin ja selviytymiseen kriisistä ja traumasta. Tässä tutkimuksessa kartoitetaan, onko usko tai henkisyys ollut naiselle voimavara väkivaltaisen parisuhteen aikana tai sen jälkeen ja millaisia muotoja usko ja henkisyys ovat saaneet.</p> <p>Tutkimukseen osallistui 302 korkeakoulutettua naista. Tutkimusaineisto kerättiin sähköisellä e-lomakkeella. Kysely oli vastattavissa Suomen Akateemisten Naisten Liiton ja Tieteentekijöiden Liiton naisjäsenille. Kvantitatiivisen aineiston analyysissä käytettiin SPSS-ohjelmaa. Kyselylomakkeen avointen vastausten käsittelyssä käytettiin sisällönanalyysia. Lisäksi tehtiin kaksi syventävää teemahaastattelua.</p> <p>Tutkimuksessa selvisi, että kyselyyn vastanneista yli neljännes oli joskus kokenut parisuhdeväkivaltaa. Yleisimpiä väkivallan muotoja olivat muun muassa nimittely ja vähättely, yhteisen omaisuuden tahallinen vahingoittaminen, liikkumisen estäminen, väkivallalla uhkailu, läimäisy sekä potkiminen. Taloudellinen väkivalta ja alistamisen muodot olivat korostuneita korkeakoulutettujen naisten vastauksissa. Tutkimuksessa selvisi myös, että monet naiset eivät arvioineet joitakin väkivallan muotoja, kuten kiinnipitämistä tai läimäisyä väkivaltana lainkaan. Usko ja henkisyys vaikuttivat naisiin sekä positiivisesti että negatiivisesti. Osalle usko oli voimavarana merkityksellinen. Usko ja henkisyys saivat monia muotoja, ja ne olivat merkittävä voimavara suurelle osalle naisista.</p>			
Avainsanat – Nyckelord Paisuhdeväkivalta, naiset, korkeakoulutetut, henkisyys, voimaantuminen, usko, toivo			
Säilytyspaikka – Förvaringställe Helsingin yliopiston kirjasto, Keskustakampuksen kirjasto, Teologia			
Muita tietoja			

Sisällys

1 Johdanto	1
2 Naisten kokema parisuhdeväkivalta	4
2.1 Aiempi tutkimus	4
2.2. Käsitteet	8
3. Tutkimuksen toteuttaminen	14
3.1. Tutkimustehtävä	14
3.2. Aineiston keruu ja analyysi	16
3.3. Tutkimusaineiston luotettavuus ja tutkimuksen eettisyys	25
4. Korkeakoulutettujen naisten kokema parisuhdeväkivalta	29
4.1. Parisuhdeväkivallan muodot ja yleisyys.....	29
4.2. Henkinen parisuhdeväkivalta	39
4.3. Fyysinen parisuhdeväkivalta	47
4.4. Väkivallan kierre	50
5. Usko voimavarana	56
5.1. Uskon muodot ja yleisyys.....	56
5.2. Uskon merkitys parisuhdeväkivaltaa sisältäneen suhteen aikana.....	60
5.3. Millainen merkitys uskolla on selviytymisessä parisuhdeväkivallasta ..	65
6. Pohdinta	71
 Lähde- ja kirjallisuusluettelo	75
Lähteet ja apuneuvot.....	75
Kirjallisuus.....	75
 Liitteet.....	79
Liite 1. Saatekirje kyselylomakkeeseen.....	79
Liite 2. Kyselylomake parisuhdeväkivaltaa kokeneille naisille	80

1. Johdanto

Parisuhdeväkivalta on yhteiskuntaluokasta tai asuinmaasta riippumatta jokaiseen naiseen kohdistuva uhka. Maailmanlaajuisesti joka kolmas nainen on jossain elämänsä vaiheessa kokenut parisuhdeväkivaltaa. Naisiin kohdistuvan väkivallan seurauksia ovat muun muassa fyysiset, henkiset, seksuaaliset, terveydelliset sekä lisääntymiskykyyn liittyvät ongelmat.¹ Vuonna 2014 tehdystä koko Euroopan Unionin alaisesta parisuhdeväkivaltaa kartoittaneesta tutkimuksesta selvisi, että joka viides nainen oli joskus kokenut fyysistä tai seksuaalista väkivaltaa parisuhteessaan.² Raportin mukaan Suomi oli yksi niistä kolmesta Euroopan maasta, joissa nykyisen tai entisen kumppanin tekemää fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa kokeneiden naisten osuus oli korkein.³ Tutkimuksessa joka kolmas suomalaisnainen kertoi entisen tai nykyisen kumppanin käyttäneen fyysistä ja/tai seksuaalista väkivaltaa. Tulos oli korkea verrattuna Euroopan keskiarvoon, jonka mukaan joka viides nainen kertoi vastaavasta.⁴ Ihmisoikeuskeskuksen tuloksista tekemä raportti tiivistää: naisiin kohdistuva väkivalta on vaiettu ihmisoikeusloukkaus. Niin yleistä kuin naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta on, on siitä puhuminen edelleen vaikeaa.

Suomalaisen tutkimuksen mukaan Suomessa joka viides nainen on joutunut nykyisen kumppanin tekemän fyysisen tai seksuaalisen väkivallan tai näillä uhkailun kohteeksi. Korkeakoulutetut naiset ovat olleet aiemmassa suomalaisessa tutkimuksessa yksi suurimmista parisuhdeväkivaltaa kokeneiden ryhmistä.⁵ Keskustelu naisiin kohdistuvasta parisuhdeväkivallasta on erityisen ajankohtaista juuri nyt, kun Suomessa on 1.8.2015 ratifioitu Naisiin kohdistuvan väkivallan sekä perheväkivallan ehkäisemistä ja torjumista koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus, niin sanottu Istanbulin sopimus. Sopimus velvoittaa osapuolia puuttumaan parisuhdeväkivaltaan sekä parisuhdeväkivallan rangaistavuuteen sekä takaamaan tukitoimia ja palveluita parisuhdeväkivallasta kärsiville.⁶ Käytännössä sopimus edellyttää toimia esimerkiksi erilaisten väkivallan tekojen tai vainoamisen kriminalisoimiseksi sekä turvakotipaikkojen takaamiseksi.

Sopimuksen osapuolten tulee huolehtia tarpeellisesta lainsäädännöstä ja

¹ WHO-verkkosivut.

² EU:n laajuinen tutkimus naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Tutkimustulokset lyhyesti. Verkkojulkaisu.

³ Ihmisoikeuskeskus 2014. Suomalaisen naisten osuus tutkimuksessa oli vähintään 1500 naista.

⁴ Ihmisoikeuskeskus 2014.

⁵ Heiskanen & Piispa 1998, 4, 91, 127.

⁶ Istanbulin sopimus.

muista toimenpiteistä edistääkseen ja suojellakseen kaikkien, erityisesti naisten, oikeutta väkivallattomaan elämään niin yksityiselämässä kuin muutenkin.

Parisuhdeväkivallalla on erilaisia fyysisiä ja henkisiä seurauksia ja parisuhdeväkivallasta selviäminen vaatii usein pitkän toipumisen. Viime vuosina on alettu enenevässä määrin tutkia uskonnollisuuden ja henkisyyden merkitystä kriisistä selviämiseen ja toipumiseen. Tutkimuksissa on huomattu, että sekä uskonnollisuudella että henkisyydellä on merkittävä osa selviytymisessä esimerkiksi traumasta. Uskonnollisuus tai henkisyys voi auttaa toipumisessa esimerkiksi antamalla tunteen toivosta tai lievittämällä toivottomuuden tunteita.⁷ Uskonto tai henkisyys voi myös olla merkittävä voimavara esimerkiksi merkityksen tai lohdun antajana.⁸

Uskonnosta haetaan nykyään yhä useammin erityistä henkilökohtaista merkitystä, eikä pelkkä traditioon nojaava usko enää riitä ihmisille.⁹ Muuhun Eurooppaan verrattuna Suomessa on vahva yksityisen uskonnollisuuden kulttuuri. Tutkimuksissa on selvinnyt, että kirkossa käymisen passiivisuudesta huolimatta suomalaisista noin kaksi viidesosaa rukoilee vähintään kerran kuukaudessa.¹⁰ Suomalaisista lähes puolet kokee, että hänellä on oma tapansa olla yhteydessä Jumalaan.¹¹ Perinteinen uskonnollisuus on joutunut antamaan tilaa uskonnollisen ja henkisen kentän muutoksille. Henkilökohtaisesta kokemuksesta tulee tärkeämpää kuin tietystä ideologiasta tai opista. Uskonnollisuus (Religiosity) yksityistyy ja perinteiset instituutionaaliset uskonnot menettävät merkitystään. Uskonnollisella kentällä tapahtuu myös tasa-arvoistumista. Enää ei tarvita uskonnollista auktoriteettia yksilön ja uskonnon välille, vaan jokainen on oman henkisyytensä asiantuntija. Painotus siirtyy Jumalasta ihmiseen.¹² Tämä muutos on käynnissä myös Suomessa, jossa perinteinen kansankirkko on menettämässä asemaansa.¹³ Uskonnollisuutta ja henkisyyttä ei voida selvittää mittaamalla vain perinteistä uskonnollisuutta, kuten rukoilua tai kirkossakäyntiä, vaan on annettavaa tilaa myös uudennaiselle yksilöllistyneelle uskolle. Uskon ja henkisyyden muodot ovat moninaisia ja niiden merkitystä kriisin ja selviytymisen kannalta on tärkeä pohtia.

⁷ Kts. esim. Fowler & Rountree 2010; Pargament et al. 2005.

⁸ Pargament & Koenig & Perez, 2000, 521.

⁹ Haastettu kirkko 2011, 411—412.

¹⁰ Ketola et al. 2011, 12.

¹¹ Ketola et al. 2011, 21. 43 % suomalaisista oli täysin samaa mieltä tai samaa mieltä väitteen ”minulla on oma tapani olla yhteydessä Jumalaan” kanssa.

¹² Nynäs et al. 2012, 50—51.

¹³ Haastettu kirkko 2011, 73.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää millaista parisuhdeväkivaltaa korkeakoulutetut naiset Suomessa kokevat ja millaisia seurauksia väkivallalla on. Lisäksi tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, onko usko tai henkisyys voimavara kriisin hetkellä ja millaisia muotoja usko ja henkisyys saavat. Luon katsauksen aiempaan suomalaiseen parisuhdeväkivallan tutkimukseen ja käyn läpi tutkimuksen kannalta oleellisia käsitteitä. Tämän jälkeen käyn läpi tutkimuskysymyksen, tutkimustehtävän sekä analyysimenetelmän. Tulosluvuissa neljä ja viisi käyn läpi tutkimuksen tuloksia, ja luvussa kuusi esittelen tutkimuksen johtopäätökset.

2. Naisten kokema parisuhdeväkivalta

2.1 Aiempi tutkimus

Käsite perheväkivalta, joka yleensä on määritelty miesten naisiin kohdistamaksi fyysiseksi tai psyykkiseksi väkivallaksi, tuli tunnetuksi 1970-luvulla feminismin myötä. Pahoinpidellyille naisille alettiin järjestää turvakoteja ja alettiin puhua sukupuolten epätasa-arvosta.¹⁴ Jo 1970-luvulla muissa Pohjoismaissa sekä angloamerikkalaisissa maissa tehtiin tutkimusta naisiin kohdistuvasta parisuhdeväkivallasta, seksuaalisesta häirinnästä ja raiskauksista. Skandinavian maissa alettiin 1980-luvulla puhua juuri naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja tätä varten alettiin perustaa erilaisia tukitoimia.¹⁵ Käsite naisiin kohdistuva väkivalta omaksuttiin Suomessa myöhemmin kuin muualla maailmassa.¹⁶ Suomeen käsite tuli vasta 1990-luvulla ja silloinkin pitkälti kansainvälisten sopimusten kautta.¹⁷ Suomessa keskityttiin 1960—70-luvulla enemmän miesten ja naisten samanarvoisuuden sekä tasa-arvoisuuden ajamiseen. Suomessa korostettiin tasa-arvoneutraalia ajattelumallia, eikä sen rinnalle haluttu nostaa sukupuolten välisiä konflikteja. Lisäksi tasa-arvoa korostavassa kulttuurissa naista ei haluttu nähdä uhrina. 1980-luvulla alettiin huomioida naisten ja miesten eroja pyrittäessä samanarvoisuuteen.¹⁸ Ymmärrettiin siis, että nainen ja mies voivat olla erilaisia ja samaan aikaan tasa-arvoisia.

Suomessa naisiin kohdistuvan väkivallan tutkimus onkin verrattain tuoretta. Ensimmäinen naisten kokemaa parisuhdeväkivaltaa selvittänyt tutkimus Usko, toivo, hakkaus tehtiin vuonna 1997 kansainvälisen painostuksen ansiosta. Tutkimuksen tekivät Minna Piispa ja Markku Heiskanen. Ilman sukupuolinäkökulmasta tehtyä laajaa naisiin kohdistuvan väkivallan selvitystä Suomi ei pystynyt täyttämään erilaisia kansainvälisiä sopimuksia, kuten YK:n neljännen naisten maailmankonferenssin loppuasiakirjan velvoitteita.¹⁹ Tutkimusten mukaan parisuhdeväkivalta on Suomessa erittäin yleistä. Suomessa enemmän kuin joka viides nainen on kokenut parisuhdeväkivaltaa tai sillä

¹⁴ Oxford Dictionary of Sociology 1994/1998, 169—170.

¹⁵ Piispa 2004, 52.

¹⁶ Piispa 2004, 22—23.

¹⁷ Esimerkiksi YK:n yleiskokouksen 1993 hyväksymän päätöslauselma ja YK:n 1995 järjestetty neljännen naisten maailmankonferenssin loppuasiakirja.

¹⁸ Piispa 2004, 22—23.

¹⁹ Husso 2003, 14—15.

uhkailua.²⁰ Väkivaltakokemuksia on huomattavan paljon korkeasti koulutetuilla naisilla.²¹

Naisen turvallisuus 1997- kysely oli ensimmäinen suomalainen vain naisten kokemaa väkivaltaa selvittänyt kyselytutkimus.²² Vuonna 2005 Minna Piispa, Markku Heiskanen, Juha Kääriäinen ja Reino Sirén tekivät toisen vastaavan tutkimuksen, Naisiin kohdistunut väkivalta 2005, naisten kokemasta väkivallasta. Tutkimuksessa käytettiin pitkälti samoja tutkimuskysymyksiä kuin vuonna 1997, jolloin tuloksia voitiin vertailla.²³ Molemmissa tutkimuksissa pääteemoina oli selvittää, kuinka yleistä miesten naisiin kohdistama väkivalta on, miten yleistä se on eri väestöryhmissä sekä miten yleistä ja millaista luonteeltaan on naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta. Tutkimuksessa selvitettiin myös millaista apua väkivallan kohteeksi joutunut nainen tarvitsee ja mistä hän hakee apua. Tutkimuksen kohteena olivat myös parisuhdeväkivallasta aiheutuneet fyysiset ja psyykkiset seuraukset sekä väkivallan aiheuttamien tunteiden kuten häpeän, syyllisyyden ja itsetunnon laskun selvittäminen.²⁴

Naisiin kohdistuvaa väkivaltaa tutkitaan erityisellä tutkimusperinteellä, jota kutsutaan naisuhritutkimukseksi. Tämän tutkimuksen pioneerinä pidetään Kanadassa vuonna 1993 toteutettua Violence Against Women Survey'tä. Ennen erityistä naisuhritutkimusta naisiin kohdistuvaa väkivaltaa selvitettiin yleensä yleisellä uhritutkimuksella sekä perhekonfliktitutkimuksella. Näistä tutkimuksista ei kuitenkaan uskota saatavan luotettavaa tietoa läheisen tekemästä väkivallasta, koska uhri haluaa usein salata väkivallan. Parisuhteessa tapahtuvaa väkivaltaa ei aina myöskään osata nimetä väkivallaksi. Uhritutkimuksen tiukat rajoitukset myös estävät luottamuksellisen ilmapiirin synnyn, jolloin arkaluontoisesta aiheesta kertominen vaikeutuu. Perhekonfliktitutkimuksessa taas väkivalta on nimetty ristiriitojen selvittämistilanteiksi, ja siinä tutkitaan sekä naisten että miesten kokemaa parisuhdeväkivaltaa. Tutkimuskysymykset eivät ota huomioon tilanteen kontekstia tai väkivallan aiheuttamia seurauksia. Naisuhritutkimuksessa, jota

²⁰ Heiskanen & Piispa 1998, 4.

²¹ Piispa & al 2006, 33.

²² Heiskanen & Piispa 1998, 1.

²³ Piispa & al. 2006, 6.

²⁴ Piispa & al. 2006, 7. Heiskanen & Piispa 1998, 10. Vuonna 1997 kyselyn otoskoko oli keskusrekisteristä poimitut 7100 18—74-vuotiaista naista. Lopullinen otoskoko oli 7051, joista 4955 vastasi ja palautti kyselyn. Vastausprosentti oli 70,3. Vuonna 2005 otoskoko oli runsaat 7000 suomalaista 18—74-vuotiaista naista, tutkimukseen vastasi 62 % naisista. Vuoden 1997 sekä 2005 tutkimusaineistot kerättiin postikyselyinä. Vuonna 1997 kyselyyn vastasi 4955 naista vastausprosentin ollessa 70,3. Vuonna 2005 tutkimukseen vastasi 4464 naista, 62 % otoksesta. Tutkimuksissa tarkasteltiin naisiin kohdistuvaa väkivaltaa naisen täytettyä 15 vuotta sekä viimeisen vuoden ajalta.

myös Suomessa 1997 ja 2005 tehdyt kyselytutkimukset edustavat, otetaan huomioon myös väkivallan eri muodot ja niistä naiselle aiheutuvat erilaiset seuraukset. Tutkimuksessa kiinnitetään huomiota myös erilaisiin miehen kontrolloivan käytöksen muotoihin, kuten naisen sosiaalisen elämän rajaamiseen tai taloudelliseen vallankäyttöön. Tutkimusperinteessä on myös haluttu huomioida väkivallan luonnetta, esimerkiksi sen muuttumista vakavammaksi ajan kuluessa.²⁵

Vuoden 1997 kyselyn tuloksista selvisi, että korkeakoulutetut olivat yksi suurimmista parisuhdeväkivaltaa nykyisessä suhteessaan kokevien ryhmistä, samoin ne, joilla oli korkein tulotaso.²⁶ Naisen alisteinen asema sekä taloudellinen riippuvuus mieheen ovat ulkomaisessa tutkimuksessa liitetty parisuhdeväkivallan syihin.²⁷ Suomesta saadut korkeat parisuhdeväkivaltaluvut etenkin korkeakoulutettujen osalta tuntuvatkin yllättäviltä verrattuna ulkomaiseen tutkimukseen.²⁸ Voisi ajatella, että korkeasti koulutettu nainen on todennäköisesti työelämässä, tai ainakin halutessaan ansioitunut saamaan työtä. Näin ollen hänellä ei liene samanlaista taloudellista pakkoa jäädä väkivaltaiseen suhteeseen toisin kuin esimerkiksi kouluttamattomalla tai työttömällä naisella.

Suomessa vuosina 1997 ja 2005 teetetyissä tutkimuksissa selvitettiin myös parisuhteessa naisiin kohdistuneen vakavimman väkivallanteon aiheuttaneita henkisiä seurauksia. Kyselylomakkeessa vaihtoehtoiksi oli annettu viha, pelko, masennus, itsetunnon lasku, häpeä, univaikeudet, turtumus, syyllisyys, keskittymisvaikeudet, vaikeudet miessuhteissa, vaikeudet työssä, vaikeudet gynekologisissa tutkimuksissa ja muut ongelmat.²⁹ Naisista 85 % arvioi parisuhdeväkivallasta seuranneen jotakin näistä tunteista.³⁰

Mari Karttunen on pro gradu työssään tutkinut parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten kokemuksia narratiivisen tutkimusmenetelmän avulla. Tutkimuksessaan hän pyysi parisuhdeväkivaltaa kokeneita naisia kirjoittamaan vapaasti kokemuksistaan väkivaltaisesta suhteesta. Tutkimuksessaan hän huomasi, että parisuhdeväkivaltaa kokeneet naiset kokivat huonommuutta suhteessa muihin ja heidän identiteettinsä muuttuivat väkivallan seurauksena.³¹ Suvi Keskinen on

²⁵ Piispa & al. 2006, 3—6.

²⁶ Heiskanen & Piispa 1998, 91, 127.

²⁷ Piispa 2004, 15.

²⁸ Heiskanen & Piispa 1998, 91, 127 Aiemmassa tutkimuksessa havaittiin, että korkeakoulutetut ovat yksi suurimmista ryhmistä väkivallan kokemiselle sekä nykyisen että entisen kumppanin taholta.

²⁹ Piispa & al. 2006, 66.

³⁰ Heiskanen & Piispa 1998, 4.

³¹ Karttunen 2011, 2.

tutkimuksessaan käynyt läpi parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten elämäkertakirjoituksia. Kirjoituksista hän löysi peruslogiikoita, joiden ympärille naisten kertomukset rakentuivat: näitä olivat kestäminen periaate, selviytyminen ja kertomukset itsenäistymisestä.³²

Väkivaltaiseen elämään liittyy monenlaisia tunteita ja tapoja kokea oma elämäntilanne. Marita Husso tutkii väitöskirjassaan Parisuhdeväkivalta. Lyötyjen aika ja tila, mikä pitää naisen väkivaltaisessa parisuhteessa. Husso on kirjoittanut runsaasti myös muita parisuhdeväkivaltaan liittyviä julkaisuja. Minna Piispa on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kehittämispäällikkö, joka on muun muassa ollut mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa ensimmäisiä suomalaisia naisiin kohdistuvia parisuhdeväkivalta-tutkimuksia (Usko, Toivo, Hakkaus 1998 sekä Naisiin kohdistuva väkivalta 2005). Tämän lisäksi hän on väitöskirjassaan tutkinut nuoriin naisiin kohdistuvaa parisuhdeväkivaltaa. Suvi Ronkainen on tutkinut parisuhdeväkivaltaan liittyen subjektiviteettia, tietoa ja toimijuutta. Omassa tutkimuksessa huomioni on naisen voimavaroissa sekä väkivallan henkisisä seurauksissa. Omat tulokseni tulevat varmasti sivuamaan Karttusen ja Keskisen löytämiä tuloksia ja yleisiä piirteitä. Husson, Piispan ja Ronkaisen tutkimuksissa on paljon omaan tutkimukseeni liittyviä teemoja, mutta sieltä löytyy myös tutkimuskysymykseni mentävä aukko: mikä on uskon, uskonnon ja henkisyyden vaikutus parisuhdeväkivaltaisessa suhteessa olevalle tai olleelle naiselle.

³² Keskinen 1996, 44—45.

2.2 Käsitteet

Väkivalta ja parisuhdeväkivalta

Sosiologiassa viideksi väkivallan perusmuodoksi on määritelty tappaminen, vahingoittaminen, tuhoaminen, ryöstäminen sekä pakottaminen. Väkivalta kohdistetaan suoraan ruumiiseen, ihmisen luonnolliseen haavoittuvuuden ja kuolevaisuuden keskukseen. Tällaiseen voimankäyttöön liitetään ajatus tekijän ja uhrin luonnollisesta ylemmyydestä ja alemmuudesta.³³ Perheväkivalta on toimintaa, jossa intiimissä parisuhteessa käytetään valtaa ja kontrollia toiseen henkilöön pelottelun, uhkailun tai haitallisen ja ahdistelevalle käytöksen avulla. Perheväkivaltaan kuuluu fyysisistä, seksuaalista, henkistä ja psykologista pahoinpitelyä. Termin määrittely on aiheuttanut tutkijoissa ristiriitaa: joidenkin mielestä perheväkivalta käsittää myös henkisen väkivallan, kun joidenkin mielestä vain fyysinen, vammaan johtava väkivalta lasketaan perheväkivallaksi.³⁴ Itse pidän omassa tutkimuksessani henkistä väkivaltaa perheväkivallan muotona sen yleisyyden ja tutkimuksissa ilmenneen traumatisoivuuden vuoksi.

Avo- tai avioliitossa tapahtuvasta väkivallasta voidaan puhua perhe- tai parisuhdeväkivaltana. Käytän tutkimuksessani termiä parisuhdeväkivalta perheväkivallan sijaan. Parisuhdeväkivaltatermin käyttö rajaa tutkittavan väkivallan parisuhteisissa tapahtuvaan väkivaltaan. Aiemman tutkimuksen tavoin omassa tutkimuksessani parisuhde tarkoittaa avo- tai avioliittoa.³⁵

Perhe taas on yksikkö, jossa on äitejä, isiä ja lapsia. Perheväkivallan tutkimus voi häivyttää parisuhteen sukupuoli- sekä valtaerot, ja seksuaalisuuden osuus saattaa jäädä piiloon.³⁶ Minua kiinnostaa kahden aikuisen ihmisen intiimi suhde, johon kuuluu myös seksuaalisuus. Kyselylomakkeessa taustakysymyksinä kysytään kaikilta mahdollisia perheväkivallan kokemuksia, kuten onko vastaaja kokenut lapsuudessaan väkivaltaa. Kysely painottuu kuitenkin lähes kokonaan avo- tai avioparien suhteeseen, jossa nainen on parisuhdeväkivallan uhri. Perheväkivalta jää omassa tutkimuksessani siis vain taustoittavaksi tiedoksi.

Fyysinen ja henkinen väkivalta

Aiemmassa suomalaisessa kyselytutkimuksessa väkivalta on määritelty muun muassa väkivallalla uhkailuksi, fyysiseksi väkivallaksi sekä seksuaaliseksi

³³ The Blackwell Encyclopedia of Sociology, Volume X, 5194.

³⁴ The Blackwell Encyclopedia of Sociology Volume III 2007, 1219.

³⁵ Piispa 2004, 18.

³⁶ Piispa 2004, 18.

väkivallaksi ja ahdisteluksi. Parisuhteen sisällä tapahtuva fyysinen väkivalta ja seksuaalinen väkivalta käsittävät liikkumisen estämisen tai kiinni tarttumisen, läimäisyyn, heittämisen kovalla esineellä, lyömisen nyrkillä tai kovalla esineellä, potkimisen, kuristamisen, kuristamisen yrityksen, ampumisen, lyömisen teräaseella, seksuaaliseen kanssakäymiseen painostamisen, pakottamisen tai pakottamisen yrityksen.³⁷ Henkistä väkivaltaa on muun muassa mustasukkaisuus, naisen elämän ja menojen rajaaminen, nimittely ja nöyryyttäminen, taloudellinen kontrolli sekä erilainen uhkailu.³⁸

Parisuhde ja väkivalta

Henkisesti läheisen, luottavaisen ja seksuaalisen suhteen luominen on osa ihmiselämää. Intiimi ihmissuhde eli parisuhde on merkittävä osa ihmisen hyvinvointia. Intiimiys voidaan määritellä monella tavalla. Vaikka määrittelyt poikkeavat toisistaan on yleisesti ajateltu, että intiimiin suhteeseen kuuluu oman sisimpänsä paljastaminen toiselle ihmiselle. Parisuhde on suhde, johon kuuluu luottamus, avoimuus sekä jaetut kokemukset.³⁹

Naiselle väkivalta tapahtuu tavallisesti kotona, mies joutuu useimmiten tuntemattoman tekijän väkivallan uhriksi, usein ulkotiloissa. Kotona tapahtuva väkivalta yksityistää väkivaltaa, jolloin väkivalta piiloutuu muilta. Koti ja parisuhde tekevät väkivallan erottamisesta haastavampaa ja väkivaltaa voi olla vaikea erottaa muusta parisuhteen vuorovaikutuksesta.⁴⁰ Parisuhteessa olevien voi olla vaikea ymmärtää mikä on normaalia parisuhteeseen kuuluvaa ja mikä ei, koska vertailu on yksityisyyden takia vaikeaa.⁴¹ Väkivalta tunkeutuu alueelle, joka on normaalisti varattu vastavuoroisuudelle, lämmölle ja luottamukselle. Juuri parisuhteen intiimiys ja luottamus mahdollistavat ruumiin rajojen ylittämisen ja ylittymisen. Koska parisuhteessa tapahtuva väkivalta tuntuu käsittämättömältä asian voi helposti kieltää. Häpeä väkivallan kohteeksi joutumisesta estää puhumisen ja nainen alkaa salailla väkivaltaa. Salailu eristää entisestään muista ihmisistä.⁴² Parisuhteessa tapahtuva väkivalta nähdään kulttuurissamme yksityisasiana.⁴³

³⁷ Piispa & al. 2006, 20.

³⁸ Piispa & al. 2006, 61.

³⁹ Blackwell Encyclopedia of Social Psychology 1995, 340—341.

⁴⁰ Piispa 2004, 41.

⁴¹ Piispa 2004, 64.

⁴² Husso 2003, 72—73.

⁴³ Husso 2003, 68.

Väkivaltaa selitetään monin tavoin. Väkivallan tekijä voi olla olosuhteiden uhri, esimerkiksi syrjäytynyt tai sosiopaatti. Tällöin ajatellaan, että hän on kohtaloonsa tuomittu eikä asialle voi tehdä mitään. Toisaalta väkivaltaa selitetään neutralisoimalla sitä: väkivalta on ylireagointia tai sattumaa, jotakin mikä voisi käydä kenelle tahansa. Väkivallantekijää ei vastuuteta tai nähdä syyllisenä, elleivät viranomaiset puutu väkivaltaan. Usein parisuhdeväkivallan uhrilta odotetaan kuitenkin vahvaakin toimijuutta tilanteen ratkaisemiseksi: naisen pitäisi lähteä suhteesta tai hakea apua, ei väkivaltaisen miehen.⁴⁴ Parisuhdeväkivalta on ollut pitkään pimennossa juuri yksityisen roolinsa vuoksi. Esimerkiksi raiskaus avioliitossa tuli laittomaksi vasta 1994.⁴⁵ Parisuhdeväkivallan julkisella tuomittavuudella on siis lyhyt historia. Selvää on, että Istanbulin sopimuksen vaatimukset väkivallan rangaistavuudesta eivät ole aiheettomia.

Tutkimuksissa on huomattu, että väkivallan jatkuessa nainen vähitellen kadottaa todellisuudentajunsa ja mukautuu miehen vaatimuksiin. Mies saattaa lisäksi eristää naisen ulkomaailmasta kontrolloimalla tämän menemisiä, jolloin naisen on tavallistakin vaikeampaa ymmärtää, mikä on normaaliin parisuhteeseen kuuluvaa. Nainen alkaa sisäistää miehen syyt lyödä ja nainen alkaa itsekkin uskoa olevansa arvoton ja vastenmielinen. Miehestä saattaa tulla ainoa henkilö, johon nainen voi itseään peilata, etenkin kun nainen saattaa eristäytyä sosiaalisista suhteista häpeän vuoksi. Väkivalta alkaa tuntua normaalilta osalta parisuhdetta ja itsetunnon menettänyt nainen passivoituu.⁴⁶ Piispa kirjoittaa, että vaikka suhteeseen ei olisi pakko jäädä taloudellisesta pakosta, on myös muita sidoksia, jotka pitävät naisen suhteessa. Halu tulla rakastetuksi ja parisuhteen tuoma turva ovat tärkeitä asioita, samoin koti, perhe ja niihin liitetyt merkitykset. Yksi syy miksi nainen jää väkivaltaiseen suhteeseen on pelko.⁴⁷ Pelko ei ole aiheeton: tutkimusten mukaan väkivallan uhrilla on suurin riski joutua vakavan tai kuolettavan väkivallan kohteeksi juuri erotilanteessa.⁴⁸ Mustasukkaisuudesta tehdyistä henkirikoksista voi lukea lehdistä toistuvasti.

Sosiaalisen oppimisen mallin mukaan vakivalentainen käytös opitaan ongelmanratkaisukeinoksi lähiympäristöstä, lähinnä perhepiirissä. Tutkimusten mukaan väkivaltaisen isän malli siirtyy miehelle omaan parisuhteeseen väkivaltaisen miehen malliksi. Samalla nainen, joka on lapsuuden kodissaan

⁴⁴ Näre & Ronkainen 2008, 16.

⁴⁵ Ihmisoikeudet.net-verkkosivu.

⁴⁶ Piispa 2004, 40—43.

⁴⁷ Piispa 2004, 53—61.

⁴⁸ Blackwell Encyclopedia of Sociology, Vol III 2007, 1219.

todistanut äitiinsä kohdistuvaa väkivaltaa, on suuremmassa riskissä joutua itsekin väkivaltaiseen suhteeseen. Vielä suurempi riski joutua väkivallan uhriksi on naisilla, jotka ovat itse kokeneet väkivaltaa lapsuudessaan.⁴⁹

Suomalaiseen tasa-arvoon ei sovi puhe naisesta uhrina. Piispa huomauttaa, että tasa-arvolla voi olla ikävä kääntöpuoli. Juuri tasa-arvon ilmapiirissä kasvaneet nuoret akateemiset naiset kokivat tutkimusten mukaan muita enemmän syyllisyyttä väkivallasta. Koska vahva nainen on vaikea käsittää uhriksi, on helpompi syyllistää naista, ikään kuin etsiä naisen vastuu väkivaltatilanteesta. Nainen voi syyllistää itse itseään tai syyllistäminen voi tulla yhteiskunnan taholta. Tutkimuksessa monet nuoremmat naiset kertoivat, että heille oli loppuun saakka tärkeää pitää yllä kuvaa tasa-arvoisesta parisuhteesta.⁵⁰ Sama pitänee paikkansa myös vanhempien sukupolvien naisten kohdalla.

Usko, uskonto ja hengellisyys

Sosiologiassa uskonto on määriteltä niiden ominaisuuksien mukaan, joilla se ilmenee vuorovaikutuksessa toimivassa yhteisössä. Uskonto on sosiaalinen järjestelmä, ja sen tarkoituksena on tarjota ihmisille tapa kohdata yhteisöllisesti ihmiselämän mysteereitä, kuten kuolemaa tai moraalisia ongelmia.⁵¹ Henkisyys (spirituality) on usein käsitetty osaksi uskonnollisuutta, koska se osaltaan sisältää ajatuksen konkreettisen ja abstraktin, esimerkiksi ihmisen ja jumaluuden välisestä yhteydestä. Henkisyyden on nähty myös olevan ihmisen kaipausta itseään suurempaa voimaa kohti. Henkisyydellä on ajateltu olevan positiivisia ominaisuuksia muun muassa toiveen tunteen ja onnellisuuden lisääjänä.⁵²

Ei ole yksiselitteistä, mikä herättää ihmisessä henkisyyden tunteen tai minkä kaiken yksilö itse kokee hengellisenä. Myöskään tutkimuksissa termien käyttö ei ole ollut suoraviivaista. Joidenkin tutkijoiden mielestä henkisyys tai hengellisyys on erottamaton osa uskonnollisuutta, toisten mielestä henkisyys on uskonnollisuudesta täysin erillinen osa. Jotkut taas käyttävät termejä synonyymeina. Myös tutkimustulokset ovat ristiriitaisia, eivätkä tutkijat ole tulosten pohjalta onnistuneet tekemään selkeää henkisyyden määritelmää. Tutkimuksissa on toisaalta huomattu, että mitä hengellisempi ihminen on, sitä uskonnollisempi hän myös on. Toisaalla tehdyissä tutkimuksissa taas on selvinnyt, että mitä hengellisempi vastaaja on, sitä vähemmän hän on

⁴⁹ Piispa & al 2006, 60—61.

⁵⁰ Piispa 2004, 57.

⁵¹ Johnson 2000, 259.

⁵² Dowling & Scarett 2006, 425.

uskonnollinen. Henkisyys on sanottu olevan myös henkilökohtaisempaa ja yksilöllisempää kuin uskonnon, sisäisestä maailmasta lähtevää hierarkkisuuden sijaan.⁵³ Toistaiseksi termejä onkin lähestyttävä laajasta määrittelystä.⁵⁴ Ihmiset myös kokevat henkisuuden yksilöllisesti ja moninaisesti, vaikkapa luonnon, musiikin, taiteen tai tanssin kautta.⁵⁵ Uskonnollisuuden ja henkisuuden erottelu ei ole yksinkertaista. Niissä on paljon yhteneväisyyksiä, mutta myös eroja. Uskonnollisuutta mitataan yleensä kysymällä ihmisiltä heidän uskostaan sellaisiin asioihin, joita voidaan pitää uskonnon kannalta oleellisina, esimerkiksi uskosta Jumalaan tai kuolemanjälkeiseen elämään. Se, kuinka paljon ihminen uskoo tämän kaltaisiin määrättyihin asioihin, ei kuitenkaan korreloi sen kanssa, kuinka aktiivinen hän on uskonnollisesti, esimerkiksi kirkossakävijänä. Suomalaisten osallistuminen uskonnollisiin tilaisuuksiin on alhaista, vaikka erilaisissa tutkimuksissa on todettu jopa kahden kolmasosan uskovan Jumalaan.⁵⁶ Viime vuosina sekä Euroopassa että Amerikassa puhe uskonnollisuudesta on muuttunut. Ihmiset eivät välttämättä enää määrittele itseään uskonnollisiksi, vaan hengellisiksi. Puhe henkisyydestä tai hengellisyydestä onkin kasvanut ennennäkemättömällä tavalla.⁵⁷

Viime vuosina uskonnollisuuden ja henkisuuden merkitystä terveyteen on alettu tutkia enemmän. Tutkimuksissa on huomattu, että esimerkiksi traumasta toipumisessa uskonnollisuus tai henkisyys voi olla merkittävä tekijä. Uskonnollisuus ja henkisyys voivat esimerkiksi lievittää toivottomuuden tunnetta.⁵⁸ Suuret elämänmuutokset koskettavat ihmisen elämää henkisellä tasolla. Henkisyys voi olla voimavara, jonka avulla ihminen voi kokea kriisin kasvun paikkana. Se voi myös antaa tukea ja turvaa. Se voi myös olla taakka, joka tekee vaikeuksista selviämisestä entistä haastavampaa. Uskonto on usein nähty vain kieltämis- tai puolustautumiskeinona kriisin hetkellä. Tuskaa ja ongelmanratkaisua voi väistää siirtämällä vastuun Jumalalle ja uskonnollinen järjestelmä voi tarjota vastauksia siihen, miksi jotain tapahtuu. Uskonto ja henkisyys tarjoavat kuitenkin paljon muitakin keinoja kriisin hetkellä. Yksi on merkityksen anto. Kriisin hetkellä henkisyys voi olla myös henkilökohtainen kasvunpaikka. Se voi myös ohjata ihmistä etsimään pyhää itsessään. Kriisi

⁵³ Nynäs et al. 2012, 50.

⁵⁴ Dowling & Scarlett 2006, 424—425.

⁵⁵ The Blackwell Encyclopedia of Sociology vol IX 2007, 4641—4642.

⁵⁶ Ketola et al., 2011, 10.

⁵⁷ Berger et al. 2008, 14.

⁵⁸ Kts. esim. Fowler & Rountree 2010, 1; Pargament & Ano & Wachholtz, 2005.

tarjoaakin mahdollisuuden henkisellet kasvulle, ja voi tehdä vaikeudesta helpommin kestävä, kun tragedia nähdään osana jotakin isompaa suunnitelmaa, joka kriisin hetkellä jää ihmiselle mysteeriksi.⁵⁹

Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston mukaan suomalaisen uskonnollisuuden erityispiirteitä on suuri kirkkoon kuulumisprosentti, vaikka esimerkiksi eurooppalaisessa vertailussa suomalaiset kuuluvat vähiten uskonnollisiin maihin. Vertailu kertoo kuitenkin vain suomalaisten suhtautumisesta kansankirkkoon ja traditionaaliseen uskonnollisuuteen. Vaikka evankelis-luterilainen kirkko menettää jäseniään tasaisesti, tämä ei tarkoita, että henkisyys tai muu uskonnollisuus olisi katoamassa. Vaikka perinteinen, auktoriteettiin nojaava uskonnollisuus on menettänyt suosiotaan, yksityinen uskonnollisuus ei ole kokenut samanlaista inflaatiota: päinvastoin, yksityisen uskonnollisuuden on jopa nähty voimistuvan kansankirkon kriisin myötä.⁶⁰

⁵⁹ Pargament & Ano & Wachholtz 2005, 479—481.

⁶⁰ Ketola et al. 2011, 8-23.

3. Tutkimuksen toteuttaminen

3.1 Tutkimustehtävä

Tutkin suomalaisten korkeakoulutettujen väkivaltaisessa suhteessa elävien tai eläneiden naisten kokemuksia parisuhdeväkivallasta ja uskosta voimavarana tai hättätehtijänä väkivaltaisen suhteen aikana. Tutkin myös onko uskolla ollut merkitystä naisen selviytymisessä väkivaltaisesta suhteesta. Aiemmassa suomalaisessa tutkimuksessa on selvitetty väkivallan muotoja, kestoja, yleisyyttä ja seurauksia. En ole löytänyt yhtään suomalaista tutkimusta, jossa olisi selvitetty uskonnon tai hengellisyyden merkitystä väkivaltaisessa suhteessa elävän tai sellaisesta lähteneen naisen elämässä.

Suomen Akateemisten Naisten Liitto (SANL) on kaikille akateemisen tutkinnon suorittaneille naisille avoin järjestö ja sen tehtävänä on vahvistaa akateemisten naisten asemaa ja verkostoitumista.⁶¹ SANL aloitti syyskuussa 2013 Euroopan Komission alaisen elinikäiseen oppimiseen perustuvan Grundtvig-oppimiskumppanuushankkeen neljän eurooppalaisen partnerin kanssa. Kumppanuushankkeen teema oli Domestic Violence Met by Educated Women (DVMEW, suomeksi Koulutettujen naisten kohtaama perheväkivalta). Hankkeen kansallisena toimijana toimi CIMO, joka on kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön asiantuntijajärjestö. Projektin oli kaksivuotinen ja SANL:lle oli myönnetty 16 000 euron kansallinen rahoitus. Muut kumppanit olivat Ruotsista, Romaniasta, Sloveniasta ja Saksasta.⁶² Projektin kumppanit tekivät erilaisia kyselyitä ja tutkimuksia omissa maissaan ja keräsivät näin tietoa parisuhdeväkivallasta. Projektin tavoitteena oli tuottaa uutta tietoa siitä, miten parisuhdeväkivalta kussakin maassa käsitetään. Hankkeessa kysyttiin, onko EU-maiden välillä eroja, miten perheväkivalta ymmärretään ja määritellään. Nämä erot huomioon ottaen projektissa muotoiltiin mahdollisimman luotettavia suosituksia siitä, kuinka perheväkivaltaa voidaan välttää ja ehkäistä.⁶³

Suomalaisen hankkeen toimijat etsivät Suomen kyselytutkimuksen suorittajaksi pro gradun tekijää. Professorini Anne Birgitta Pessi esitteli aiheen minulle ja tavattuani tutkimusryhmän puheenjohtajan Raija Sollamon sovimme, että teen Suomen kyselylomakkeen, kerään vastaukset ja analysoin ne. Tätä aineistoa käytän myös pro gradussani. Esittelin tulokset myös hankkeen

⁶¹ akateemisena naiset.fi 2014.

⁶² akateemisena naiset.fi/oppimiskumppanit 2014.

⁶³ akateemisena naiset.fi/hankkeet/domestic-violence, 2014.

kansainvälisessä päätösseminaarissa Helsingissä ja kirjoitin tutkimusryhmälle artikkelin tuloksista.

Tutkimus kohdistuu korkeakoulutettuihin naisiin sekä heidän lapsiinsa siksi, että kaikki projektin oppimiskumppanit ovat akateemisia naisia.

Tutkimuskohdetta perusteltiin sillä, että laajan ilmiön tutkimisessa on helpointa aloittaa väkivallasta, joka tulee lähimmäs itseä ja omia kollegoita.⁶⁴ Tutkimukseni kohteena ovat Suomalaisten Akateemisten Naisten Liiton jäsenet. Tämän lisäksi Grundtvig-projektin suomalainen tutkimusryhmä oli yhteydessä Tieteentekijöiden liittoon, Professoriliittoon sekä Ekonomiliittoon. Sovimme tutkimusryhmän kanssa, että täsmällisintä omassa tutkimuksessani on puhua korkeakoulutetuista, ei akateemisista naisista, koska kaikilla vastaajilla ei ole akateemista eli yliopistollista korkeakoulututkintoa, vaan mahdollisesti jokin muu korkeakoulututkinto.

⁶⁴ violencewomen.wordpress.com 2014

3.2 Aineiston keruu ja analyysi

Suomalaisen kyselykaavakkeen haluttiin pohjautuvan hankkeen projektikumppanin Slovenian englanninkieliseen kyselylomakkeeseen tulosten vertailtavuuden vuoksi. Tutustuin kyselyyn ja suomensin sen. Samaan aikaan aloin lukea Suomessa tehtyä aiempaa tutkimusta. Perehdyin tutkimustuloksiin sekä näissä tutkimuksissa käytettyihin kyselykaavakkeisiin. Tutkimusryhmä halusi saada kyselyyn vertailtavuutta myös aiemmasta suomalaisesta tutkimuksesta. Näkökulma koko DVMEW-projektissa on väkivallan ehkäisemisessä. Tutkimusmaat keräävät tietoa siitä, mitä eri maissa pidetään perhe- ja parisuhdeväkivaltana. Kun väkivallan muodoista ja yleisyydestä saadaan tietoa, on helpompi alkaa miettiä keinoja, joilla väkivaltaan voidaan puuttua. Tutkimusmaat voivat jakaa löytämiään tuloksia ja yhdessä miettiä, miten asiaan voi puuttua. Kohderyhmä ja näkökulma mielessä poimin aiemmasta suomalaisesta tutkimuksesta kuusi kysymystä, jotka lisäsin Suomen tutkimuksessa käytettyyn Slovenian kyselypohjaan. Lisäksi Slovenian kyselyssä oli kuusi kysymystä, joista löytyi vastaavat kysymykset myös aiemmasta suomalaisesta tutkimuksesta.⁶⁵ Oma kiinnostukseni on naisten uskon ja henkisyyden kokemuksissa. Oma kokemukseni on, että Suomessa varotaan uskonnosta ja henkisyydestä kysymistä, kun taas kansainvälisessä tutkimuksessa on jo pitkään tiedetty, että henkisyys ja uskonto ovat merkittäviä voimavaroja traumaista ja elämänkriiseistä selviämisessä.⁶⁶ Haluan selvittää, millainen voimavara usko voi olla parisuhdeväkivaltaa kokevien ja kokeneiden naisten parissa.

Jotkut sanavalinnat Slovenian kyselyssä olivat mielestäni kömpelöitä tai naisia syyllistäviä ja kysymyksenasettelu saattoi olla hankala. Termit olivat vaikeita tai yhteen kysymykseen olikin sisällytetty kaksi kysymystä, mikä teki kysymykseen vastaamisesta vaillinaista. Halusin myös muuttaa Slovenian mallin kyselylomakkeen kysymysten järjestystä. Lomake ei ollut mielestäni looginen, vaan esimerkiksi perustietoja kysyttiin vasta lomakkeen lopussa. Kyselyssä oli sekaisin kysymyksiä henkilöille, jotka ovat tai eivät ole kokeneet perheväkivaltaa. Koska väkivalta on aiheena hyvin arka ja henkilökohtainen halusin tehdä lomakkeesta helpommin lähestyttävän. Vaihdoin kysymysten järjestystä niin, että

⁶⁵ Slovenian mallissa olleet, myös suomalaisesta aiemmasta tutkimuksesta löytyneet kysymykset: Koulutustasosi, kumppanisi koulutustaso, oletko nähnyt perheväkivaltaa, oletko kokenut perheväkivaltaa, oletko kokenut väkivaltaa lapsuudessasi, oletko kokenut väkivaltaa parisuhteessa, onko sinulla lapsia, siviilisäätysi, haitko apua parisuhdeväkivaltaan, mistä hait apua parisuhdeväkivaltaan, olitko tyytyväinen saamaasi apuun.

⁶⁶ Fowler & Rountree 2010, 1.

perustietoja ja yleisesti väkivaltaan liittyviä kysymyksiä kysyttiin kyselyn alussa. Vasta asteittain kysymykset menivät kohti naisen itsensä kokemaa parisuhdeväkivaltaa. Uskon, että tämä helpotti vastaajaan orientoitumista ja valmiutta vastata hyvin sensitiivisiin kysymyksiin. Tämän vuoksi alkuperäisen kyselykaavakkeen järjestyksen muuttaminen oli mielestäni perusteltua. Muutoksena aiempaan suomalaiseen tutkimukseen avo- tai avioliitto käsitti tutkimuksessani myös samaa sukupuolta olevien liitot, ei vain heteroseksuaalisia liittoja ja parisuhteita.

Aineiston keruu

Suoritin tutkimuksen kahdessa osassa: selvitin naisten kokemaa parisuhdeväkivaltaa, sen yleisyyttä ja muotoja kyselylomakkeen tuloksilla. Syvensin vastauksia kyselylomakkeen avointen kysymysten vastausten analysoinnilla sekä henkilökohtaisilla haastatteluilla. Kyselyaineiston keräsin Helsingin yliopiston sähköisellä e-lomakkeella. Lähetin linkin lomakkeeseen tutkimukseen osallistuville tahoille, jotka ilmoittivat kyselystä jäsenilleen joko verkkosivuillaan tai sähköisellä jäsenkirjeellä. Kyselylomake oli avoinna kuukauden ajan joulukuusta 2014 tammikuuhun 2015. Kysely sisälsi lyhyitä kysymyksiä, joissa vastausvaihtoehto oli kyllä tai ei, Likertin asteikko sekä avoimia kysymyksiä, joihin saattoi vastata omin sanoin. Tein kyselyn Helsingin yliopiston e-lomakkeelle, jotta sain sen sähköiseen muotoon. Kyselylomakkeen rakensin kolmiosiseksi. Alussa kysyin kaikilta, myös väkivaltaa kokemattomilta, heidän kokemuksistaan perhe- ja parisuhdeväkivallasta. Tässä osuudessa kysyin myös vastaajan taustatietoja, kuten koulutustasoa, ikää ja siviilisäätyä.

Selvitin väkivallan muotoja ja yleisyyttä käyttämällä kysymyspatteristoja, jotka kopioin aiemmasta suomalaisesta tutkimuksesta.⁶⁷ Ensimmäisessä käyttämässäni patteristoissa luettelin joukon ominaisuuksia, joihin nainen vastasi kyllä tai ei sen mukaan, kuvasivatko ne hänen kyselyhetkellä nykyistä tai viimeisintä kumppaniaan. Kyseisessä kysymyssarjassa on lueteltu erilaisia taloudellisen ja sosiaalisen väkivallan muotoja.⁶⁸ Sosiaalista väkivaltaa on naisen menojen rajaaminen eri tavoin. Taloudellista väkivaltaa on naisen itsenäisten

⁶⁷ Heiskanen & Piispa, 1998; Piispa, Heiskanen et al. 2005.

⁶⁸ Kuvaavatko seuraavat ominaisuudet nykyistä tai viimeisintä kumppaniasi: hän on mustasukkainen, eikä halua minun puhuvan muiden miesten kanssa, hän yrittää rajoittaa minua tapaamasta ystäviäni ja sukulaisiani, hän vaatii saada tietää missä liikun, kenen kanssa ja milloin palaan, hän nimittelee minua lannistaakseen tai nöyryyttääkseen minua, hän estää minua päättämästä perheen raha-asioista ja tekemästä itsenäisiä päätöksiä, hän kieltää minua menemästä kodin ulkopuolelle töihin, hän uhkaa vahingoittaa lapsia, hän vahingoittaa tahallaan yhteistä omaisuuttamme, hän uhkaa tehdä itselleen jotain, jos jätän hänet.

taloudellisten päätösten teon estäminen. Toisella kysymyspatteristolla selvitin naisten kokemaa henkistä, fyysistä ja seksuaalista väkivaltaa.⁶⁹ Lopuksi kysyin, onko vastaaja tällä hetkellä tai ollut aiemmin väkivaltaisessa suhteessa. Jos vastaaja ei ollut kyselyhetkellä eikä ollut koskaan ollut väkivaltaisessa suhteessa kysely päättyi hänen osaltaan. Kyselylomake ohjasi vastaajan automaattisesti jatkamaan kyselyä sen mukaan, oliko vastaaja kyselyhetkellä vai oliko vastaaja ollut aiemmin väkivaltaisessa suhteessa. Kysymykset parisuhdeväkivallasta olivat molemmille vastaajaryhmille samat. Kyselyn lopussa kerroin toiveeni löytää haastateltavia.

Esitin kyselyssäni kolme kysymystä liittyen uskoon, uskontoon ja henkisyyteen. Uskon kokemukseen määrittelyssäni sisältyi pyhän käsite. Pohjustin kysymyksen seuraavasti: *seuraavaksi kysyn uskon merkityksestä elämässäsi. Uskolla tarkoitan kaikkea hengellisyyttä esimerkiksi rukoilemista, meditaatiota, kirkossakäyntiä tai joogaa ja kaikkea sellaista, jonka koet itse jollakin tavalla pyhäksi itsellesi.* Kysyin samat kysymykset kyselyhetkellä väkivaltaisessa parisuhteessa olevilta sekä aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleilta. Määrittelyn jälkeen kysyin ”missä määrin olet kokenut uskon antaneen sinulle voimavaroja”. Vastausvaihtoehtona oli Likertin asteikko, jonka asteikkona oli ei ollenkaan-aina.⁷⁰ Tämä jälkeen kysyin millainen voimavara usko on väkivaltaisessa suhteessa olevalle naiselle. Tähän kysymykseen käytin kysymystä avoimella vastauksella, eli nainen sai kirjoittaa maksimissaan 7000 merkin mittaisen vastauksen. Seuraavaksi kysyin, onko usko vaikuttanut naiseen haitallisesti parisuhdeväkivallan aikana. Myös tähän kysymykseen vastausvaihtoehtona oli maksimissaan 7000 merkin mittainen avoin vastaus.

Jari Metsämuuronen toteaa, että luotettavan mittarin, oman työni kohdalla siis kyselyn kysymysten ja niissä käytettävien vastausvaihtoehtojen, kehittäminen

⁶⁹ Kuinka usein nykyisessä tai viimeisimmässä avo- tai avioliitossa kumppanisi on vähätellyt sinua, nimitellyt sinua, uhkaillut sinua väkivallalla, estänyt sinua liikkumasta tai tarttunut kiinni, estänyt sinua tapaamasta ystäviäsi ja sukulaisiasi, läimäissyt sinua, heittänyt sinua jollakin kovalla esineellä, lyönyt nyrkillä tai kovalla esineellä, potkinut sinua, kuristanut tai yrittänyt kuristaa, ampunut tai lyönyt teräaseella, hakannut päästäsi johonkin, painostanut, pakottanut tai yrittänyt pakottaa seksuaaliseen kanssakäymiseen, käyttäytynyt väkivaltaisesti muulla tavalla. Aiemmassa tutkimuksessa kysymysten vastausvaihtoehtona oli kyllä ja ei. Käytin itse Likertin asteikkoa, jossa asteikkona oli 1 = ei koskaan, 2 = kerran, 3 = kaksi tai kolme kertaa, 4 = neljä-10 kertaa, 5 = useammin. Valitsin Likertin asteikon saadakseni enemmän vertailtavuutta ja halusin tietää tarkemmin väkivallan muotojen yleisyydestä. Kyselyyn vastasi kuitenkin sen verran vähän ihmisiä, ettei syvempi vertailu ollut mielekästä. Kuvaavimman tuloksen saa vertailemalla lukuja asteikolla kyllä-ei. Vertailen siis lukuja suhteessa ei koskaan-vähintään kerran.

⁷⁰ Missä määrin olet kokenut uskon antaneen sinulle voimavaroja: 1= ei ollenkaan, 2=joskus, 3=siltä väliltä, 4 =usein, 5=aina.

ja muodostaminen on usein pitkä prosessi. Kyselyä ja siinä käytettävää mittaristoa on hänen mukaansa hyvä testata esimerkiksi ystävillä ennen sen käyttöön ottoa. Näin kyselystä on mahdollisuus karsia pois epäolennaisuudet ja huonosti muodostettu aines.⁷¹ Kyselyn laatiminen oli monella tapaa vaikein ja aikaa vievin osuus tutkimuksessani. Oikeiden kysymysten ja oikeanlaisen mittarin valinta oli ensiarvoista, jotta sain vastauksia siihen, mitä halusin selvittää. Kyselylomakkeeni työstämisessä sain vinkkejä seminaarissa professoriltani ja seminaarikollegoiltani. Annoin kyselyni etukäteen vastattavaksi muutamalle ystävälleni, Suomen Akateemisten Naisten hankeryhmään kuuluville naisille sekä vapaaehtoisesti ilmoittautuneella aiemmin väkivaltaisessa suhteessa eläneellä naisella. Saamani palautteen jälkeen viimeistelin kyselylomakkeen valmiiseen muotoon.

Kaksi vastaajaa otti minuun yhteyttä sähköpostitse ja kertoi halukkuudestaan haastatteluun. Haastateltavien kanssa sovin, että perehdyn ensin kyselyaineistoon, jonka jälkeen matkustin tapaamaan heitä. Haastateltavat olivat suomalaisia naisia ja haastattelut suoritettiin maaliskuussa ja huhtikuussa 2015. Tapasin naiset heidän ehdottamissaan paikoissa, toisen tämän kotona ja toisen työpaikallaan. Molemmat paikat olivat luontevia haastattelulle ja naiset tuntuivat haastattelun ajan rentoutuneilta. Haastattelumenetelmänä käytin teemahaastattelua. Teemahaastattelussa haastattelulla on jokin teema, mutta haastattelu ei ole sidottu valmiisiin vastausvaihtoehtoihin. Haastattelu etenee teemojen mukaisesti, ei yksityiskohtaisten kysymysten varassa. Kysymykset ovat haastateltaville samat, mutta vastaaminen jättää tilaa vastaajan omalle kokemukselle ja tulkinnalle.⁷² Käytin itse haastattelun runkona kyselylomakettani ja etenin kyselylomakkeen mukaisessa järjestyksessä teemoittain, enkä käynyt läpi läheskään kaikkia lomakkeen kysymyksiä.

Haastattelun aluksi juttelimme muita asioita ja valmistauduimme pikku hiljaa haastatteluun. Aluksi kerroin haastateltavalle, että tulen kysymään kyselykaavakkeessa olleita kysymyksiä, ja erityisesti naisen mahdollisista hengellisistä tai uskonnollisista kokemuksista. Toivoin, että sanoittamalla etukäteen mistä tulen kysymään nainen virittäytyisi pitämään mielessään henkisyyden. Aloitin haastattelun kysymällä naisen perustietoja, muun muassa koulutusta ja perhetaustaa. Hiljalleen etenimme väkivaltaiseen suhteeseen ja väkivallan kokemuksiin. En halunnut johdatella tai kommentoida, vaan antaa

⁷¹ Metsämuuronen 2007, 58; Heikkilä 2010, 61.

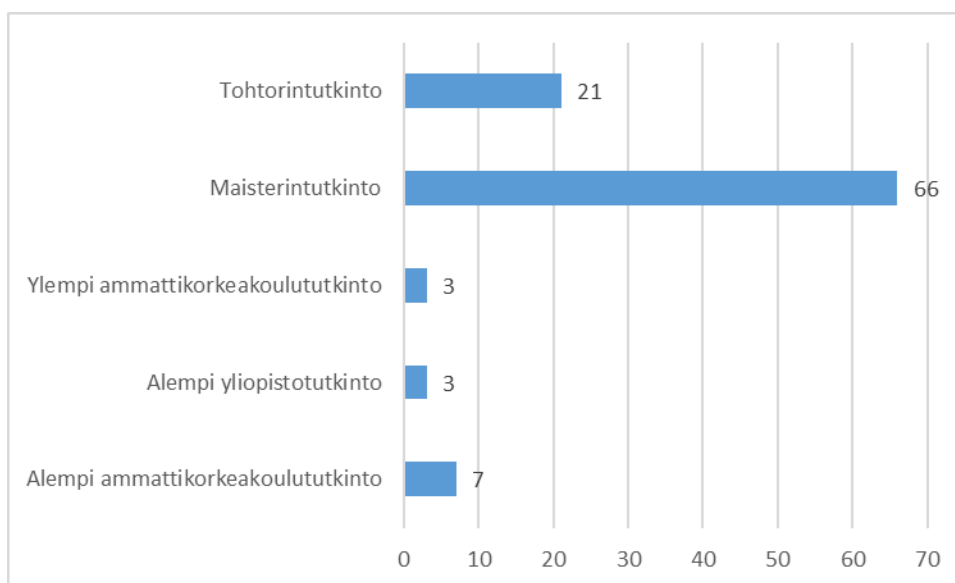
⁷² Hirsjärvi & Hurme 2009, 47—48.

naisen itsensä kertoa omin sanoin. Tarvittaessa saatoinkin auttaa tarkentavalla kysymyksellä, joka vei haastattelua eteenpäin. Herkän aiheen vuoksi varasin mukaani nenäliinoja sekä itse kokoamani tiedotteen paikoista, joihin nainen voi olla yhteydessä, jos haastattelu aiheuttaa jälkikäteen ahdistusta tai muita ikäviä tunteita. Vaikka naiset kertoivat yksityiskohtaisesti vaikeista kokemuksistaan, tunnelma pysyi läpi haastatteluiden rauhallisena. Molemmat haastattelut kestivät yli kaksi tuntia. Äänitin haastattelut puhelimellani. Tarkistin useamman kerran haastattelun aikana, että nauhoitus toimii. Haastattelujen jälkeen tallensin äänitiedostot tietokoneelle sekä dvd:lle. Litteroin haastattelut sanatarkasti. Litteroitua tekstiä tuli 53 sivua.

Tutkimukseen osallistuneet

Kyselyyn vastasi 302 naista. Kyselyyn osallistuneet naiset olivat iältään 24—81-vuotiaita. Vastaajista yli puolella oli maisterintutkinto, ja joka viidennellä tohtorintutkinto. Lopuilla vastaajista oli jokin muu korkeakoulututkinto. Kyselylomake on ollut Suomen Akateemisten Naisten Liiton (noin 1000 jäsentä) verkkosivuilla sekä Tieteentekijöiden liiton (4072 naisjäsentä) jäsenten vastattavissa sähköisessä jäsenkirjeessä. Siitä ei ole tietoa, kuinka moni nainen avasi linkin kyselyyn tai sai sähköisen jäsenkirjeen. Vastaajaprosenttia on mahdotonta arvioida, mutta se ei ole tämän tyypisessä kokemuksen tutkimiseen tähtäävässä tutkimuksessa välttämätöntä.

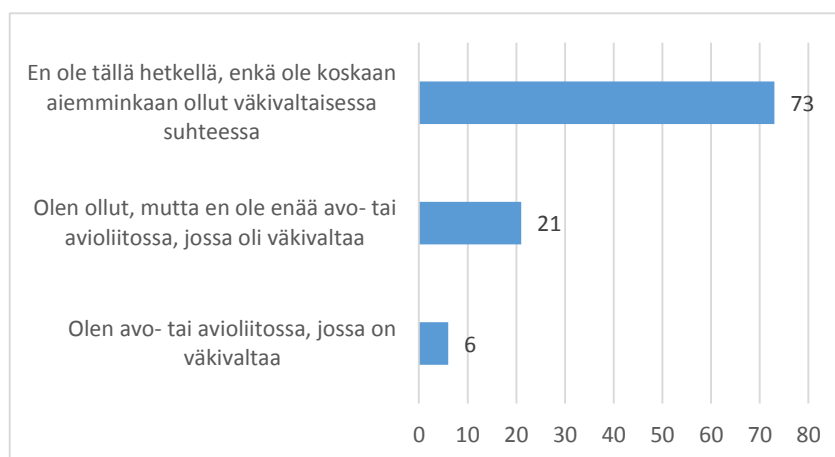
Kuvio 1. Kyselyyn vastanneiden koulutustaso, %, N= 302.

Vaikka kysely oli avoinna muillekin kuin akateemisille naisille oli vastaajista selvä enemmistö juuri akateemisen tutkinnon (maisteri- tai tohtorintutkinto) suorittaneita naisia. Kolmanneksi suurin ryhmä oli alemman ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet. Pienimmät ryhmät olivat alemman ylipistotutkinnon tai ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet. On huomattava, että kyselylomake lähetettiin tahoille (SANL ja Tieteentekijöidenliitto), joiden jäsenistä suurimmalla osalla on todennäköisesti juuri akateeminen korkeakoulututkinto. Se selittää maistereiden ja tohtoreiden suuren osuuden vastaajajoukosta. Alun perin kysely oli tarkoitus osoittaa ainoastaan SANL:n jäsenille, sillä SANL oli suomalaisen tutkimuksen teettäjä ja kysely haluttiin rajata akateemisiin naisiin. Koska toiveena kuitenkin oli mahdollisimman suuri vastaajajoukko, se lähetettiin myös Tieteentekijöiden Liitolle. Kysely lähetettiin myös Professoriliitolle ja Ekonomiliitolle, mutta he eivät julkaisseet kyselyä jäsenilleen.

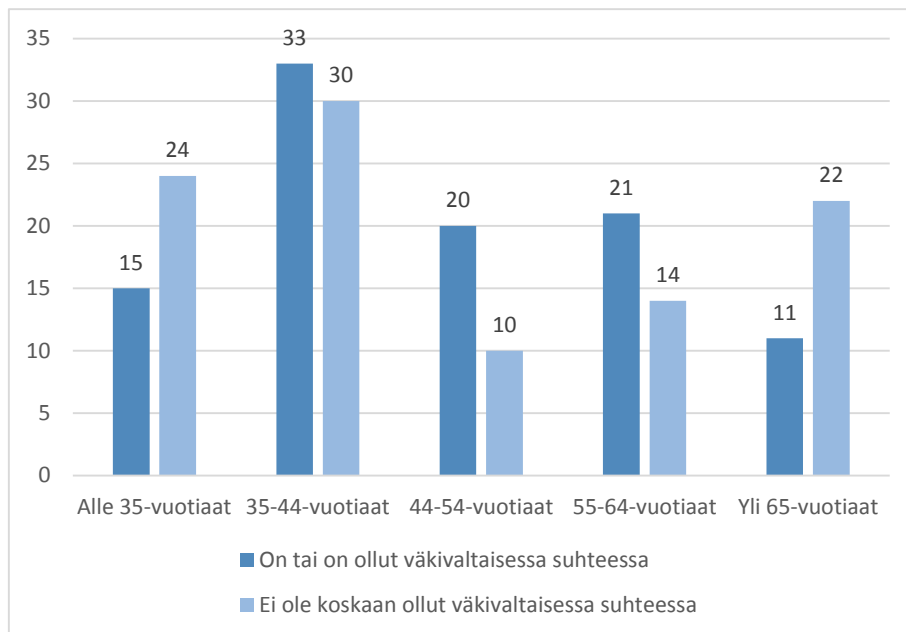
Vastaajista yli neljännes (27 %) oli kyselyhetkellä tai ollut aiemmin väkivaltaisessa parisuhteessa. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa oli kuusi prosenttia vastaajista, 19 naista. Aiemmin väkivaltaisessa suhteessa oli ollut yli viidennes vastaajista, 63 naista. Kaikki naiset ovat tai olivat olleet heteroseksuaalisessa suhteessa.

Kuvio 2. Kyselyyn vastanneiden parisuhdetilanne. Frekvenssit. %.

Vastaajien tasainen ikäjakauma oli positiivinen yllätys ja tutkimuksen kannalta mielekästä. Suurin vastaajaryhmä oli 35—44-vuotiaat naiset. Myös vanhemman ikäluokan vastausaktiivisuus on hyvä, sillä kyselyyn pystyi vastaamaan vain sähköisesti.

Kuvio 3. Kyselyn vastaamishetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevien tai joskus olleiden sekä ei koskaan väkivaltaisessa suhteessa olleiden ikäjakauma. On tai on ollut väkivaltaisessa suhteessa, N=81. Ei ole koskaan ollut väkivaltaisessa suhteessa, N=206. %.

Suurin ikäryhmä sekä väkivaltaa kokeneiden että kokemattomien kohdalla oli 35—44-vuotiaat. Omissa tuloksissani huomattavan iso parisuhdeväkivaltaa kokevien ryhmä oli myös 55—64-vuotiaat naiset. Heistä viimeisen vuoden aikana vähintään kerran väkivaltaa kokeneita oli joka viides (22 %).⁷³

Aineiston analyysi

Aineiston analyysin aloitin heti kyselylomakkeen sulkeuduttua. Analysoin vastaukset SPSS-ohjelmalla (Statistical Package for the Social Sciences, SPSS). Tutkimuksessani tulen käyttämään tilastollisen aineiston käsittelyssä frekvenssejä, ristiintaulukointia sekä faktorianalyysia. Frekvensseillä kerron vastaajamääriä ja kysytyjen asioiden yleisyyttä. Ristiintaulukoinnilla vertailen kahden muuttujan suhdetta toisiinsa. Faktorianalyysillä teen suuresta vastaajamäärästä pienempiä faktoreita. Analyysin avulla aineistosta löytyviä faktoreita voidaan käyttää hyödyksi aineiston tulkinnassa tiivistämällä useista muuttujista isompia, yhtenäisiä faktoreita. Käytän eksploratiivista faktorianalyysia, eli etsin ulottuvuuksia ilman ennako-oletuksia tai ennakkoteorioita. Faktorit nousevat

⁷³ Piispa et al. 2005, 48. Vuoden 2005 suomalaisessa kansallisessa parisuhdeväkivaltakartoituksessa suurin parisuhdeväkivaltaa kokevien ryhmä oli 18—24-vuotiaat. Tosin vertailtaessa on huomioitava, että vuoden 2005 tuloksista on raportoitu ikätilasto koskien parisuhdeväkivaltaa vain viimeisen vuoden ajalta, kun omassa tutkimuksessani vastaus käsittää koko suhteen, ei vain viimeistä vuotta. Vain viisi prosenttia ikäryhmästä 55—64-vuotiaat oli kokenut parisuhdeväkivaltaa viimeisen vuoden aikana vuonna 2005.

aineistosta, eli kyseessä on aineistolähtöinen menetelmä.⁷⁴ Teen faktoriratkaisun tulkinnan käyttämällä rotatoitua faktorimatriisia. Faktorianalyysin tulosten realibiliteetin eli luotettavuuden mittarina käytän Cronbachin alfaa (Cronbachin α), joka mittaa mittarin yhtenäisyyttä. Cronbachin alfa lasketaan muuttujien välisten keskimääräisten korrelaatioiden ja väittämien lukumäärän perusteella. Mitä suuremman arvon (lähemmäksi lukua yksi) alfa saa, sitä yhtenäisempänä mittaria voi pitää, eli sitä luotettavampaa tietoa se antaa. Tuloksen luotettavuus paranee, kun analyysivaiheessa jätetään pois sellaisia muuttujia, jotka alentavat alfan arvoa. Tämä saattaa kuitenkin vahingoittaa mittarin validiteettia eli kattavuutta. Analyysia tehdessä on siis mietittävä valintoja myös sisällön kannalta, eikä vain alfan arvon mukaan.⁷⁵

Käytin kyselyssä myös runsaasti kysymyksiä avoimilla vastauksilla, joissa vastauksen maksimimerkkimäärä oli 5000 merkkiä. Avoimien vastausten määrä yllätti minut. Tulostettuna avoimia vastauksia on 110 sivua. Naiset ovat vastanneet lähes jokaiseen näistä kohdista. Tämä kertoo naisten halusta kertoa omin sanoin kokemuksistaan. Vaikka vastaukset ovat täysin anonyymejä, on jokainen vastaaja numeroitu vastausjärjestyksessä. Hyödynnän naisten kirjoituksia lukemalla ja vertailemalla niitä tarkennuksena kvantitatiivisiin tuloksiin. Teen vastauksista ryhmittelyjä niistä nousevien teemojen mukaisesti. Vastauksia lukiessani huomasin, että samat asiat nousivat esiin useamman naisen vastauksissa. Esimerkiksi kysyttäessä naisten uskosta ja henkisyudesta kirjoituksista nousi esiin tietynlaisia selkeitä ryhmiä. Tällaisissa tapauksissa laskin samankaltaisten vastausten määrät, näin pystyin tiivistämään avoimista vastauksista frekvenssi- tai prosenttiluvut. Käytän avointen vastausten analyysissä sisällönanalyysia.

Sisällönanalyysin keinoina käytän luokittelua ja teemoittelua. Sisällönanalyysin luokittelussa aineistosta määritellään yksinkertaisia luokkia, joiden määrä voidaan ilmoittaa taulukkona. Tämä analyysitapa tulee lähelle kvantitatiivista analyysia. Teemoittelussa merkitys on lukumäärien sijaan sillä, mitä on sanottu. Aineisto jaotellaan ja ryhmitellään erilaisten aihepiirien mukaisesti. Aiheet eli teemat nousevat aineistosta.⁷⁶ Sisällönanalyysin tehtävänä on saada aineistossa esiintyvät ilmiöt yleiseen ja tiivistettyyn muotoon. Aineiston analyysissä aineistoa lähestytään tutkimusongelma mielessä. Aineistosta

⁷⁴ KvantiMOTV Faktorianalyysi

⁷⁵ KvantiMOTV Mittarin luotettavuus

⁷⁶ Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.

poimitaan tutkimustehtävään liittyviä lauseita, jonka jälkeen kyseiset lauseet muokataan pelkistetyiksi ilmaisuiksi. Samankaltaiset ilmaisut muodostavat yhteisen kategorian tai luokan, joka nimetään sisällön mukaisesti. Näitä alakategorioita yhdistetään toisiinsa, joista tutkija muodostaa yläkategorioita. Myös nämä yläkategoriat nimetään sisältönsä mukaisesti. Lopulta yläkategoriat muodostuvat yhdeksi kaikkia luokkia kuvaavaksi kategoriaksi. Näiden luokkien avulla vastataan tutkimuskysymyksiin.⁷⁷ Omassa työssäni käytän avointen vastausten käsittelyssä luokittelua ja teemoittelua.

Lisäksi käytössäni on litteroidut haastattelut. Näitä käytän tarkentavana tietona erityisesti uskoon ja henkisyyteen liittyvien vastausten analysoinnissa. Aloitin haastatteluiden litteroinnin haastattelusta seuraavana päivänä. Aineiston purkuun on syytä tarttua mahdollisimman pikaisesti, jotta aineisto on tuore ja mahdollisten haastattelussa pois jääneiden täydennysten tekeminen on vaivatonta.⁷⁸ Haastattelussa minulla oli mahdollisuus kysyä henkisyydestä tarkemmin ja haastattelulla sain myös avovastauksia pidempiä vastauksia ja kuvailuja naisen henkisyyden ja uskon kokemuksista.

Työssäni viitataan kyselylomakkeeseen vastanneeseen lyhenteellä K (Kyselylomake), jonka perässä on ilmoitettu järjestysluku. Esimerkiksi K239 viittaa henkilöön, joka oli 239. kyselylomakkeeseen vastannut. Haastatteluista käytän lyhennettä H (Haastattelu), jonka perässä oleva lyhenne K tarkoittaa haastateltavan kommentin numeroa. Esimerkiksi H1K23 tarkoittaa ensimmäisen haastateltavani haastattelussa esiintynyttä 23. kommenttia. Haastattelulainauksissa lyhenne M viittaa minuun, Minä. Olen siis jakanut litteroidun haastattelun kommentteihin, jotta lainaukset on helppo löytää alkuperäisestä aineistosta. Haastateltavan taukoa puheessa merkitsen kolmella pisteellä (...), ja sanan tai lauseen yli hyppäämistä kahdella viivalla (- -). Haastateltavan erityisesti painottaman sanan olen alleviivannut (___).

⁷⁷ Tuomi & Sarajärvi 2009, 101—103.

⁷⁸ Hirsjärvi & Hurme 2009, 135.

3.3 Tutkimusaineiston luotettavuus ja tutkimuksen eettisyys

Kvantitatiivisella eli määrällisellä menetelmällä kartoitan parisuhdeväkivallan yleisyyttä, muotoja ja uhrien arvioita väkivallasta. Avoimet vastaukset sekä haastattelut edustavat kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää, jonka tarkoituksena tutkimuksessani on syventää kyselyyn tulleita vastauksia ja antaa naiselle tilaa kertoa kokemuksistaan omin sanoin. Näin saan mahdollisimman kattavan kokonaiskuvan ilmiön yleisyydestä sekä sen seurauksista. Eri menetelmiä käyttämällä saan tutkittavasta ilmiöstä esiin erilaisia näkökulmia, joka lisää tutkimuksen luotettavuutta.⁷⁹

Kyselyyn vastasi vain korkeasti koulutettuja naisia. Jo aiemmissa tutkimuksissa on pohdittu, millainen vaikutus koulutuksella on tutkimustulosten luotettavuuteen. Piispa huomasi omassa tutkimuksessaan, että erityisesti vanhemmat ja vähemmän koulutetut naiset jättivät vastaamatta esimerkiksi väkivallan muotoja koskeviin kysymyksiin. Minna Piispa toteaaakin, että kyselytutkimuksen ongelma on, että sen kieli puhuttelee nuoria ja koulutettuja paremmin kuin muita.⁸⁰ Oma ikäpolveni, eli 1980-luvulla syntyneet, saattaa myös puhua asioista avoimemmin kuin vanhemmat ikäluokat, koska olemme kasvaneet avoimemmassa ilmapiirissä. Otos ei siis ole yhtä kattava kuin aiemmassa suomalaisessa tutkimuksessa, jossa otoksena on ollut eritaustaisia naisia. Toisaalta tämä on juuri tutkimukseni tarkoitus eli syventyminen tiettyyn vastaajaryhmään. Lähtökohtaa voi siis pitää hyvänä oman tutkimukseni kannalta. Korkeakoulutetut ovat halukkaita vastaamaan ja kyselyyni vastasi naisia joka ikäluokasta, runsaasti myös yli 55-vuotiaista.

Väkivaltaa kartoittavaan kyselyyn vastaaminen voi olla naiselle haastavaa. Piispa huomauttaa, että naisen on itse pitänyt ymmärtää ja nimetä tapahtuma väkivallaksi, jotta sen voi vastaushetkellä palauttaa mieleen. Tämän vuoksi kyselyn alussa luetellaan erilaisia väkivallan muotoja, jotka voivat auttaa vastaajaa muistamaan väkivaltaisen tilanteen. Väkivallan muotojen luetteloinnin on myös tarkoitus kertoa mitä kaikkea väkivallalla tarkoitetaan.⁸¹ Nainen ei välttämättä ymmärrä, että esimerkiksi uhkailu, nöyryyttäminen, kiinni pitäminen tai seksiin painostaminen ovat parisuhdeväkivallan muotoja. Kun naiselle on selvää, mitä väkivallalla tarkoitetaan, hän tietää mihin on vastaamassa. Näin

⁷⁹ Hirsjärvi & Hurme 2009, 38.

⁸⁰ Piispa 2014, 79.

⁸¹ Piispa 2004, 29.

saadaan luotettavia vastauksia väkivallan kokemuksista. Jari Metsämuuronen muistuttaa, että oikeiden käsitteiden käyttö sekä mittarin oikeanlainen muodostaminen lisäävät tutkimuksen luotettavuutta. Jos mittaristo ei mittaa sitä, mitä on tarkoitus selvittää, saadaan väärää tietoa. Muuronen kehottaakin käyttämään hyvää ja luotettavaksi havaittua mittaria, jos sellainen on jo olemassa. Tällöin saadut tulokset ovat myös vertailukelpoisia samalla mittarilla mitattujen muiden tulosten kanssa.⁸² Näistä syistä käytin kyselyssäni myös aiemmin käytettyjä kysymyspatteristoja. On ensisijaisen tärkeää tulkita mittarien luvut oikein. Luotettavien tulosten saamiseksi tutkijan on syytä käyttää vain sellaisia analysointimenetelmiä, jotka hän todella hallitsee.⁸³ Valitsin analysointimenetelmäksi tutkimukseni kannalta hyödyllisimmät analysointimenetelmät, jotka myös osaan moitteettomasti.

Kvantitatiivinen tutkimus on ollut tärkeässä roolissa väkivallan esiintuomisessa. Kvantitatiivista tietoa pidetään objektiivisena ja tilastoja luotettavina. Tilastojen arvostuksesta kertoo muun muassa se, että vasta kun kvantitatiivisin menetelmin pystyttiin näyttämään naisiin kohdistuvan väkivallan yleisyys, on yhteiskunta aloittanut laajemmin uhreja tukevan ja väkivallan vastaisen työn.⁸⁴ Kuitenkin jokaisen naisen kokemus on ainutlaatuinen ja erilaisia väkivallan muotoja sekä tapoja kokea väkivalta on yhtä paljon kuin on uhrejakin. Naiset eivät välttämättä tunnista itseään pelkistetystä aineistosta, joka parisuhdeväkivallasta annetaan. Tärkeää olisikin huomioida eroja naisten kokemuksissa.⁸⁵

Tutkimustani varten haastattelin kahta naista heidän kokemuksistaan. Piispa kirjoittaa aiemmista tutkimuksista, joissa on havaittu pelkän kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimusmenetelmän rajoitteet tutkittaessa sensitiivistä aihetta. Kyselyn kysymykset voivat vaikuttaa vastaajaan mielikuviin ja ohjata häntä. Valmiit vastausvaihtoehdot voivat näin siis johtaa vääristyneisiin tuloksiin. On myös huomattu, että vain silloin, kun nainen saa itse kertoa kokemuksistaan omin sanoin saadaan todellinen kuva väkivallan luonteesta. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa, jota haastattelukin edustaa, tutkija ja haastateltava ovat lähempänä toisiaan, ihmisinä, ei vain subjektina ja objektina, tutkijana ja

⁸² Metsämuuronen 2007, 55—57.

⁸³ Heikkilä 2010, 30.

⁸⁴ Liljeström, 2004, 44.

⁸⁵ Näre & Ronkainen 2008, 107.

tutkittavana.⁸⁶ Aineistolähtöisen analyysin haasteena on kuitenkin tiedon objektiivisuus: pystyykö tutkija tekemään analyysiä saamansa aineiston eli vastaajien ehdoilla eikä tutkijan omien ennakko-oletusten mukaisesti. Myös tutkijan käyttämät käsitteet ja sekä tutkimusasetelma asettavat jo tietynlaiset lähtökohdat tutkimukselle.⁸⁷

Ihmisiin kohdistuvassa tutkimuksissa ja erityisesti sensitiivistä aihetta käsiteltäessä on ensiarvoisen tärkeää tehdä tutkimusta eettisten periaatteiden mukaisesti. Tärkeimpinä eettisinä periaatteina voidaan pitää tutkimukseen osallistuvan suostumusta, luottamuksellisuutta sekä yksityisyyttä kaikissa tutkimuksen vaiheissa.⁸⁸ Tutkimukseen osallistuvalla on selvitettävä tutkimuksen tarkoitus. Osallistumisen pitää olla vapaaehtoista: osallistuja voi keskeyttää tutkimukseen osallistumisen missä vaiheessa tahansa. Tietojen tulee pysyä luottamuksellisina, eikä niitä saa luovuttaa muiden kuin tutkijan käyttöön. Tietoja ei myöskään saa käyttää kuin osallistujien kanssa sovittuun tarkoitukseen.⁸⁹

Asemani tutkijana

Suomalainen tutkimusryhmä etsi Suomen kyselytutkimuksen suorittajaksi pro gradun tekijää. Aihe kiinnosti minua heti ja tavattuani suomalaisen hankkeen puheenjohtajan sovimme, että olen mukana tutkimusryhmässä ja tehtäväni oli laatia kyselylomake, kerätä vastaukset ja analysoida ne. Tutustuttuani aiheeseen ja etenkin aiempaan suomalaiseen tutkimukseen huomasin yllätyksekseni, että 29-vuotiaana korkeasti koulutettuna ja opiskelevana naisena olin muutamissa suurimmista riskiryhmistä parisuhdeväkivallan kokemiselle.⁹⁰ Tämä hätkähdytti minua ja aihe alkoi kiinnostaa enemmän.

Tein kandidaatintyöni siitä, miten työttömäksi jääminen muutti suomalaisen kokemusta itsestään ja elämästään.⁹¹ Ihmisten samankaltaiselle tapahtumalle antama yksilöllinen kokemus kiinnostaa minua edelleen. Kandidaatintyötä tehdessä minusta oli myös kiehtovaa löytää yksittäisten ihmisten tarinoiden

⁸⁶ Piispa 2004, 48—9.

⁸⁷ Tuomi & Sarajärvi 2009, 96.

⁸⁸ Hirsjärvi & Hurme 2009, 20.

⁸⁹ Tuomi & Sarajärvi 2009, 131.

⁹⁰ Heiskanen & Piispa 1998, 91. Piispa et al. 2005, 32, 42. Vuoden 1997 kyselytutkimuksessa selvisi, että joskus nykyisen avio- tai avomiehen väkivallan kohteeksi joutuneista suurimmat ryhmät olivat 18—34-vuotiaat sekä ylioppilaat. Korkeakoulutetut naiset olivat kolmanneksi suurin ryhmä. Vuoden 2005 tuloksissa viimeisen vuoden aikana nykyisen avio- tai avomiehen väkivallan kohteeksi joutuneista suurimmat ryhmät olivat edelleen 18—34-vuotiaat ja opiskelijat. Vuoden 2005 tuloksissa selvisi, että joskus 15 vuotta täytettyään miehen väkivallan (ei ainoastaan parisuhdeväkivallan) uhreista yksiä suurimpia ryhmä olivat korkeakoulutetut ja 25—34-vuotiaat.

⁹¹ Pitkänen 2011, 15.

joukosta piirteitä, jotka yhdistivät näitä kaikkia näennäisesti täysin erilaisia tarinoita. Olen tehnyt työtä työvalmentajana auttaen elämässä syrjäpoluille joutuneita, syrjäytymisvaarassa olevia ihmisiä. Vapaaehtoistoissa olen kohdannut vaikeissa elämäntilanteissa olevia ihmisiä. Ihmisten kohtaamat vaikeudet ja niistä selviytyminen –tai selviämättä jääminen– kiinnostavat minua. Samalla tavalla olen kiinnostunut tietämään ja ymmärtämään, miksi parisuhdeväkivaltaa esiintyy. Ehkä voin olla avuksi kyseisen ilmiön ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa.

Olen siis jo aiemminkin hakeutunut hankalien ja vaikeiden aiheiden pariin. Nämä ovat aina myös koskettaneet minua ja herättäneet erilaisia tunteita. Parisuhdeväkivalta on aiheena ahdistava ja tunteisiin käyvä. Muun muassa lastensuojelua tutkinut Elina Pekkarinen on huomannut, ettei tutkija ole tunteilleen immuuni, vaan vaikeat ja raskaat aiheet aiheuttavat tutkijassa erilaisia tunteita surusta ahdistukseen. Hän kuitenkin huomauttaa, että se, ettei pelästy omia tunteitaan, vaan kohtaa ne rehellisesti saattaa jopa syventää analyysiä. Itselle vieraiden ja inhottavien ja toisaalta kiinnostavien ilmiöiden tutkiminen on myös tutkimusmatka itseensä. Pekkarinen toteaa, että omat tunteet ovat osoitus tutkimuskohteen vahvasta olemassaolosta.⁹²

Naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta on minulle aiheena uusi. En ole koskaan itse kokenut parisuhdeväkivaltaa, mutta olen välillisesti nähnyt sitä tai kuullut siitä joskus tuttavapiirissäni. Olen parisuhteessa elävä nuori nainen, joten aihe tulee hyvin lähelle itseäni. Haasteena on analysoida naisten kertomia asioita objektiivisesti. Toisaalta tunteiden herääminen on väistämätöntä. Olen kuitenkin ollut usein aiemminkin vaikeiden aiheiden äärellä ja pystynyt hallitsemaan tunteeni. Tämän tiedostaminen auttaa minua pitämään tarvittavan etäisyyden aineistoon. Tulosten on noustava aineistosta, ei minun mielenkiintoni mukaan.

⁹² Pekkarinen 2015, 285—289.

4. Korkeakoulutettujen naisten kokema parisuhdeväkivalta

4.1 Parisuhdeväkivallan muodot ja yleisyys

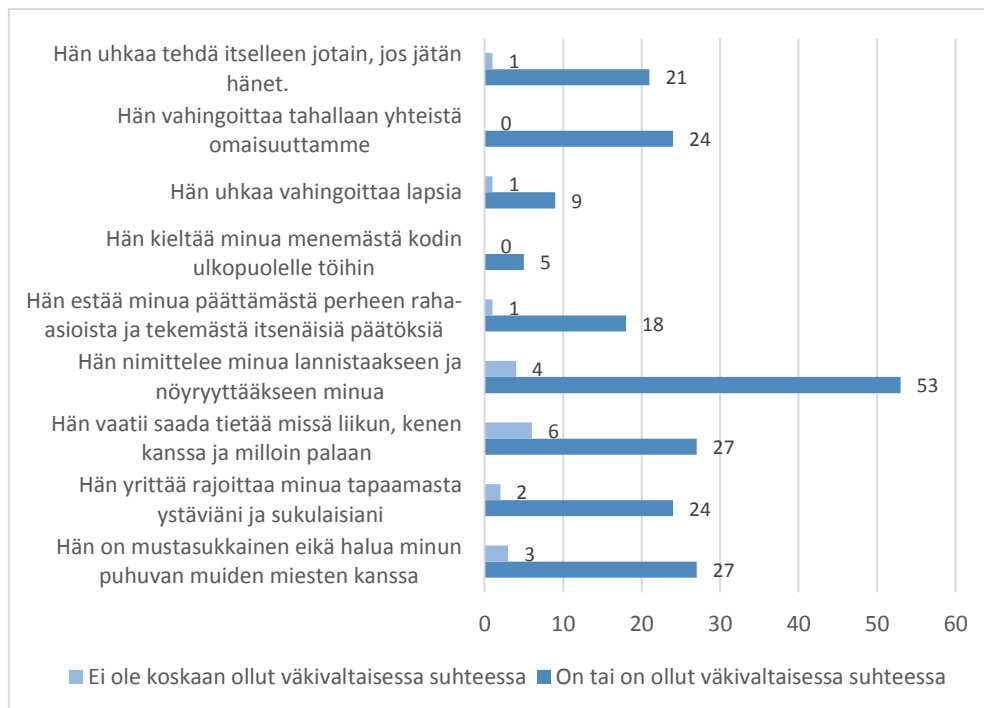
Parisuhdeväkivalta on työssäni jaoteltu viiteen ryhmään: sosiaalinen, taloudellinen, fyysinen, henkinen ja seksuaalinen.⁹³ Sosiaalista ja taloudellista väkivaltaa selvitetään omalla, fyysistä, henkistä ja seksuaalista väkivaltaa omalla kysymyspatteristolla. Erilaisista väkivallan muodoista aineistoni mukaan yleisimpiä ovat muun muassa nimittely ja vähättely, yhteisen omaisuuden tahallinen vahingoittaminen, liikkumisen estäminen, väkivallalla uhkailu, läimäisy sekä potkiminen.

Sosiaalinen ja taloudellinen väkivalta

Sosiaalista väkivaltaa on naisten menojen rajaaminen. Tätä on kun mies yrittää rajoittaa naista tapaamasta ystäviä ja sukulaisia, mies vaatii saada tietää missä nainen liikkuu, kenen kanssa ja milloin nainen palaa ja kun mies kieltää naista menemästä kodin ulkopuolelle töihin. Taloudellista väkivaltaa on, kun mies estää naista päättämästä perheen raha-asioista ja tekemästä itsenäisiä päätöksiä ja kun mies vahingoittaa tahallaan yhteistä omaisuutta. Naisen kieltäminen menemästä töihin on mielestäni sekä sosiaalista että taloudellista väkivaltaa. Väkivallan muotojen lisäksi halusin myös vertailla, miten väkivallan yleisyys eroaa niiden ryhmien välillä, joissa kyselyhetkellä nainen elää tai on joskus elänyt väkivaltaisessa parisuhteessa verrattuna niihin, jotka eivät ole koskaan eläneet väkivaltaisessa parisuhteessa. Vertailuryhmällä tarkoitan siis niitä naisia, jotka eivät ole olleet väkivaltaisessa suhteessa. Tuloksistani selviää, että myös niissä suhteissa, joita naiset eivät olleet arvioineet väkivaltaisiksi, ilmenee jonkin verran väkivallan eri muotoja. Kaikki väkivallan muodot ovat kuitenkin huomattavasti yleisempiä väkivaltaisissa suhteissa, kuten kuviosta neljä selviää.

⁹³ Parisuhdeväkivallan jakoa viiteen ryhmään käytettiin Grundtvig-oppimiskumppanuushankkeessa Domestic Violence Met by Educated Women, jonka aikana keräsin kyselyaineistoni. Mielestäni viisijako on osuva ja kattava verrattuna esimerkiksi perinteiseen kahteen: fyysiseen ja psyykkiseen. Jako on kuitenkin saanut arvostelua muun muassa sen vuoksi, että eri maissa esimerkiksi naisten taloudellinen itsenäisyys vaihtelee huomattavastikin. Joissakin kulttuureissa naisen taloudellinen riippuvuus miehestä on normaalia, ja naisen taloudellinen tai sosiaalinenkin itsenäisyys on tabu. Mielestäni taloudellinen ja sosiaalinen itsenäisyys ovat oleellinen osa suomalaisuutta ja sen vuoksi jaottelu viiteen ryhmään sopii hyvin ainakin suomalaiseen tutkimukseen, jota omakin työni edustaa. Istanbulin sopimus puhuu fyysisestä, seksuaalisesta, henkisestä ja taloudellisesta väkivallasta.

Kuvio 4. Kuvaavatko seuraavat ominaisuudet nykyistä tai viimeistä kumppaniasi? Ei koskaan väkivaltaisessa suhteessa olleet, N=209-212. On kyselyhetkellä tai on ollut aiemmin väkivaltaisessa suhteessa, N=80. %.

Tuloksista selviää, että väkivaltaisissa suhteissa käytetään väkivallattomia suhteita huomattavasti enemmän erilaisia pelottelun ja rajaamisen keinoja. Naisen elämää halutaan rajata tietämällä hänen menemisensä, estämällä häntä viettämästä sosiaalista elämää läheistensä kanssa, rajoittamalla rahankäyttöä ja työnhakua sekä uhkailemalla itsetuholla tai lasten vahingoittamisella. Nämä ovat harvinaisia väkivallattomissa parisuhteissa.

Yleisimpiä väkivaltaisen suhteen ominaisuuksia olivat, että mies nimittelee lannistaakseen ja nöyryyttääkseen naista (53 %), mies on mustasukkainen eikä halua naisen puhuvan muiden miesten kanssa (27 %), ja mies vaatii saada tietää, missä nainen liikkuu, kenen kanssa ja milloin tämä palaa (27 %). Nämä olivat yleisimmät ominaisuudet, hieman toisessa järjestyksessä, myös niiden naisten keskuudessa, jotka vastasivat, etteivät ole koskaan eläneet väkivaltaisessa suhteessa. Joka viides joskus väkivaltaa kohdanneista kertoi miehen uhanneen vahingoittaa itseään, jos nainen jättää tämän. Vertailuryhmästä vain yksi prosentti vastasi näin. Myös lasten vahingoittamisella uhkailu oli yleistä: joka kymmenes vastasi miehen uhkailevan näin. Jälleen vertailuryhmästä vain yksi prosentti vastasi näin.

Huomattavaa on, että joka neljäs väkivaltaisessa suhteessa kyselyhetkellä olevista tai joskus olleista kertoi miehen vahingoittavan tahallaan yhteistä omaisuutta. Vertailuryhmästä, eli ei koskaan väkivaltaisessa suhteessa olleista, kukaan ei ollut kokenut tällaista taloudellista väkivaltaa. Kyselyhetkellä väkivaltaa nykyisessä suhteessa vähintään kerran viimeisen vuoden aikana kokeneista joka kolmas kertoi miehen tuhoavan tahallaan yhteistä omaisuutta. Vuonna 2005 tehdyn kyselytutkimuksen mukaan kyselyhetkellä vähintään kerran väkivaltaa nykyisessä suhteessaan kokeneista vain seitsemän prosenttia vastasi miehen vahingoittavan tahallaan yhteistä omaisuutta.⁹⁴ Kyselyyni vastanneista parisuhdeväkivaltaa kokeneista naisista joka viides vastasi, ettei saa päättää perheen raha-asioista ja tehdä itsenäisiä päätöksiä. Vain yksi prosentti niistä, jotka eivät koskaan ole olleet väkivaltaisessa suhteessa, vastasi näin. Vähintään kerran viimeisen vuoden aikana väkivaltaa nykyisessä suhteessaan kokeneista 17 % kertoi, että mies estää naista päättämästä perheen raha-asioista ja tekemästä itsenäisiä päätöksiä. Vuoden 2005 tuloksissa kyselyhetkellä vähintään kerran väkivaltaa nykyisessä suhteessaan kokeneista seitsemän prosenttia kertoi vastaavasta taloudellisesta kontrollista.⁹⁵

Tein myös eksploratiivisen faktorianalyysin kuvion neljä muuttujista. Halusin selvittää korreloivatko jotkin luetellut ominaisuudet enemmän keskenään kuin toiset. Faktorianalyysin tulokset kertovat, miten vastaajat omassa mielessään jaottelevat kysymyksissä luetellut asiat eri luokkiin, jotka voi tiivistää isommiksi faktoreiksi.

Taulukko 1. Varimax-menetelmällä rotatoitu faktorimatriisi. Tehty sosiaalisen ja taloudellisen väkivallan muuttuista.

	Faktori 1	Faktori 2
Hän yrittää rajoittaa minua tapaamasta ystäviäni ja sukulaisiani	0,85	0,22
Hän on mustasukkainen eikä halua minun puhuvan muiden miesten kanssa	0,76	0,23
Hän vaatii saada tietää missä liikun, kenen kanssa ja milloin palaan	0,60	0,25
Hän uhkaa tehdä itselleen jotain, jos jätän hänet	0,51	0,38
Hän kieltää minua menemästä kodin ulkopuolelle töihin	0,38	0,25
Hän uhkaa vahingoittaa lapsia	0,35	
Hän vahingoittaa tahallaan yhteistä omaisuuttamme		0,66
Hän nimittelee minua lannistaakseen tai nöyryyttääkseen minua	0,40	0,61
Hän estää minua päättämästä perheen raha-asioista ja tekemästä itsenäisiä päätöksiä	0,29	0,56

Analyysi nosti esille kaksi selvää faktoria. Ensimmäisessä faktorissa suuria latauksia saivat ystävien ja sukulaisten rajoittamisen yrittäminen, mustasukkaisuus, vaatimukset saada tietää, missä nainen liikkuu ja itsetuholla

⁹⁴ Piispa et al. 2005, 61.

⁹⁵ Piispa et al. 2005, 61.

uhkaaminen, jos nainen jättää. Nämä kaikki ovat erilaisia rajaamisen keinoja, joten kutsun tätä faktoria **rajoittamiskeinoiksi**.⁹⁶ Toisessa faktorissa voimakkaimmat lataukset saivat miehen tahallinen yhteisen omaisuuden tuhoaminen, naisen estäminen tekemästä raha-asioihin liittyviä päätöksiä sekä naisen nimittely nöyryyttämistarkoituksessa. Kyseessä ovat erilaiset alistamisen muodot, joihin liittyy erilaisia taloudellisen alistamisen muodot, joten kutsun tätä faktoria **taloudelliseksi alistamiseksi**.⁹⁷

Taulukko 2. Rotatoidun faktorimatriisin faktorit Rajoittamiskeinot ja Taloudellinen alistaminen.

Faktori 1	Faktori 2
Rajoittamiskeinot	Taloudellinen alistaminen

Omassa aineistossani taloudellisen väkivallan käyttö on korostunut. Tulokseen voi vaikuttaa esimerkiksi aineistoni pieni koko verrattuna aiempiin kansallisiin tutkimuksiin. Tulos on joka tapauksessa erittäin mielenkiintoinen. Oma oletukseni on, että korkeasti koulutettu nainen on työssäkäyvä ja taloudellisesti itsenäinen. Tulokset antavat kuitenkin ymmärtää jotakin aivan muuta. Naiset eivät kirjoittaneet taloudellista väkivallasta paljon, joten on vaikea sanoa, millaista väkivaltaa naiset ovat kokeneet. He kertoivat ainakin taloudellisesta hyväksikäytöstä, astioiden ja tavaroiden heittämisestä seinään, tavaroiden särkemisestä tai vasta remontoitujen huoneiden tuhoamisesta, mies ei antanut naisen käyttää pankkikorttia tai mies rikkoi tahallaan naisen tavaroita.⁹⁸ Väkivalta saattoi olla myös taloudellista kiristämistä eri tavoin. Haastattelemani nainen oli ollut vuosia avioliitossa, jossa mies käytti vakavaa seksuaalista väkivaltaa kiristämällä naista taloudellisesti.

Siinä oli niinkun taloudellista semmosta kiristämistä ja tosi rankkaa seksuaalista väkivaltaa. Ne niinku nivoutu yhteen, et jos et tee niinku hän sanoo niin hän ei maksa laskuja. - - Niin tota, totatota, se tuli niin taidokkaasti pikkuhiljaa. Sit niinku todella ymmärs et se ei todellakaan maksa niitä laskuja et sit tuli aina haaste, ulosottomies ja tota noin niin, ja sit niinku tajus et mä aina sanoin et mä tanssin tasajalkaa, et sä voi tehdä tämmöst. Me oltiin rakennettu talo ja tota noin niin ja sit aina tulee se ulosottomies niin.⁹⁹

⁹⁶ Cronbachin α ,81.

⁹⁷ Cronbachin α ,68.

⁹⁸ K240, K252.

⁹⁹ H2K17, H2K22.

Parisuhdeväkivallassa tyypillistä on eri väkivallan muotojen kietoutuminen yhteen. Kyseisessä esimerkissä mies on käyttänyt taloudellista, henkistä ja seksuaalista väkivaltaa. Mies ei ollut käyttänyt muuta fyysistä väkivaltaa, kuten lyömistä tai kuristamista, mutta seksuaalinen väkivalta oli rajua. Omasta aineistostani huomasin, että väkivalta ei usein sisällä vain jotakin väkivallan muotoa, esimerkiksi joko vain henkistä tai fyysistä, vaan väkivalta saa monia muotoja.

Koska miellän korkeakoulutetut lähtökohtaisesti hyvin ansaitseväksi, tein tähän liittyen kiinnostavan löydön aineistostani. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevista joka viides (21 %) vastasi, ettei ole parisuhteessaan taloudellisesti itsenäinen. Vuonna 1997 tehdyn kyselytutkimuksen tuloksista selviää, että joskus nykyisen avo- tai aviopuolison väkivallan kohteiksi joutuneista suurin ryhmä olivat ne, joilla oli suurimmat kuukausitulot (yli 10 500 markkaa) ja kolmanneksi suurin ne, joiden koulutustaso oli korkeakoulu.¹⁰⁰ Toisaalta Naisiin kohdistuva väkivalta 2005 tutkimuksessa huomautetaan, että työttömät ja pienituloiset kokevat muita enemmän väkivaltaa.¹⁰¹ Koska korkea koulutus ja korkea tulotaso liittyvät usein yhteen pidän tulosta kiinnostavana omankin tutkimukseni kannalta. Myös tekemäni faktorianalyysi nosti esiin korostuneen taloudellisen alistamisen.

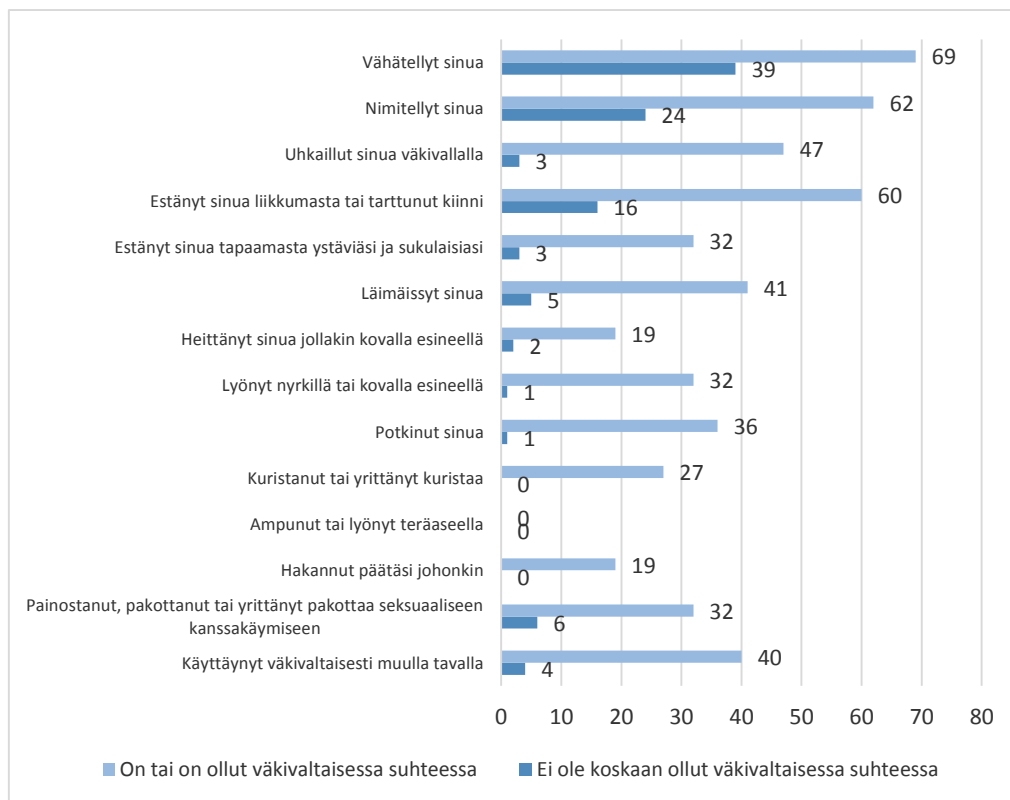
Fyysinen, henkinen ja seksuaalinen väkivalta

Tarkastelen tässä osiossa naisten kokemuksia fyysisestä, henkisestä ja seksuaalisesta väkivallasta. Kuviossa viisi on esitetty vertailu kahden ryhmän välillä. Toinen ryhmä ovat ne, jotka eivät ole kokemuksensa mukaan koskaan olleet väkivaltaisessa suhteessa. Toinen ryhmä ovat ne vastaajat, jotka olivat kyselyhetkellä tai olivat joskus olleet väkivaltaisessa suhteessa.

¹⁰⁰ Piispa et al. 2005, 91.

¹⁰¹ Piispa et al. 2005, 49—50.

Kuvio 5. Kuinka usein nykyisessä (tai viimeisimmässä) avo- tai avioliitossa kumppanisi on käyttänyt jotain näistä sinua kohtaan? Ei koskaan väkivaltaisessa suhteessa olleet, N=209-212. On tai on ollut väkivaltaisessa suhteessa, N=80-82. %.

Yleisimpiä fyysisen väkivallan muotoja joskus väkivaltaa sisältäneissä suhteissa olivat liikkumisen estäminen (60 %), läimäisy (41 %) sekä potkiminen (36 %). Vastaajista 40 % vastasi miehen käyttäytyneen väkivaltaisesti muulla tavalla, esimerkiksi ”vienyt kylmään suihkuun, repinyt hiuksista.”¹⁰² Joka kolmas (32 %) joskus väkivaltaisessa suhteessa olleista kertoi, että mies on painostanut, pakottanut tai yrittänyt pakottaa seksuaaliseen kanssakäymiseen. Niistä, jotka vastasivat, etteivät ole koskaan olleet väkivaltaisessa suhteessa ampuminen, teräaseella lyöminen, kuristaminen ja pään hakkaaminen johonkin olivat ainoat väkivallan muodot, joita nämä henkilöt eivät olleet kokeneet kertaakaan. Enemmän kuin joka kolmas (39 %) väkivaltaa kokemattomista kertoi miehen kuitenkin vähätelleen, ja joka neljäs (24 %) kertoi miehen nimitelleen. Tästä vastaajaryhmästä 16 % ilmoitti miehen estäneen naista liikkumasta tai tarttuneen kiinni. Naisista viisi prosenttia kertoi kumppanin läimäisseen. Neljä prosenttia naisista, jotka eivät olleet koskaan olleet väkivaltaisessa suhteessa,

¹⁰² K297

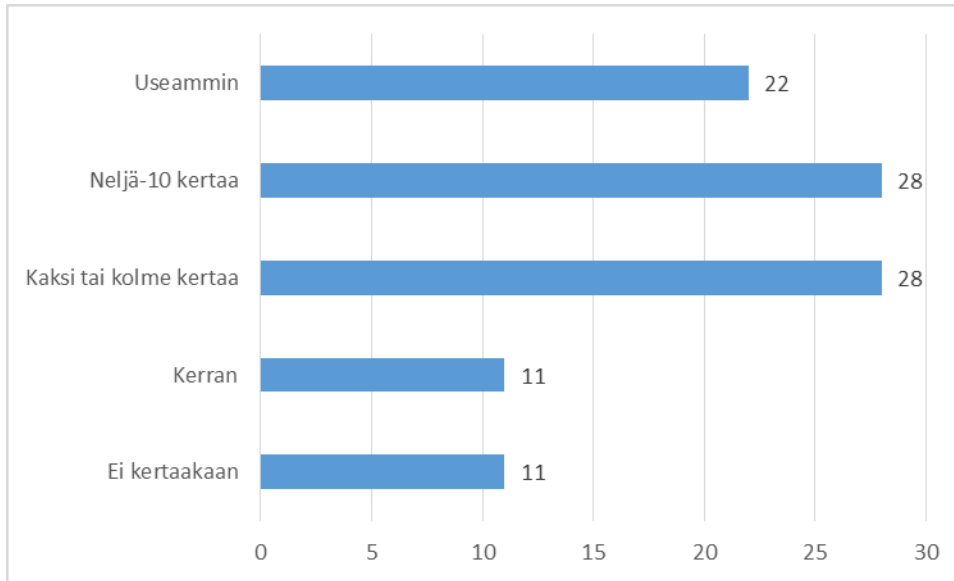
vastasi miehen käyttäytyneen väkivaltaisesti muulla tavalla. Kysyessäni, miten mies on käyttäytynyt väkivaltaisesti muulla tavalla, vastauksia olivat, että mies huutanut ja raivonnut, mies ei ole suostunut pysäyttämään autoa pyydettyä uhkaavassa tilanteessa, mies on kohdellut nöyryyttävästi esimerkiksi heittämällä avaimet naisen jalkoihin julkisella paikalla, naisen repiminen vastentahtoisesti pois asunnosta sekä astioiden rikkominen.

Tulos kertoo siitä, että käsitykset parisuhdeväkivallasta tai kysymys, onko nainen väkivaltaisessa suhteessa, eivät ole yksiselitteisiä. Ei-väkivaltaisissa suhteissa on huomattavan paljon nimittelyä ja vähättelyä. Useampi vastaaja myös kertoi miehen tarttuneen kiinni, estäneen liikkumasta tai läimäisseen. Näitä ei tässä vastaajaryhmässä kuitenkaan koettu väkivallan muodoiksi. Halusin käyttää väkivaltaa määritteleviä kysymyspatteristoja juuri kyselyn alussa, kaikille vastattavassa osiossa. Tarkoitukseni oli sanoittaa vastaajille, mitä kaikkea väkivallalla tarkoitetaan. Patteristojen jälkeen pyysin naista määrittelemään kyselyhetken tilanteensa: onko nainen parhaillaan, ollut joskus tai ei ole koskaan ollut väkivaltaisessa suhteessa. Vaikka useita vastaajia oli läimäisty, nimitelty ja estetty liikkumasta, he vastasivat, etteivät ole kokeneet parisuhdeväkivaltaa. Tulos kertoo mielestäni siitä, että parisuhteissa tapahtuu asioita, joiden ehkä ajatellaan kuuluvan normaaliin parisuhteeseen tai sitten siedetään erilaisia väkivallan muotoja, joita ei kuitenkaan itse nimetä väkivallaksi. Osa vastaajista ei selvästi pidä niin sanottuja lieviä väkivallan muotoja väkivaltana lainkaan.

Väkivallan yleisyys

Vastauksista selvisi, että väkivalta oli yleistä ja jatkuvaa. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevista yli neljännes (29 %) ja aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleista yli joka kolmas (39 %) sanoi väkivallan olevan tai olleen jatkuvaa. Olin hyvin yllättynyt siitä, kuinka usein väkivaltaa esiintyi sekä kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevien suhteissa että jo päättyneissä parisuhteissa. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olleista yli viidennes (22 %) vastasi väkivaltaa olleen useammin kuin 10 kertaa, ja enemmän kuin joka neljäs (28 %) kertoi väkivaltaa olleen neljästä kymmeneen kertaan viimeisen vuoden aikana. Vain joka kymmenes vastasi, ettei väkivaltaa ole esiintynyt kertaakaan viimeisen vuoden aikana.

Kuvio 6. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa parisuhteessa olevien arvio väkivallan yleisyydestä viimeisen 12 kuukauden aikana. N=18. %.

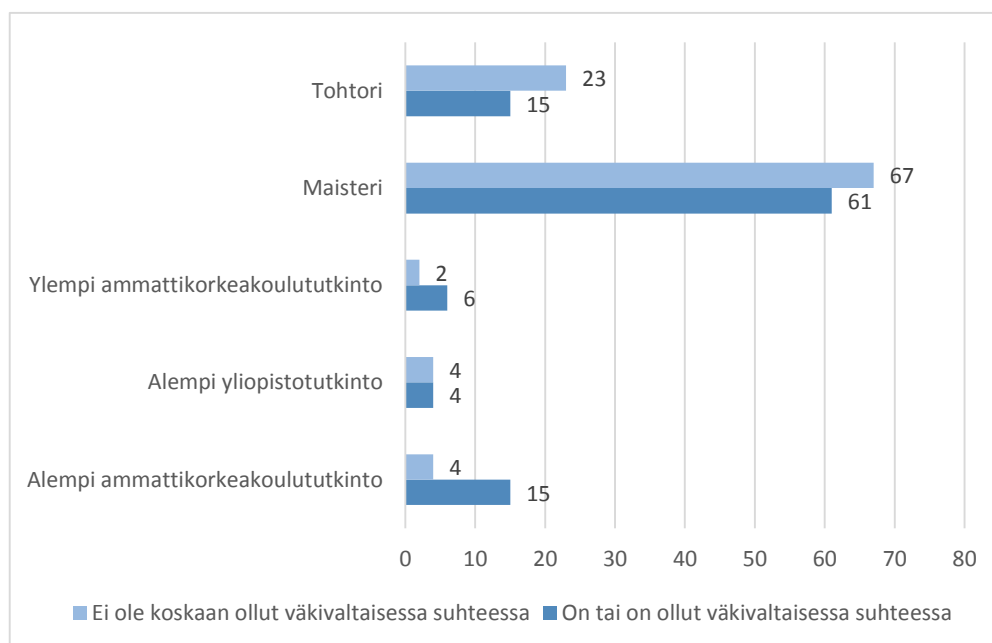

Myös ne naiset, jotka eivät enää olleet väkivaltaisessa suhteessa kokivat edelleen väkivaltaa. Jopa joka kolmas (34 %) kertoi väkivaltaa esiintyneen vähintään kerran viimeisen vuoden aikana. Naiset myös arvioivat, että ollessaan väkivaltaisessa suhteessa väkivalta oli ollut yleistä. Naisista 53 % arvioi, että väkivaltaa oli ollut koko suhteen aikana enemmän kuin kymmenen kertaa. Sitä, kuinka usein väkivaltaa esiintyi, kun nainen vielä oli väkivaltaisessa suhteessa, on mahdotonta selvittää.

Koulutus ja väkivalta

Aineistoni perusteella koulutustasolla oli lievä yhteys väkivallankokemuksiin. Tietyt väkivallan muodot olivat yleisempiä joissakin koulutusryhmissä.

Kuvio 7. Koulutustaso. Kyselyn vastaamishetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevien tai joskus olleiden, N=82, sekä ei koskaan väkivaltaisessa suhteessa olleiden, N=216, koulutustaso. %.

Tein kiinnostavan löydön ristiintaulukoidessani väkivaltaa kokeneiden naisten koulutustasoja väkivallan muotoihin. Ammattikorkeakoulun alemman tai ylemmän tutkinnon suorittaneilla naisilla oli monista väkivallan muodoista useammin kokemuksia kuin akateemisilla naisilla. Väkivallan muotoja, joita ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet naiset kokivat enemmän, olivat vähättely, nimittely, väkivallalla uhkailu, liikkumisen estäminen, potkiminen, kuristaminen ja pään hakkaaminen johonkin. Ero ei kuitenkaan yltänyt tilastollisen merkitsevyyden tasolle ($p > .05$), mikä johtuu ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneiden ryhmän pienestä koosta.

Vertasin vuoden 2005 tilastoja oman kyselyni vastauksiin ja huomasin kiinnostavia eroja. Vertasin vuonna 2005 nykyisessä väkivaltaisessa parisuhteessa vähintään kerran väkivaltaa kokeneiden ja oman kyselyni kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteissa olevien vastausprosentteja. Huomattavin ero oli, että nimittely ja nöyryyttäminen olivat paljon yleisempiä omassa vastaajaryhmässäni

kuin vuoden 2005 otoksessa.¹⁰³ Kyselyyni vastanneista kyselyhetkellä väkivaltaisessa parisuhteessa olevista jopa 63 % kertoi miehen nimittelevän nöyryyttämistarkoituksessa, kun vuonna 2005 väkivaltaa vähintään kerran kyselyhetkellä parisuhteessaan kokeneista joka viiden (21 %) vastasi näin. Tämän lisäksi suurimmat erot koskivat taloudellista kontrollia, omaisuuden vahingoittamista sekä itsetuholla uhkailua, jotka olivat huomattavasti yleisempiä omissa tuloksissani. Oma otokseni on niin pieni, etteivät tulokset ole vertailukelpoisia. Tulokset voivat kuitenkin antaa suuntaa. Vertailu antaisi ymmärtää, että tietynlainen alistaminen ja taloudellinen hallitseminen ovat yleisempiä korkeakoulutettujen naisten kuin kaikkien naisten parisuhteissa. Nimittelyn käyttö naisen lannistamisessa ja nöyryyttämisessä on merkittävä henkisen väkivallan muoto, koska omassa tutkimuksessani olen huomannut, että suurin osa parisuhdeväkivallasta alkaa juuri nimittelyllä.

Kumppanin koulutustasolla ei ollut juurikaan merkitystä väkivallankokemusten esiintymiseen. Väkivaltaisessa suhteessa kyselyhetkellä tai joskus olleista 60 % vastaajista kumppanilla oli alempi koulutus kuin vastaajalla. Väkivallattomissa suhteessa elävistä melkein puolen (47 %) kumppanilla oli alempi koulutus kuin vastaajalla. Väkivaltaisissa suhteessa elävistä 29 prosentilla oli saman tasoinen tutkinto kumppanin kanssa, väkivallattomissa suhteessa elävistä yli kolmanneksella (39 %). Vaikka erot eivät ole suuria voidaan näiden tulosten mukaan kuitenkin todeta, että aineistoni mukaan väkivalta oli yleisempää suhteissa, joissa kumppanin koulutus on alempi. Myös aiemmassa tutkimuksessa on huomattu, että puolison alhainen koulutustaso on yleinen taustatekijä väkivaltaisissa suhteissa.¹⁰⁴

¹⁰³ Piispa et al. 2005, 61. Vuonna 2005 nykyisessä parisuhteessaan vähintään kerran väkivaltaa kokeneet naiset olivat kokeneet nimittelyä ja nöyryyttämistä (21 %), taloudellista kontrollia (7 %), omaisuuden vahingoittamista (7 %) sekä itsetuholla uhkaamista (7 %). Vastaavasti vuonna 2015 nykyisessä parisuhteessaan vähintään kerran väkivaltaa kokeneista 63 % oli kokenut nimittelyä ja nöyryyttämistä, 32 % omaisuuden vahingoittamista, 16 % taloudellista kontrollia ja 16 % itsetuholla uhkaamista.

¹⁰⁴ Piispa et al. 2006, 50—51.

4.2 Henkinen parisuhdeväkivalta

Henkistä väkivaltaa on kartoitettu kysymällä miehen käyttämän kontrollin muotoja, joita aiemmassa¹⁰⁵ ja omassa tutkimuksessani ovat mustasukkaisuus, ystävien ja sukulaisten tapaamisen rajoittaminen, kodin ulkopuolella liikkumisen kontrolli, nimittely ja nöyryyttäminen, taloudellinen kontrolli, kodin ulkopuolisen työn kieltäminen, lasten vahingoittamisella uhkailu, omaisuuden vahingoittaminen, väkivallalla uhkailu ja itsetuholla uhkailu.

Luvun 4.1. kuviossa neljä on esitelty henkisen väkivallan muotojen yleisyys. Yleisimpiä henkisen väkivallan muotoja olivat vähättely, nimittely sekä naisen menojen rajaaminen. Aineistossani näkyy toistuva kaava: väkivalta alkaa henkisellä väkivallalla, nimittelyllä, vähättelyllä sekä nöyryyttämisellä. Mies muuttuu hyvin mustasukkaiseksi ja alkaa eristää naista tämän elämästä, tuttavista ja menoista. Vuoden 2005 tutkimuksessa huomattiin sama: väkivalta alkaa yleensä lievenä muuttuen ajan myötä vakavammaksi, jolloin myös fyysinen ja seksuaalinen väkivalta tulevat mukaan.¹⁰⁶

sää oot semmonen ja tämmönen, sää et koskaan.....aina sää, koska sää opit.....? et sää pärjää siinä....., ei susta oo siihen..., toistuvat useita kertoja päivässä / päivittäin.¹⁰⁷

Eistänyt ystävistä ja tuttavista, käyttäytynyt erittäin epäystävällisesti jos joku tuli meille kotiin. Lapset eivät saaneet kutsua kavereita meille leikkimään. Oli mustasukkainen myös yhteisille lapsillemme.¹⁰⁸

Mustasukkaisuus voi olla niin voimakasta, että se kohdistuu jopa omiin lapsiin, kuten yksi vastaajista kertoi. Tyypillistä on myös naisen vähättely ”ei susta oo siihen”. Käytös voi olla nöyryyttävää jopa julkisesti, esimerkiksi heittämällä avaimet toisen jalkoihin muiden edessä.¹⁰⁹

Sen lisäksi, että naiset tunnistivat parisuhdeväkivallan muotoja valmiiksi antamistani vaihtoehtoista, naiset kirjoittivat avoimia vastauksia, joissa kuvasivat muun laisia henkisen väkivallan muotoja. Vastauksissa kerrottiin passiivis-aggressiivisesta toiminnasta, jossa fyysistä väkivaltaa ei ollut, mutta tilanne koettiin uhkaavana ja pelottavana. Huutaminen tai karjuminen oli yleistä. Aiemmassa suomalaisessa tutkimuksessa havaittiin, että lievenä väkivaltana

¹⁰⁵ Piispa et al. 2006, 61.

¹⁰⁶ Piispa et al. 2006, 56.

¹⁰⁷ K215.

¹⁰⁸ K17.

¹⁰⁹ K162.

pidettävää uhkailua esiintyi eniten niissä suhteissa, joissa väkivaltaa oli ollut kauan ja se oli jatkuva. Uhkailu ja väkivallalla pelottelu voivat olla keino pitää nainen pelon alla.¹¹⁰

Jälkeenpäin ymmärsin, että väkivaltainen käyttäytyminen oli kun mies puristi minua seinää vastaan ja piteli nyrkkiä silmien edessä sanoen "Minä niin haluan lyödä sinua nyt" tai heitteli tavaroita, tai löi esimerkiksi kaapin oven rikki minun pään vieressä.¹¹¹

Mies käveli kiihtyneenä ympäri asuntoa käsiään nyrkkiin puristellen ja samalla kiroillen ja "puhusten".¹¹²

Ensimmäisen esimerkkilainauksen kirjoittanut nainen ei suhteen aikana ymmärtänyt kuvaamaansa rajuakin henkistä väkivaltaa väkivallaksi. Vasta päästyään pois suhteesta ja terapian myötä hän ymmärsi, että myös henkisesti uhkaavat tilanteet ja pelossa eläminen olivat olleet väkivaltaa. Miehen kiroilu, puhina, nyrkkien puristelu ja kiihtyneenä edestakaisin kävely olivat toiselle vastaajalle tuttuja merkkejä lähestyvästä väkivallasta. Väkivallan pelko ja uhka ovat jo tässä vaiheessa vahvasti läsnä, vaikkei fyysistä kiinnikäymistä ole vielä tapahtunut tai tapahtuisikaan. Pelon ilmapiiri estää turvallisen arjen viettämisen.

Puukon kanssa uhkailu, kun nukutan kaksikuukautista vauvaa.¹¹³

Muita henkisen väkivallan muotoja omassa tutkimuksessani olivat taloudellinen kiristäminen, nöyryyttäminen muiden edessä esimerkiksi nimittelemällä koiraksi, syömisen estäminen, henkinen mitätöinti, lapseen kohdistuva väkivalta, lasten kaappauksella uhkailu, kieltäytyminen soittamasta apua hädän hetkellä tai kieltäytyminen pysäyttämästä autoa pyydetessä uhkaavassa tilanteessa. Kumppani on uhannut hankkia naiselle potkut tai vahingoittaa tämän vanhempia. Kumppani on ollut väkivaltainen myös perheen lemmikkejä kohtaan. Kumppani saattoi harrastaa syrjähyppyjä ja pettämistä, mutta syytti vaimoaan pettäjäksi.¹¹⁴

¹¹⁰ Piispa et al 2006, 56.

¹¹¹ K47.

¹¹² K297.

¹¹³ K199.

¹¹⁴ K295, K294, K267, K215, K9, K33, K87, K89, K96, K162, K137, K218, K225, K232, K252, K264, K265.

Hajoittanut omaisuutta, uhannut kaapata lapset, uhannut tappaa minut ja lapseni, puhunut perhesurmasta, stalkannut, pakonomainen tarve selvittää missä asumme ja seurata meidän elämää, kiusanteko kaikilla mahdollisilla tavoilla, mikä on vallankäyttöä ja henkistä väkivaltaa.¹¹⁵

Uhkailu, väijyminen ja kiusanteko olivat tuttuja esimerkkilainauksen naiselle. Mies on jopa uhkaillut perhesurmalla. Myös omaisuuden hajottaminen esiintyy väkivallan muotona. Lainaus kertoo tilanteesta, jossa eletään jatkuvan kiusanteon kohteena ja pelon ilmapiirissä. Pelko ja uhka eivät kohdistu pelkästään naiseen vaan myös lapsiin tai koko perheeseen isää myöten.

Henkinen väkivalta ei loppunut suhteen päätyttyä, vaan jatkui vainoamisena, häiriköintinä ja uhkailuna. Vastaajista, jotka eivät kyselyhetkellä enää olleet väkivaltaisessa suhteessa joka kolmas kertoi väkivaltaa edelleen esiintyneen viimeisen vuoden aikana. Haastattelemistani naisista molemmat kertoivat jatkuvasta ja uhkaavasta teleterrorisoinnista suhteen päätyttyä. Mies vainosi naista erityisesti tekstiviestein, jossa uhkasi kertoa naisen yksityisasioita eteenpäin tai uhkasi tappaa naisen lapsen.

H: Mut hänelt tuli hirveitä viestejä. Nii et piti miettii jo lähestymis-kielto.

M: Tekstiviestejä?

H: Tekstiviestejä joo ja uhkas mun henkee ja uhkas mun lasten henkee ja loppuviimeks sano et en mä sua tapa mä tapan jonkun jota sä rakastat. Tota ne oli ihan hirveitä ne viestit.¹¹⁶

H: Mutta että kyllä...kyllä mua pelotti aina. Mua pelotti ihan hirveesti. Ja mua pelotti ne viestit. Et mä niinku. Tää on muuten jännä, että tämä alkaa itkettämään, mutta se oli niin kauheeta kun ennen mä olin niin ilonen kun puhelin sanoo pliiplaa kun tulee viesti. Nyt kun tuli oli voi ei. Ei taas. Taas se alkaa.¹¹⁷

Terrorisointi jatkui molemmissa tapauksissa kuukausia, ja viestejä tuli päivittäin. Naiset kokivat tällaisen vainoamisen ja pelottelun raskaampana kuin itse väkivaltaisen parisuhteen. Parisuhdeväkivalta siis alkaa useimmiten henkisenä väkivaltana, mutta myös jatkuu eron jälkeen henkisenä, kun miehellä ei ole enää mahdollisuutta käyttää fyysistä väkivaltaa. Myös aiemmassa suomalaisessa tutkimuksessa on selvinnyt, että erityisesti henkinen väkivalta jatkuu eron jälkeenkin, jolloin tyypillisintä on häirintä puhelimella, sähköpostilla tai tekstiviesteillä. Väkivallalla uhkailu puhelimitse, tekstiviesteillä tai muuta

¹¹⁵ K295

¹¹⁶ H2K96, H2K97

¹¹⁷ H1K46.

viestintäkanavaa pitkin, asuntoon luvatta tunkeutuminen väijyminen ja seuraaminen olivat tutkimusvuosina 1997 ja 2005 aina lähes kaksi kertaa yleisempää niiden miesten kohdalla, jotka olivat olleet väkivaltaisissa parisuhteissaan. Vuonna 2005 puolet liitossaan väkivaltaisesti käyttäytyneistä miehistä jatkoi häirintää, uhkailua ja väkivaltaista käytöstä eron jälkeen.¹¹⁸ Nainen ei ole turvassa väkivaltaisen suhteen päättymisen jälkeenkään, ja usein vähintään pelossa eläminen jatkuu.

Väkivallan henkiset seuraukset

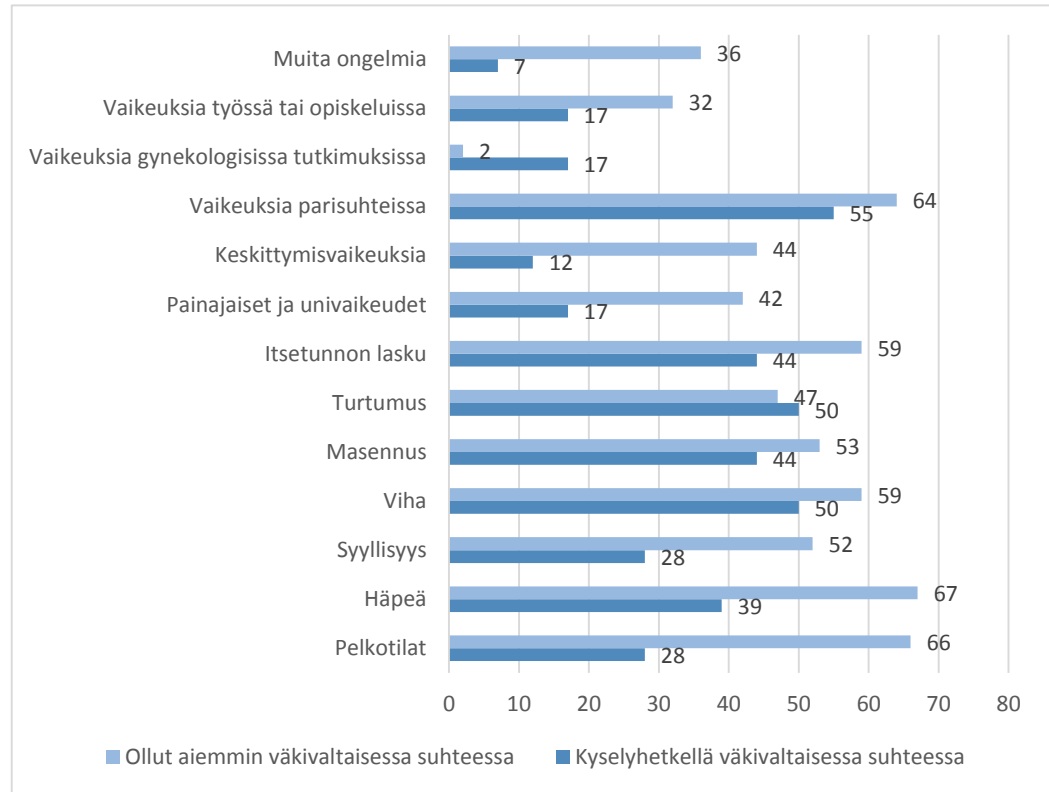
Pyysin vastaajia arvioimaan, miten vakavin väkivallan teko vaikutti häneen. Väkivalta aiheutti runsaasti erilaisia vakavia henkisiä seurauksia. Eniten vakavin väkivallanteko aiheutti molemmissa vastaajaryhmissä vaikeuksia parisuhteissa, vihaa, masennusta sekä itsetunnon laskua. Lähes kauttaaltaan väkivallan henkiset seuraukset olivat yleisempiä aiemmin väkivaltaisessa parisuhteessa olleiden kohdalla kuin kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevilla.¹¹⁹ Aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olevista huomattavasti suurempi osa koki häpeää ja pelkotiloja kuin väkivaltaisessa suhteessa kyselyhetkellä olevat. Aiemman suomalaisen tutkimuksen mukaan väkivalta aiheutti vastaajissa eniten vihaa, pelkoa, masennusta ja itsetunnon laskua. Myös aiemmassa tutkimuksessa on huomattu, että lähes kaikki henkiset seuraukset, jota väkivalta on aiheuttanut, ovat yleisempiä entisessä parisuhteessaan väkivaltaa kokeneiden kohdalla.¹²⁰

¹¹⁸ Piispa et al 2006, 58—59.

¹¹⁹ Turtumus ja vaikeudet gynekologisissa tutkimuksissa olivat yleisempiä kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevien osalta.

¹²⁰ Piispa et al 2006, 65—66.

Kuvio 8. Parisuhteen vakavimmasta väkivaltatapauksesta aiheutuneet henkiset seuraukset. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevat N=14-18, aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleet N=58-62. (% , laskettu joskus nykyisessä tai entisessä parisuhteessa väkivaltaa kokeneista, jotka vastasivat vakavimman väkivallan teon vaikuttaneen melko paljon tai hyvin paljon asteikolla ei ollenkaan-hyvin paljon)

Henkisiä seurauksia selvittävien kysymysten lisäksi kysyin, onko väkivalta aiheuttanut muita ongelmia. Aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleista yli kolmannes kertoi vakavimman väkivallanteon aiheuttaneen muita ongelmia. Näitä olivat muun muassa ahdistuneisuus, yleinen turvattomuus, suljetun paikan kammo, syömishäiriö, pelko, alkoi juoda, pelko tavata ystäviä, ihmissuhteiden katkeaminen, seksuaalisten halujen menettäminen, työkyvyttömyys, elämänhallinnan tunteen kadottaminen, paniikkihäiriö, harrastusten lopettaminen sekä lasten kärsimys ja levottomuus.¹²¹ Seitsemän vastaajaa kertoi erilaisista ongelmista, jota väkivalta oli aiheuttanut äidin ja lapsien välille. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevista seitsemän prosenttia vastasi väkivallan aiheuttaneen muita ongelmia, joita olivat arvottomuuden tunne, ahdistuneisuus, tilanteiden välttely, alituisesta riitelystä aiheutunut valvominen ja väsymys,

¹²¹ K11, K13, K14, K28, K45, K51, K52, K71, K101, K113, K150, K176, K239, K240, K244, K255, K261, K262, K267, K283, K296, K297,

seksuaalisten halujen vähentyminen, positiivisuuden, elämän ilon ja nautinnon kadottaminen.¹²²

Tarkastelin faktorianalyysin avulla, millaisia ryhmiä väkivallan henkisistä seurauksista nousi ja millä tavalla ryhmittelyt erosivat riippuen siitä, onko vastaaja kyselyhetkellä vai ollut aiemmin väkivaltaisessa suhteessa. Mittarina oli Likertin asteikko.¹²³ Tein kaksi erillistä analyysia: ensimmäinen kuvaa kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevien naisten vastauksia, toinen kuvaa aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleiden naisten vastauksia.

Taulukko 3. Varimax-menetelmällä rotatoitu faktorimatriisi. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevat. N=18.

	Faktori 1	Faktori 2	Faktori 3	Faktori 4
Masennusta	0,89			0,4
Vaikeuksia parisuhteissa	0,81	0,47		-0,24
Vihaa	0,79		0,3	0,26
Syylisyyttä	0,78	-0,36		-0,22
Itsetunnon heikkenemistä	0,57	0,45		0,39
Univaikeuksia tai painajaisia		0,93		
Vaikeuksia työssä tai opiskelussa		0,81	0,53	
Keskittymisvaikeuksia	0,29	0,78	0,5	
Vaikeuksia gyn. tutkimuksissa		0,53	0,22	
Pelkotiloja		0,41	0,83	
Muita ongelmia		0,34	0,76	
Häpeää	0,56		0,58	-0,31
Turtumusta				0,89

Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevien vastauksista syntyi neljä faktoria. Tämän ryhmän vastaajamäärä oli niin pieni (N=18), että tuloksia voi pitää vain suuntaa antavina. Ensimmäisellä faktorilla suuria latauksia saivat masennus, syylisyys, viha, itsetunnon heikkeneminen ja parisuhdevaikeudet. Poistamalla muuttujan syylisyys Cronbachin alfan arvo kuitenkin nousi (,85), joten jätin sen pois tästä ryhmästä. Koska vastaaja oli kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa, ja ensimmäiselle faktorille latautui erilaisia negatiivisesti parisuhteeseen vaikuttavia asioita, nimesin tämän faktorin **intiimiä suhdetta heikentävät tunteet**-faktoriksi. Toisella faktorilla suuria latauksia saivat univaikeudet, vaikeudet työssä ja

¹²² K33, K89, K232, K271, K273, K294.

¹²³ Likertin asteikko 1—5, jossa ei ollenkaan=1, vähän=2, siltä väliltä=3, melko paljon=4, hyvin paljon=5. Käytin eksploratiivista faktorianalyysia ja käytin muuttujina kysymyspatteristoja, joissa vastaajia on pyydetty arvioimaan, millaisia henkisiä seurauksia väkivalta heissä aiheutti. Tein faktoriratkaisun tulokinnan käyttämällä rotatoitua faktorimatriisia.

opinnoissa, keskittymisvaikeudet sekä vaikeudet gynekologisissa tutkimuksissa. Poistamalla muuttujan vaikeudet gynekologisissa tutkimuksissa Cronbachin alfa olisi noussut hiukan, mutta tämä faktori selvästi keräsi itseensä erilaiset vaikeudet, jota väkivalta oli aiheuttanut. Siksi päätin jättää kyseisen muuttujan tähän ryhmään. Cronbachin alfan arvoksi jäi ,85. Toiselle faktorille latautui erilaisia toimintoja haittaavat vaikeudet, joten se sai nimekseen **toimintaa heikentävät vaikeudet**. Pelkotilat, häpeä ja elämänilon menetys olivat kolmannen faktorin muuttujia, joten nimesin tämän luokan **elämäniloa heikentävät tekijät** faktoriksi. Muita ongelmia oli naisten kertoman mukaan erilaiset parisuhteeseen liittyvät negatiiviset tunteet, kuten elämänilon katoaminen tai seksuaalisten halujen loppuminen. Poistamalla muuttujan häpeä Cronbachin alfan arvo nousi niin paljon, että poistin sen tästä ryhmästä. Neljänteen faktoriiin jäi vain yksi muuttuja, **turtumus**.

Taulukko 4. Varimax-menetelmällä rotatoitu faktorimatriisi. Aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleet. N =63.

	Faktori 1	Faktori 2	Faktori 3
Keskittymisvaikeuksia	0,88	0,32	0,00
Vaikeuksia työssä tai opiskelussa	0,67	0,00	0,35
Univaikeuksia tai painajaisia	0,58	0,31	0,00
Vaikeuksia gynekologisissa tutkimuksissa	0,35	0,00	0,28
Masennusta	0,46	0,63	0,00
Itsetunnon heikkenemistä	0,31	0,61	0,46
Vaikeuksia parisuhteissa	0,00	0,61	0,24
Vihaa	0,00	0,56	0,00
Pelkotiiloja	0,52	0,53	0,00
Syylisyyttä	0,00	0,00	0,84
Turtumusta	0,00	0,24	0,44
Häpeää	0,33	0,24	0,38
Muita ongelmia	0,29	0,26	0,36

Aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleiden vastausten analyysissä syntyi kolme faktoria. Ensimmäisellä faktorilla suuria latauksia saivat keskittymisvaikeudet, vaikeudet työssä tai opinnoissa ja univaikeudet (alfa ,81). Alfa ei juurikaan noussut muuttujia poistamalla. Tämä faktori sai nimekseen **toimintaa heikentävät vaikeudet**. Toisella faktorilla suuria latauksia saivat masennus, itsetunnon lasku, parisuhdevaikeudet, viha ja pelkotilat (alfa ,77). Alfa ei noussut muuttujia poistamalla. Nimesin toisen faktorin **intiimiä suhdetta heikentävät tunteet** faktoriksi. Kolmannella faktorilla syylisyys, turtumus, häpeä ja muut

ongelmat saivat voimakkaimmat lataukset. Muita ongelmia oli muun muassa lasten kärsimys tai suhde lapsiin kärsi, muiden ihmisten tapaamisen pelko ja ihmissuhteiden katkeaminen. Poistamalla muuttuja muita ongelmia alfan arvo nousi (,67), joten kolmanteen faktoriin jäi kolme muuttujaa, jonka nimesin **häpeäksi**.

Faktorianalyysillä saadut luokat osoittavat kuvaavasti eroja siinä, millaiset tuntemukset ovat ominaisia eri tilanteessa oleville naisille. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevien joukosta turtumus nousi omaksi ulottuvuudekseen. Tämä kuvaa mielestäni suoraan naisen tilannetta: väkivalta tulee osaksi arkea ja siihen turtuu. Se on keino elää väkivaltaista arkea. Aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleilla taas häpeä, johon liittyy syyllisyys ja turtumus, nousi omaksi ulottuvuudeksi.

Taulukko 5. Väkivallan henkisten seurausten vaikutukset. Eksploratiivinen faktorianalyysi rotatoidulla faktorimatriisilla.

	Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa	Ollut aiemmin väkivaltaisessa suhteessa
Faktori 1	Intiimiä suhdetta heikentävät tunteet	Toimintaa heikentävät vaikeudet
Faktori 2	Toimintaa heikentävät vaikeudet	Intiimiä suhdetta heikentävät tunteet
Faktori 3	Elämäniloa heikentävät	Häpeä
Faktori 4	Turtumus	

4.3 Fyysinen parisuhdeväkivalta

Luvun 4.1. kuviossa viisi on esitettynä fyysisen väkivallan muotojen yleisyys.

Väkivaltaa sisältäneissä suhteissa yleisimmät väkivallan muodot olivat liikkumisen estäminen ja kiinni pitäminen (60 %), läimäisy (41 %) ja muu väkivalta (40 %). Muuta väkivaltaa oli muun muassa hiuksista repiminen, hiusten väkisin leikkaaminen keskeltä päältä, töniminen, heittäminen, riepottelu, vaatteista repiminen, pään veden alle painaminen, kylmään suihkuun raahaaminen ja teräaseella uhkaaminen.¹²⁴

Hän oli juonut kolmen vartin viskipullon. Puhui työmurheistaan. Silitin vaatteita ja kuuntelin. Menin laittamaan pyykkejä kuivumaan, hän tuli perässä ja alkoi hakata minua käsivarteen ja selkään. Olin aivan kauhuissani. Vastaavia tapauksia on ollut useita.¹²⁵

Olin nukkumassa kotonani ja hän tuli kotiin humalassa alkaen hakata nyrkillä päätäni. Juoksin vessaan piiloon ja hän juoksi puukon kanssa perässä. Pääsin kuitenkin pakoon ystäväni luo.¹²⁶

Vakavasta fyysisestä väkivallasta yleisintä oli potkiminen (36 %). Toiseksi yleisintä oli nyrkillä tai kovalla esineellä lyöminen (32 %). Yli neljännes (27 %) parisuhdeväkivaltaa kokeneista vastanneista kertoi kumppanin kuristaneen. Fyysinen väkivalta oli muodoiltaan vakavaa. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olleista yli puolet kertoi miehen kuristaneen (58 %), potkineen (53 %) tai lyöneen nyrkillä (53 %) vähintään kerran suhteen aikana. Väkivaltaa kokeneista vastaajista joka kolmas (32 %) kertoi miehen painostaneen, yrittäneen pakottaa tai pakottaneen seksuaaliseen kanssakäymiseen.

Ensin tuli se (puhuu läimäisystä) ja sitte kun hänelle, hänellä on se tehokas väkivaltatausta niin sen jälkeen sitten tähän kiinni (näyttää kaulaa), kaato tohon sänkyyn selälleen ja...paino...ja mulla ei oo sit kohta muistikuvia, että taju on lähtenyt siinä...ohessa, että...seuraavan kerran muistikuvat kun hän läpsyttelee minua poskille ja...huutaa ja kiroo että saatanan ämmä miks sä oot tommonen vastenmielinen zombi--¹²⁷

Alkoholi, raiskaamisella uhkaileminen ja sen yrittäminen.¹²⁸

¹²⁴ K27, K33, K52, K144, K228, K251, K261, K262, K270, K297. K199, K42.

¹²⁵ K270.

¹²⁶ K13.

¹²⁷ H1K19.

¹²⁸ K137

--Ja sit se seksuaalinen väkivalta oli tosi kovaa. Se oli tosi kovaa. Koska hänelle ei niinku kelvannu mikään, hän oli just tämmönen niinku, voisko sanoo et hänel oli napsuja ja köysiä ja kaikkea tällstä. Niin se tuli niinku pikkuhiljaa siihen. Siihen että tota... ensin jotain pieniä ehdotuksia että voitko laittaa sukkanauhoja tai ihan niinku tällasista se niinku lähti.¹²⁹

Aiemman tutkimuksen mukaan joka viides nainen oli kokenut väkivaltaa tai sen uhkaa nykyisen kumppaninsa taholta. Vaikka fyysinen väkivalta oli usein muodoltaan niin sanottua lievää väkivaltaa (liikkumisen estäminen, läimäisy), olivat naiset kokeneet myös vakavaa fyysistä väkivaltaa. Väkivallalla uhkailua kokeneista yli puolet oli kokenut vakavaa fyysistä väkivaltaa. Väkivallan kokemukset olivat enemmän kuin kaksi kertaa yleisempiä entisissä parisuhteissa.¹³⁰

Väkivallan fyysiset seuraukset

Yleisimmät fyysiset vammat molemmissa vastaajaryhmissä olivat mustelma tai ruhje, haava, venähdys, revähdys tai sijoiltaan meno sekä hiusten lähtö päästä tuppoina repimisen tai tukistamisen seurauksena. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olleista yhteensä kuusi naista oli kärsinyt luunmurtumasta, hammasvammasta tai aivotärähdyksestä. Vakavia fyysisiä vammoja esiintyi tuloksissani suhteellisen vähän, mutta niitä kuitenkin esiintyi.

Mustelmia tuli usein eri puolille kehoa, käsivarsiin, reisiin. Huulet saattoivat olla auki. Jalkojen / käsien vääntämistä tai että pää oli kipeä iskujen jälkeen.¹³¹

Yritin suojata itseäni. Kerran kun hän kuristi minua, muistan että menetin tajuntani.¹³²

Ensimmäisellä kerralla sain nyrkiniskun kasvoihini ja siitä seurasi ainakin turvonnut huuli ja mustelmia. En yrittänyt puolustautua, yritin vain suojata itseäni käsilläni mahdollisilta lisäiskuilta. Toisella kerralla kaaduin taaksepäin ja löin pääni lattiaan. Sain siitä ison kuhumun ja mustat silmät, vaikka silmiin ei mitään osunutkaan. Molemmilla kerroilla olin lopuksi lattialla ja väkivalta loppui siihen.¹³³

Myös vuosina 1997 ja 2005 yleisimmät vammat olivat mustelma ja haava. Näissä tutkimuksissa vakavat vammat eivät olleet kovin yleisiä, ja ne ovat olleet yleisempiä entisissä kuin nykyisissä parisuhteissa. Vammojen määrät vaihtelevat suuresti sen mukaan, millä tavalla niitä on selvitetty. Vuonna 2003 tehty yleinen

¹²⁹ H2K38.

¹³⁰ Piispa et al. 2006, 44—46.

¹³¹ K283

¹³² K240

¹³³ K24

uhritutkimus kertoi, että parisuhdeväkivallasta vuoden aikana vammoja oli saanut 5 200 naista. Naisuhritutkimus, jota vuosien 1997 ja 2005 kyselytutkimukset edustavat, kertoi 16 000 naisen saaneen vuoden aikana fyysisiä vammoja parisuhdeväkivallasta. Naisuhritutkimus siis tavoittaa väkivallan seuraukset paremmin kuin yleinen uhritutkimus. Väkivaltaa ja sen vakavuutta on perinteisesti arvioitu sen aiheuttamien vammojen perusteella. Kuitenkin lieväksikin luokiteltu väkivalta voi olla seurauksiltaan vakavaa, esimerkiksi tönäisy, jossa pää osuu johonkin. Myös uhkaava tilanne, esimerkiksi teräaseella uhkaaminen, voi tuntua naisesta vaikeammalta ja vakavammalta kuin vakavaksi väkivallaksi luokiteltu nyrkin isku.¹³⁴ Vaikka useat kyselyyni vastanneista naisista olivat saaneet fyysisiä vammoja, olivat henkiset seuraukset moninkertaisia näihin verrattuina.

¹³⁴ Piispa et al. 2006, 63—65.

4.4 Väkivallan kierre

Aineistoni perusteella väkivaltaisissa suhteissa näyttää toistuvan tietynlainen väkivallan kierre. Hyvää ja rauhallista aikaa seuraa tilanteen kärjistyminen, sen jälkeen anteeksipyyttäminen ja rauhallinen vaihe ennen seuraavaa tilannetta. Hyvät jaksot voivat kestää pitkäänkin. Molemmat haastattelemistani naisista kertoivat sekä rauhallisesta vaiheesta että kuherruskuukausivaiheesta, jolloin parisuhde oli normaali ja rakkaudentäyteinen.

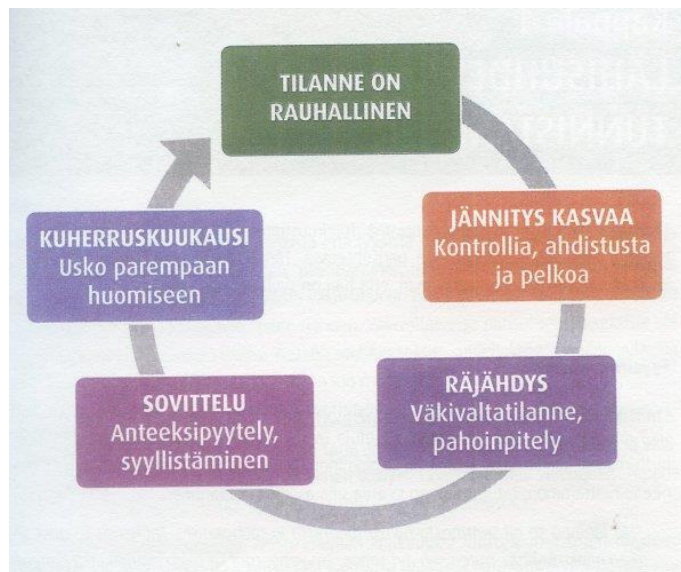
Yhessä tehtiin, rakennettiin, tehti pihaa, lasten kanssa, kaikkea semmosta, meil oli tosi mukavia ystäviä ja kaikkea, et tämmöstä. Siinä. Ja sit niinku halus pitää kiinni.¹³⁵

Huomasin, että parisuhteet eivät sisällä pelkkää nöyryyttämistä ja lyömistä, vaan ovat ainakin haastattelemieni naisten kertoman mukaan myös onnellisia suhteita, jossa mies on rakastava kumppani. Miehen kanssa tehtiin tavallisia parisuhteeseen ja perheeseen liittyviä asioita, ja parisuhde oli onnellinen. Tilanne pysyi jonkin aikaa normaalina ja rauhallisena, ennen kuin pikkuhiljaa alkoi nälviminen ja painostava tunnelma. Tilanne johti väkivaltaiseen purkaukseen. Aineistoni perusteella väkivallasta syntyi tietynlainen kierre. Tilanne käy painostavammaksi, riidanhaastaminen ja uhkailu lisääntyvät. Tilanne purkautuu fyysisenä väkivaltana, mies on usein väkivallan teon hetkellä humalassa. Nainen peittelee väkivaltaa esimerkiksi peittämällä väkivallan fyysiset jäljet kuten mustelmat tai irronneet hiukset. Toisinaan väkivallasta keskusteltiin kumppanin kanssa, jota saattoi seurata rauhallisempi vaihe. Kuviossa yhdeksän on esitettyä väkivallan kierre, joka on esitettyä turvakodista saatavassa ohjevihossa.¹³⁶

¹³⁵ H2K61.

¹³⁶ Oikeus turvalliseen elämään. Turvakodin opas lähisuhdeväkivaltaa kokeneille naisille. Turvakodin asiakkaille jaettava opas.

Kuvio 9. Väkivallan kierre. Turvakodin opas lähisuhdeväkivaltaa kokeneille naisille.¹³⁷

Väkivallan kierteen kaavio sopii sekä suhteeseen, jossa esiintyy ensi kerran väkivaltaa, että suhteeseen, jossa väkivalta on jatkuvaa. Kysyessäni, mikä johti aikanaan aivan ensimmäiseen pahoinpitelyyn parisuhteessa, vastaajat kertoivat tilanteen kärjistymisestä pikkuhiljaa tai täysin yllättäen. Tilanne on alkanut nälvimisellä ja mies on haastanut riitaa naisen mielestä turhastakin asiasta. Mies on käyttäytynyt uhkaavasti, esimerkiksi kävelemällä edestakaisin, puinut nyrkkejä tai silminnähden kerännyt raivoa. Tilanne on kärjistynyt fyysiseen väkivaltaan. Vastaajista lähes puolet (46 %) kertoi miehen olleen humalassa aivan ensimmäisen väkivallanteon hetkellä.

Puoliso oli päihtynyt, käsitti kaiken sanomani tahallaan väärin, vaikutti lähinnä vainoharhaiselta ja purki ennen hakkaamistani kaiken raivonsa sanallisesti minuun. Olisinpa tehnyt miten vain olisi lopputulos ollut todennäköisesti sama. Puoliso myös eristi minut muista jo parin vuoden ajan ennen varsinaista väkivaltaa, kertoi miten surkea ja huono olen, ja jolle kaikki nauraa selän takana. Puoliso myös yritti iskeä ja myös aloitti salasuhteen tuttavani kanssa, joka oli kuulemma myös minun syytämäni sekin.¹³⁸

Esimerkkitapaus on hyvin tyypillinen: mies aloittaa eristämällä naisen. Hän ei halua, että puoliso pitää yhteyttä ystäviin tai sukulaisiin. Hän kertoo, kuinka naurettava nainen on ja jota kukaan muu mies ei huolisi. Eristämistä on kestänyt jo pari vuotta ennen fyysistä väkivaltaa. Ennen väkivaltaa mies ”kerää raivoaan”, ja henkisesti ahdistava tilanne tai riitatilanne purkautuu väkivaltana. Useimmiten

¹³⁷ Oikeus turvalliseen elämään, 2014.

¹³⁸ K41

mies on väkivaltilanteen hetkellä päihtynyt. Useampi kyselyyni vastannut nainen kertoi miehen sairaalloisesta mustasukkaisuudesta ja siitä, että mies itse petti, vaikka kuulusteli toistuvasti naista olemattomista pettämisistä väkivaltaa käyttäen tai väkivallalla uhaten. Rajaaminen, uhkaava tilanne ja kontrollointi purkautuivat lopulta fyysisenä väkivaltana.

Kun nainen alkaa oppia, mikä saa miehen hermostumaan, hän alkaa käyttää erilaisia puolustuskeinoja välttääkseen väkivallan. Naiset kertoivat muun muassa välttelevänsä tiettyjä puheenaiheita ja he yrittivät olla huomaamattomia tai näkymättömiä. Poislähtö, myötäily, väittelyn ja erimielisyyksien välttäminen ja kodin siistinä pitäminen olivat naisten käyttämiä puolustuskeinoja. Moni kertoi lähtevänsä pois paikalta huomatessaan miehen väkivaltaisista piirteitä.¹³⁹

Lähdin pois tilanteesta. Tiesin aina koska tilanne tulee eteen. Autossa oli valmiina tarvittavia tavaroita yön yli poissa ololle.¹⁴⁰

Kun nainen havaitsi miehen muuttuvan aggressiivisemmaksi, nainen usein poistui paikalta. Lähteminen oli joko lyhytaikainen poistuminen (koiran kanssa lenkille) tai yllä olevan lainauksen mukainen pidempi yön yli pakeneminen. Lainaus on hyvin kuvaava ja kertoo, millaisessa arjessa nainen elää, jos hän on jatkuvasti valmis pakenemaan. Nainen elää suhteessa jossa tietää, milloin tilanne on muuttuvassa väkivaltaiseksi, osaa ennakoida tilannetta ja poistua paikalta.

Keskinen toteaa, että puolustuskeinojen käytön lisäksi voidaan puhua myös kurinalaistavasta vallasta: nainen oppii lopulta itse varomaan tekemisiään välttääkseen väkivallan. Väkivaltaa ei tarvitse välttämättä edes käyttää, koska väkivallalla pelottelu tai muisto väkivallasta saa naisen toimimaan miehen mielen mukaan.¹⁴¹ Piispa selvitti tutkimuksessaan, mikä oli saanut naisten mielestä väkivallan loppumaan suhteissa, jotka olivat ennen sisältäneet parisuhdeväkivaltaa. Joka viides arvioi väkivallan loppuneen, kun nainen pyrki olemaan ärsyttämättä miestä.¹⁴² Naisten väkivallan välttämiseksi käyttämät puolustuskeinot, kuten huomaamattomana pysyminen, tiettyjen keskustelunaiheiden välttäminen ja tekemisiensä rajaaminen eivät siis ole kuviteltuja tai perusteettomia.

Aineistossani kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevat arvioivat

¹³⁹ K135, K165, K176, K199, K232, K252, K263.

¹⁴⁰ K166.

¹⁴¹ Keskinen 2005, 50.

¹⁴² Piispa et al. 2006, 57.

huomaavansa miehen väkivaltaisen käytöksen heräämisen herkemmin kuin naiset, jotka eivät enää olleet väkivaltaisessa suhteessa. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olleista jopa 45 % arvioi huomaavansa usein tai aina kumppanin väkivaltaisen käytöksen heräämisen. Vain viisi prosenttia sanoi väkivallan tulevan täysin yllätyksenä. Aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleista reilu kolmannes (37 %) vastasi huomanneensa usein tai aina miehen väkivaltaisen käytöksen heräämisen, ja 11 prosenttia kertoi, ettei ollut huomannut väkivallan heräämistä, vaan väkivalta tuli täysin yllättäen.

Omasta aineistostani huomasin, että jotkut naiset vastuuttivat usein myös itsensä väkivallasta. Naiset kertoivat nalkuttaneensa ja kokeilleensa rajojaan. Väkivalta laitettiin muun muassa miehen työstressin, elämäntilanteen tai vaikkapa fyysisten kipujen syyksi.¹⁴³ Myös Näre ja Ronkainen huomasivat tutkimuksessaan, että väkivaltaisessa suhteessa elävällä naisella on laajentunut hoivarooli, joka kattaa myös väkivaltaisen miehen. He huomasivat, että usein naiset, jotka elävät väkivaltaisessa suhteessa, ovat kärsivällisiä ja rakastavia miehiään kohtaan.¹⁴⁴ Aiemmassa tutkimuksessa on havaittu, että väkivallasta jälkikäteen kertoneet naiset ovat huomanneet, että uskoivat voivansa parantaa miehen epäitsekäällä rakkaudellaan ja näin pelastaa parisuhteen. Väkivaltaisessa suhteessa oleva nainen ottaa vastuuta väkivallasta, joko sen syntymisestä tai siitä, ettei osannut välttää sitä.¹⁴⁵ Naiset saattavat keksiä tekosyitä miesten väkivaltaisuudelle ja peittelemällä väkivaltaa he omaksuvat syyllisyyden väkivallasta.¹⁴⁶

Yllättävää kyllä kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevat naiset kokivat nykyisessä parisuhteessaan paljon useammin vakavia fyysisen väkivallan muotoja (kuristaminen, potkiminen) kuin aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleet. Muotojen yleisyyteen voi vaikuttaa vertailuryhmien kokoero (kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa N=19, ollut aiemmin väkivaltaisessa suhteessa N= 63). Toisaalta aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleista useammat kertoivat väkivallan muuttuneen täysin ennakoimattomaksi. Suomalaisessa Naisiin kohdistunut väkivalta 2005 tutkimuksessa sekä ulkomaisissa tutkimuksissa on päinvastoin huomattu, että väkivalta on aiemmissa, jo päättyneissä suhteissa ollut vakavampaa. Omassa kyselyssäni väkivalta oli

¹⁴³ K13, K44, K45, K47, K96, K236, K265, K263, K265, K299.

¹⁴⁴ Näre & Ronkainen 2008, 125.

¹⁴⁵ Piispa 2004, 53—55.

¹⁴⁶ Näre & Ronkainen 2008, 125.

kuitenkin ollut jo päättyneissä väkivaltaisissa suhteissa jatkuvampaa. Sille, miksi väkivalta on yleensä vakavampaa aiemmissa, jo päättyneissä suhteissa, on esitetty eri syitä. Väkivalta on muuttunut niin vahvaksi osaksi arkea, etteivät naiset lopulta tilanteen jatkuessa enää tunnista väkivaltaa väkivallaksi. Naisen syyllistää itse itsensä väkivallasta, mikä estää naista näkemästä todellista tilannetta. Erään teorian mukaan voi myös olla, että tasa-arvoisuus vaikeuttaa paisuhdeväkivallan tunnistamista: naisen voi olla vaikea tunnustaa, että hän elää alisteisessa liitossa. Yksi syy voi myös olla, että miehen väkivaltaisuus on lisääntynyt eroprosessin aikana. Väkivallasta on todennäköisesti myös helpompi kertoa suhteen päättyttyä.¹⁴⁷

Väkivalta paheni vähitellen. Henkinen painostus ja kontrollointi paheni myös, ja oman elinpiirin kapeneminen vaikeutti arkielämää. Tällöin riitti mitätönkin asia väkivallan laukeamiseen, väärä ilme, liian kovaa suljettu kaapinovi, jopa kuviteltu tai epäilty tapahtuma toisen mielessä.¹⁴⁸

Loppuaikoina ryhdyin myötäilemään häntä ja toivoin, ettei konflikteja esiinny. Ongelma oli tietysti, että hänen toimintansa oli täysin epäjohdonmukaista ja väkivallan laukaisi milloin mikäkin tekijä – usein jokin minusta riippumaton tekijä. Aurinko paistoi silmiin tai joku ohikulkeva nainen ”nätti huoralta”.. ja siitä hän muisti, että ai niin, te naiset olette kaikki huoria.”¹⁴⁹

Ennen kuin pakenin exän luota hänen käyttäytyminen muuttui yhä arvaamattommaksi. Viimeiset yöt nukuin sohvalla kylmässä hiessä, pelkäsin hänen hyökkäävän yhtäkkiä ja lyövän päähän. En pystynyt enää ennustamaan hänen käyttäytymistään senkään vertaa mitä ennen. Kahden viikon aikana ennen pakoani hän oli totutusta poiketen myös uhannut tappaa minut ainakin kolmen neljä kertaa. Myös lapsiin kohdistui äkkiä suurempaa kontrollia.¹⁵⁰

Omassa tutkimuksessani olen huomannut, että kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevat eivät arvioi väkivaltaa yhtä vakavaksi kuin väkivaltaisesta suhteesta lähteneet arvioivat. Myös Husso totesi omassa tutkimuksessaan, että ajan myötä väkivalta suhteessa muuttuu raaemmaksi. Hänen aineistonsa naisista moni kertoi myös ajan kanssa turtuneensa väkivaltaan. Husso toteaa kuitenkin, että samaan aikaan jatkuvasti toistuva väkivalta pienentää naisen kykyä selittää väkivaltaa yksittäisenä tekona, mikä vähentää toivoa väkivallan loppumisesta. Nämä asiat saavat naisen lopulta myös lähtemään.¹⁵¹ Naisten pelko väkivallan raaistuessa tai eroamisesta ei ole aiheeton. Naisella on todellinen riski tulla

¹⁴⁷ Piispa et. al 2005, 47.

¹⁴⁸ K101

¹⁴⁹ K240

¹⁵⁰ K283.

¹⁵¹ Husso 2003, 81—82.

kumppaninsa surmaamaksi.¹⁵² Oman aineistoni kohdalla voi olla kysymys juuri Husson havainnosta: väkivaltaisessa suhteessa eläessään nainen sulkee väkivallalta silmät, väkivaltaan tottuu eikä kaikkea enää käsitä väkivallaksi. Turtumisesta tulee selviytymiskeino, joka vie toimijuuden.

¹⁵² Suomessa vuosina 2003—2007 murhattuista ihmisistä joka viides (18 %) oli mieskumppanin surmaama nainen. Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos 2009, 2.

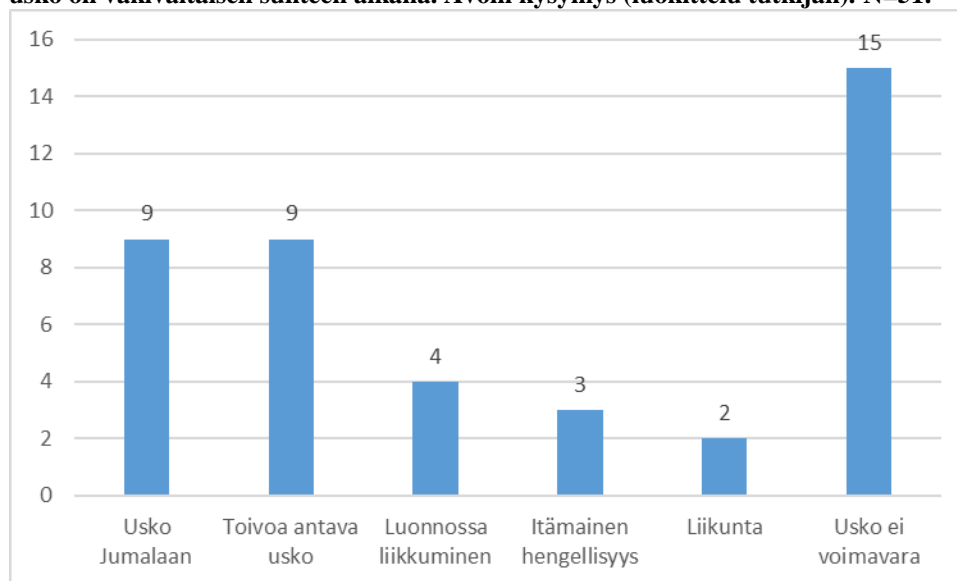
5. Usko voimavarana

5.1 Uskon muodot ja yleisyys

Tarkastelen tässä luvussa millainen voimavara usko on ollut väkivaltaisessa parisuhteessa. Ensiksi kysyin, missä määrin nainen oli kokenut uskon antaneen voimavaroja väkivaltaisen suhteen aikana. Käytin vastausvaihtoehtona Likertin asteikkoa.¹⁵³ Kaikki väkivaltaisessa suhteessa kyselyhetkellä olleet tai aiemmin olleet (81 naista) vastasivat tähän kysymykseen. Usko oli ollut voimavara usein tai aina viidennelle vastaajista (21 %). Vastaajista lähes puolet (42 %) kertoi uskon olleen voimavara vähintään joskus. Vastaajista yli kolmannes (37 %) ei kokenut uskon olleen lainkaan voimavara.¹⁵⁴

Tämän jälkeen kysyin, millainen voimavara usko oli naiselle väkivaltaisen suhteen aikana. Kysymykseen oli avoin vastaus, johon yli puolet väkivaltaa kokeneista kirjoitti.¹⁵⁵

Kuvio 10. Väkivaltaisessa suhteessa olevien/olleiden vastaukset siihen, millainen voimavara usko oli väkivaltaisen suhteen aikana. Avoin kysymys (luokittelu tutkijan). N=51.

Uskoon liittyviä avoimia vastauksia analysoidessani aineistosta nousi kuusi selkeää luokkaa, mitä vastaajat tarkoittivat uskolla tai pyhällä. Suurin yksittäinen vastaajaryhmä olivat ne, jotka eivät pitäneet uskoa voimavarana ja olivat ilmoittaneet olevansa uskonottomia tai ateisteja. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa

¹⁵³ Likertin asteikko, jossa 1= ei ollenkaan, 2=joskus, 3=siltä väliltä, 4=usein, 5=aina.

¹⁵⁴ N=81. Vastaajajoukko vähintään joskus laskettu niistä, jotka valitsivat Likertin asteikon vastauksen kaksi tai kolme: joskus tai siltä väliltä. Usko oli ollut voimavara usein tai aina 17 vastaajalle, ei ollenkaan 30 vastaajalle ja vähintään joskus 34 vastaajalle.

¹⁵⁵ 51 naista 81:stä kirjoitti avoimen vastauksen, eli 63 % vastaajista.

suhteessa olleista 39 prosenttia ei kokenut uskoa millään lailla voimavarana ja aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleista 36 prosenttia oli tätä mieltä.¹⁵⁶

Tulokset mukailevat aiempaa suomalaisten uskonnollisuutta selvittänyttä tutkimusta, jonka mukaan suomalaisista neljäsosa oli ateisteja tai agnostikkoja ja noin joka kymmenes ilmoitti, ettei usko Jumalaan.¹⁵⁷

Ensimmäinen luokka, jossa usko oli koettu voimavaraksi, oli lähellä perinteistä kristinuskon uskoa. Tässä ryhmässä vastaajat kuvailivat uskoaan Jumalaan luottamisen ja rukoilemisen kautta.¹⁵⁸ Toisessa ryhmässä naiset kertoivat uskon olleen tärkeä tai suuri toivoa antanut voimavara, mutta Jumalaa, rukoilemista tai muuta uskonnollisuuteen liittyvää ei mainittu.¹⁵⁹ Kolmas ryhmä piti luontoa merkittävänä.¹⁶⁰ Neljäs ryhmä kertoi saaneensa voimaa buddhalaisuudesta, joogasta ja meditaatiosta.¹⁶¹ Viides ryhmä kertoi liikunnan olleen voimavara.¹⁶² Vaikka aiemman tutkimuksen perusteella odotin, että usko todennäköisesti tulee esiintymään tuloksissa voimavarana ja toivon antajana jollakin tavalla, olin hyvin yllättynyt sen yleisyydestä omassa aineistossani. Lisäksi uskon ja henkisyyden muodot olivat monenlaisia. Vaikka jokaisella vastaajalla oli ainutlaatuisia kokemuksia, tietyt uskon ja henkisyyden muodot nousivat aineistosta selkeinä ja ne olivat helposti luokiteltavissa.

Uskoa voimavarana pitäneistä suurimmat ryhmät olivat kristinuskon mukainen usko (yhdeksän vastaajaa) ja toivoa antava usko (yhdeksän vastaajaa). Toinen ryhmä olivat ne, joille luonto oli voimavara (neljä), kolmanneksi suurin buddhalaisuutta, meditaatiota ja joogaa tärkeänä pitäneet (kolme) ja viides liikunnan voimavarana kokeneet (kaksi). Vastaajamäärältään kolmanneksi suurin oli kuitenkin ryhmä, joka vastasi ”en osaa sanoa” (seitsemän vastaajaa). Kaikista ryhmistä suurin olivat ne, jotka eivät olleet uskonnollisia, eivät olleet kokeneet uskoa voimavarana tai ilmoittivat olevansa ateisteja (15 vastaajaa).

¹⁵⁶ K11, K13, K42, K47, K71, K81, K90, K135, K138, K160, K172, K232, K261, K263, K299.

¹⁵⁷ Ketola et al. 2011, 12.

¹⁵⁸ K133, K137, K147, K150, K176, K262, K283, K294, K295.

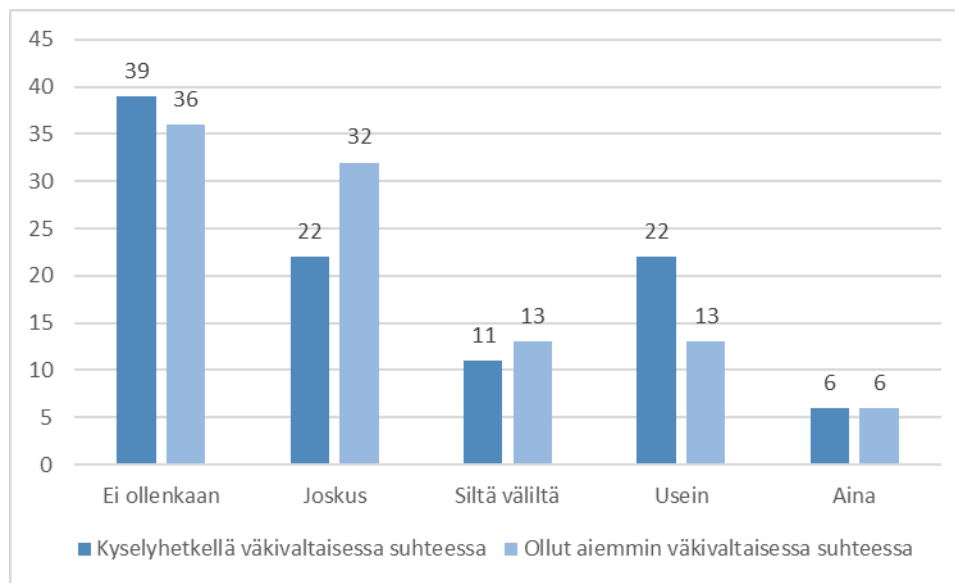
¹⁵⁹ K51, K89, K96, K134, K166, K198, K199, K236, K251.

¹⁶⁰ K130, K137, K239, K302.

¹⁶¹ K17, K99, K249, K239.

¹⁶² K239, K267.

Kuvio 11. Usko voimavarana väkivaltaisessa suhteessa (onko kokenut uskon voimavarana väkivaltaisessa suhteessa). Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa N= 18. Ollut aiemmin väkivaltaisessa suhteessa N=63. Frekvenssit. %.

Molemmissa ryhmissä, eli kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa ja aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleista reilusti yli puolet vastaajista oli kokenut uskon olleen voimavara vähintään joskus väkivaltaisen suhteen aikana (61 % kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olleista ja 64 % joskus olleista). Usko oli useammin voimavara niille naisille, jotka olivat edelleen väkivaltaisessa suhteessa: joka viides (22 %) sanoi uskon olevan voimavara usein. Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olevista naisista yli neljännes (28 %) kertoi uskon olevan voimavara usein tai aina. Vastaavasti aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleista lähes joka viides (19 %) koki uskon olleen voimavara näin usein. Uskon yleisyyteen on varmasti vaikuttanut kyselyssä käyttämäni uskon käsitteen laava määrittely, joka on antanut tilaa monenlaisille merkityksille. Sekä uskon muodot että yleisyys osoittavat, että naiset ovat ymmärtäneet kysymykseni juuri niin kuin toivoin, eli he eivät ole vastanneet vain sen mukaan, kuuluvatko esimerkiksi seurakuntaan tai muuhun viralliseen uskontoon tai kirkkokuntaan, vaan ovat pohtineet myös yksityistä uskonnollisuuttaan ja henkisyyttään, esimerkiksi itseksensä rukoilua.

Vaikka aiemman tutkimuksen perusteella odotin, että usko todennäköisesti tulee esiintymään tuloksissa voimavarana ja toivon antajana jollakin tavalla, olin hyvin yllättynyt sen yleisyydestä omassa aineistossani. Lisäksi uskon ja henkisyyden muodot olivat monenlaisia. Vaikka jokaisella vastaajalla oli ainutlaatuisia kokemuksia, tietyt uskon ja henkisyyden muodot nousivat

aineistosta selkeinä ja ne olivat helposti luokiteltavissa. tai agnostikkoja ja noin joka kymmenes ilmoitti, ettei usko Jumalaan.¹⁶³

Kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa olleille usko oli useimmiten ollut voimavara yli 55—vuotiaille ja aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleista 35-54-vuotiaille. Useimmiten uskoa voimavarana molemmissa ryhmissä pitivät maisterit. Uskoa vähiten voimavarana pitivät molemmissa ryhmissä 35-44-vuotiaat.

¹⁶³ Ketola et al. 2011, 12.

5.2 Uskon merkitys parisuhdeväkivaltaa sisältäneen suhteen aikana

Aineistostani selvisi, että uskolla oli ollut sekä positiivisia että negatiivisia vaikutuksia naisten voimavaroihin väkivaltaisen suhteen aikana. Vaikka positiiviset vaikutukset korostuivat selvästi, oli vastauksissa myös mainintoja voimavaroja heikentäneistä tekijöistä. Väkivaltaisessa suhteessa kyselyhetkellä olleista 61 % arvioi uskon olleen voimavara vähintään joskus. Aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleista 63 % vastasi uskon antaneen voimavaroja vähintään joskus väkivaltaisen suhteen aikana.¹⁶⁴ Vastaajat kokivat esimerkiksi rukoilemisen ja Taivaan Isän hyvyyteen luottamisen, uskon parempaan huomiseen, luonnossa liikkumisen ja meditaation tuoneen positiivisia voimavaroja. Toisaalta jotkut vastaajista kertoivat, että esimerkiksi eroajatuksen hyväksyminen oli vaikeampaa uskon takia.

Usko positiivisena voimavarana

Olen luokitellut positiiviseksi voimavaraksi sellaisen uskon, joka on antanut naiselle esimerkiksi lohtua, toivoa tai mahdollisuuden purkaa tunteitaan. Usko on ollut tuki, jonka ansiosta nainen on voinut olla oma itsensä ja kokea itsensä hyväksytyksi.

Erittäin tärkeä, se kannatteli minua ja antoi uskoa että jaksan elää suhteessa ja lopulta myös päättää suhteen. Kun uskoin, että Jumala pitää minusta huolta ja antaa voimia, koin itseni voimakkaammaksi ja arvokkaaksi.¹⁶⁵

Nainen oli kokenut itsensä arvokkaaksi, kun hän oli uskonut Jumalan pitävän hänestä huolta. Se oli antanut hänelle voimavaroja väkivaltaisen suhteen aikana ja oli lopulta myös antanut naiselle voimavaroja lähteä väkivaltaisesta suhteesta. Kaikissa avoimissa vastauksissa, joissa viitattiin rukoiluun ja Jumalaan, Jumala nähtiin hyvänä. Vastauksissa kerrottiin luottamisesta siihen, että Jumala haluaa vastaajan hyvää. Jumalalle oli myös purettu tunteita rukoilun kautta ja pyytämällä, että Jumala pelastaisi. Eräs vastaaja arveli, ettei Jumalakaan pidä väkivaltaisessa suhteessa elämistä oikeana, vaan haluaa naiselle toisenlaista elämää.

Usko on saattanut olla myös jotakin epämääräisempää. Vastaajat eivät välttämättä itsekään saaneet kiinni siitä, mihin uskoivat ja millä tavalla, mutta

¹⁶⁴ Vähintään joskus laskettu niistä, jotka valitsivat Likertin asteikolta vaihtoehdon joskus, siltä väliltä, usein tai aina.

¹⁶⁵ K176.

olivat kokeneet uskon olevan tai olleen äärimmäisen tärkeä vaikuttaja
väkivaltaisen parisuhteensa aikana.

Tota...se on vaikee kysymys. Tota, ei voi sanoo niin semmonen usko, mutta semmonen joku tietty. - - Vois sanoo et tavallaan se tietty hengellisyys kyllä joo. Mä luulen et mul on niinku aina ollu sellanen. Mä en ole uskovainen ihminen siinä mielessä, mutta tota se on tietyllä lailla mulle kuitenkin tärkeä. Kyl mä muistan eräätki rukoukset kyllä tehneeni ikäänku varmaan jotain tämmöstä että "pelasta mut. Niinku tästä." Sitä kyllä. Joo. Varmaan on hyvinkin paljon siin tai olikin siis siihen yhteen aikaan.¹⁶⁶

Haastattelemani nainen ei kokenut olevansa uskovainen, mutta hengellisyys oli jollakin tavalla ollut hänelle aina tärkeä. Hänellä oli väkivaltaisen suhteen aikana ollut rukouksen tapaisia pyyntöjä, että hänet pelastetaan tilanteesta. Erityisesti suhteen loppua kohden väkivallan koventuessa tämän kaltaisia pyyntöjä oli enemmän. Naisen tilanne oli ajautunut niin vaikeaksi, että hän on ollut lähellä itsemurhaa. Hän pohti, mikä häntä lopulta esti.

Koska siinhän oli, siinhän oli siin loppuvaiheessa mä olin ihan itsetuhonen. Mä en oikeestaan tiä mikä mut sit suojeli siltä et mä en tehnyt itsemurhaa siinä koska se oli tosi rankkaa. Se oli tosi kovaa ihan se loppu sitte. Mä en, sitä mä en muista mikä se kärjisty, mä sen mä vaan muistan et mä oon lähteny ihan paniikissa kotoota ajamaan ja ajamaan ja siin mä aattelin et mä vedän tän auton järveen tai jonnekin kallioon et mä en kestä enää. - - Et tota. Mut joku mulle tuli sit vaan siinä et et esti sen et mä en mee. Joskus mä ite mä muistan, mä ite ajattelin sillon sitä että, että tota oliko se sitte se Jumala joka sano et nyt sä et mee sinne, sulla on noi lapset.¹⁶⁷

Parisuhteen loppuvaiheessa väkivalta oli ollut jo niin kovaa, ettei nainen ollut enää kestänyt. Nainen oli halunnut tappaa itsensä, mutta jokin on estänyt häntä. Hän oli itse jäänyt jälkikäteen miettimään, mikä häntä suojeli: oliko se mahdollisesti Jumala. Kysymys jää hänelle itselleenkin vastaamatta. Mielestäni jotakin oleellista hänen hengellisyydestään kertoo kuitenkin se, että hän pohtii oliko Jumala mahdollisesti se, joka häntä suojeli. Naisen pohdinta kertoo siitä, että myös hän koki Jumalan hyvänä, turvana ja varjelijana.

Lisäksi naiset kertoivat avovastauksissa uskosta, joka oli antanut heille toivoa ja auttanut jaksamaan väkivaltaisessa suhteessa.

Se tuo toivoa tulevasta, paremmasta sellaisesta.¹⁶⁸

¹⁶⁶ H2K163.

¹⁶⁷ H2KK70, 71, 73.

¹⁶⁸ K89.

Naiset eivät olleet määritelleet, mitä he tarkoittivat uskolla. He arvioivat sen merkityksen olleen suuri ja kertoivat, että usko on ollut päivittäinen voimavara, se on ollut kaiken olemisen edellytys, se on auttanut jaksamaan väkivaltaisessa suhteessa, antanut toivoa paremmasta tulevast ja ollut kantava perusvire. Näissä vastauksissa ei viitattu rukoiluun tai muunlaiseen uskonnollisuuteen, vaan vastauksissa todettiin, että usko on ollut tärkeä voimavara. Epäselväksi jää mihin uskolla viitataan. Se on joka tapauksessa antanut naiselle paljon positiivisia voimavaroja.

Kyselyyni vastanneista neljä mainitsi luonnon ja luonnossa liikkumisen olleen tärkeä voimavaroja antanut paikka väkivaltaisen suhteen aikana. Luonnossa oli vapaus olla oma itsensä. Vastauksista kävi ilmi, että luonto oli ollut paikka, jossa vastaajalla oli ollut tilaa olla oma itsensä. Siellä oli saanut omaa aikaa. Luonnossa liikkua omat fyysiset ja henkiset voimavarat olivat kasvaneet. Yksi vastaajista kuvasi, että luonnossa ”pääsi irti”. Nämä samat naiset olivat kertoneet aiemmin kyselyssä, että joutuivat huolehtimaan väkivaltaisessa suhteessa yksin perheestään, pyrkivät välttämään tunteidensa, erityisesti negatiivisten tunteiden, näyttämistä ja yrittivät ymmärtää miestänsä. Nainen oli laittanut itsensä sivuun huolehtiessaan muista ja hillitessään tunteitaan. Näihin vastauksiin peilattaessa on helppo ymmärtää, mitä naiset tarkoittivat sillä, että luonnossa pääsee irti ja saa olla oma itsensä. Luonnon merkityksen voimaa antavana paikkana olin todennut jo kandidaatintyössäni. Luonto tarjosi rauhaa ja voimaa.¹⁶⁹

Kolme vastaajaa kertoi, että buddhalaisuus ja buddhalainen filosofia olivat auttaneet heitä. Nämä olivat antaneet positiivisia henkisiä voimavaroja.¹⁷⁰ Nämä kolme vastausta jäivät kukin muutaman sanan mittaiseksi, joten sen enempää ei selviä, millä tavalla buddhalaisuus on käytännössä vastaajien elämässä auttanut tai näkynyt. Näiden kolmen vastauksen lisäksi yksi vastaajista ei puhunut buddhalaisuudesta, mutta kertoi meditaation auttaneen häntä pääsemään irti tilanteesta. Vastaajista kaksi kertoi liikunnan olleen voimavara. Liikunta oli ollut omaa aikaa, mikä väkivaltaisessa suhteessa oli kapeutunut. Se antoi mahdollisuuden itsensä kehittämiseen ja oli tällä tavalla voimavara väkivaltaisen suhteen aikana.

¹⁶⁹ Pitkänen 2011, 14.

¹⁷⁰ K17, K99, K249,

Uskon negatiivinen vaikutus

Kysyttyäni uskosta voimavarana väkivaltaisen suhteen aikana kysyin, onko usko vaikuttanut naiseen haitallisesti parisuhdeväkivallan aikana. Viisi vastaaja kertoi uskon vaikuttaneen jollakin tavalla haitallisesti. Yksi vastaajista oli kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa, loput olivat olleet aiemmin väkivaltaisessa suhteessa.¹⁷¹

Uskon kerrottiin esimerkiksi vaikeuttaneen eropäätöstä. Usko oli aiheuttanut kokemuksen, että on annettava jatkuvasti anteeksi ja pysyttävä uskollisena. Yksi vastaajista arvioi, että ei ehkä osittain uskon vuoksi halunnut tai uskaltanut lähteä suhteesta aikaisemmin. Eräs nainen koki tulleen aluksi vähätellyksi uskonyhteisössään hänen kerrottua eroaikeistaan.

Vaikeutti eroajatuksen hyväksymistä. päädyin kuitenkin lopulta eroon. Myöskään uskonnollinen yhteisö johon kuuluin ei aluksi ottanut minua tosissaan kun kerroin eroaikeistani.¹⁷²

Vastauksissa naiset kertoivat sitoutumisesta mieheen ja parisuhteeseen. Lisäksi kerrottiin anteeksi antamisesta. Nämä asiat olivat tehneet eropäätöksen tekemisestä vaikeampaa tai saanut naisen jäämään väkivaltaiseen suhteeseen. Mitään tiettyä uskonnollisuutta ei mainita. Yksi vastaajista mainitsi miehen pitäneen häntä hulluna, kun näki mitä tämä luki. Nainen luki paljon buddhalaisuuteen liittyvää kirjallisuutta. Yksi vastaajista kertoi kokeneensa, että naisen tulee olla miehelleen mieluinen ja antaa loputtomasti anteeksi. Miestä ei saa kyseenalaistaa, koska tämä on perheen pää. Aiemmissa vastauksissa kyseinen nainen kertoi, että väkivalta oli alkanut, kun hän oli halunnut mennä opiskelemaan ja esimerkiksi vaatinut itselleen pankkikorttia. Kun väkivalta on alkanut naisen vaatimuksista omasta itsenäisyydestä, on helppo ymmärtää, miten miellyttäminen ja anteeksiantaminen ovat olleet keinoja pysyä parisuhteessa. Myös toivo, joka oli yksi suurimmista positiivisia voimavaroja antaneista tekijöistä, saattoi kääntyä itseään vastaan. Usko siihen, että suhde vielä paranisi, piti otteessaan. Tästä toivosta oli vaikea päästää irti.¹⁷³

Myös aiemmassa tutkimuksessa uskonnolliset selviytymiskeinot on jaettu kahteen laajaan kategoriaan: positiiviseen ja negatiiviseen uskonnolliseen selviytymiseen. Positiivisiin selviytymiskeinoihin kuuluu luottavainen suhde Jumalaan, jonka seurauksena henkisyys vahvistuu ja tyytyväisyys elämään

¹⁷¹ K96, K248, K252, K267, K298.

¹⁷² K248.

¹⁷³ K283.

kasvaa. Toisaalta uskonnollisuuden on usein nähty passivoivan ihmistä kriisin hetkellä. Usko voi auttaa välttämään vaikean tilanteen kohtaamista tai vastuu kriisin tai ongelman selvittämisestä voidaan siirtää Jumalalle. Uskonto voi lisätä taakkaa entisestään ja vaikeuttaa toipumista. Negatiivisia vaikutuksia ovat esimerkiksi uskonnon herättämä toivottomuus tai syyllisyys.¹⁷⁴ Omassa aineistossani positiiviset vaikutukset olivat selvästi yleisempiä. Aineistossani negatiivisuus ei esiintynyt välttämättä passivoitumisena, mutta syyllisyys ja häpeä olivat olleet naisen voimavaroja heikentäviä tunteita.

¹⁷⁴ Pargament & Ano & Wachholtz 2005, 479—484.

5.3 Millainen osa uskolla on selviytymisessä parisuhdeväkivallasta

Aineistostani selvisi, että usko oli ollut voimavara eri tavoin selviytymisessä väkivaltaisesta suhteesta. Niistä naisista, jotka eivät olleet kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa lähes joka viides (18 %) kertoi uskon tai hengellisyyden olleen positiivinen voimavara väkivaltaisen suhteen loppumisen jälkeen.¹⁷⁵ Myös molemmat haastateltavani kertoivat uskon olleen voimavara juuri selviytymisen kannalta. Avointen vastausten sekä haastatteluiden analyysissä muodostin vastauksista kolme erilaista luokkaa, jotka kuvasivat, millä tavoin usko oli ollut voimavara. Nämä luokat olivat voimavara, turva ja merkityksen anto.

Voimavara

Uskoa voimavarana pitäneiden vastauksissa kerrottiin uskosta, joka oli antanut naisille voimaa ja tukea väkivaltaisen suhteen päättymisen jälkeen. Väkivaltainen suhde oli pakottanut naista muuttamaan itseä tai ainakin luopumaan itselle merkityksellisistä asioista. Itsensä kehittämistä, mielipiteiden esittämistä ja tunteiden näyttämistä oli pitänyt välttää väkivaltaisessa suhteessa. Henkisyys ja usko olivat heikentyneet tai kadonneet kokonaan väkivaltaisen suhteen aikana, mutta nousseet merkityksellisiksi eron jälkeen. Eron jälkeen sisällä ollut lukko oli auennut ja uskosta ja henkisyydestä oli tullut voimavara.¹⁷⁶ Uskon merkitystä eron jälkeen kuvailtiin tärkeäksi, suureksi ja korvaamattoman arvokkaaksi.

Enneminkin toipumisen aikana se on ollut tärkeä osa. Olin väkivaltaisen suhteen aikana jotenkin niin lukossa ja elämä kapeutui paljon, en kyennyt hyödyntämään muuta kuin rukoilua joskus. Se kyllä toi jonkin verran helpotusta.¹⁷⁷

Väkivaltaisessa suhteessa voimat eivät riittäneet kuin rukoiluun, mikä oli kuitenkin tuonut naiselle helpotusta. Eron jälkeen nainen on kärsinyt ahdistuneisuudesta ja syömishäiriöstä. Nainen kuvaakin eron jälkeistä aikaa toipumiseksi. On kuvaavaa, että muissakin vastauksissa eron jälkeistä aikaa kutsuttiin toipumisen lisäksi esimerkiksi kriisiksi ja paranemisprosessiksi. Vastaajien sanavalinnat kertovat, miten vakavia ja pitkään traumatisoivia

¹⁷⁵ Laskettu aiemmin väkivaltaisessa suhteessa olleiden naisten avoimista vastauksista N=40. K133, K176, K240, K259, K262, K267, K295.

¹⁷⁶ K176, K180, K259, K262, K267.

¹⁷⁷ K262

väkivaltaisen suhteen seuraukset ovat.

Usko sai naisen myös toivomaan ja luottamaan, että väkivalta olisi jo taakse jäänyttä elämää, eikä siitä tarvitsisi enää kärsiä.

Ni mä en vois kuvitella, että mä en uskois johonki. Mähän oisin jo menettänyt jotain jos mä en uskois et joku on joka tavallaan niinku, ohjaa. Siihen on pakko uskoo. Pitää kiinni. Vaikka välillä mä kapinoin, että minkä takia sä tota, miks Jumala on semmonen että mua aina vaan rangaistaan ja rangaistaan., Et mitä, mitä mä oon välil mä itkin mitä mä oon tehny niin väärin, et mä aina vaan saan takkiini. - -Kyl se on mulle tärkeä, se on semmonen, varmaan se on semmonen rukouksesta saatu voima, mikä kuitenkin on kantanutkin. Et mä siihen niinku uskon koska se on mulle tärkeä. Tärkeä asia että. Et nytkin jos mä aattelen niin mulla on semmonen et mun täytyy niinku rukoilla et mä saan että... et et nyt mä oisin jo oppinut. Niin. Et mun ei enää tarvis takkuilla. Et nyt mä voisin elää jo. - - Et sitä mä niinku nyt...niinku rukoilen itelleni. Että mulla ois viel nyt se hyvä elämä. - - Kyl se varmaan on ollu mulla hyvinki semmonen iso, vahvakin juttu. Siin mun selviytymisessä. Et mä oon osannu niinku rukoilla. Et mä en jaksa, et mä tarviin apua.¹⁷⁸

Haastattelemalleni naiselle rukoilu oli ollut monella tavalla voimavara väkivaltaisen suhteen jälkeen. Hän oli välillä kapinoinut ja vaatinut Jumalaa tilille, itkenyt ja lopulta jälleen uskonut, että on jokin, mikä ohjaa hänen elämänsä. Hän oli kokenut tärkeänä sen, että oli osannut tunnustaa voimiensa loppuneen ja että oli osannut rukoilla apua. Nainen oli haastatteluhetkellä elämässään vaiheessa, jossa hän rukoili, että väkivaltainen elämä olisi jo taaksejäänyttä eikä hän enää ikinä joutuisi väkivaltaiseen suhteeseen. Hän rukoili itselleen hyvää loppuelämää.

Turva

Usko tarjosi naisille usein turvan tunteen. Jumalaan saattoi turvata rukoilemalla apua pelottavalla hetkellä tai luottamalla siihen, että Taivaan Isä huolehtii. Usko antoi voimavaroja konkreettisen hädän hetkellä, esimerkiksi silloin, kun mies eron jälkeen vainosi tekstiviesteillä ja puheluilla. Haastattelemanin nainen puhui suoraan Jumalalle ja rukoili jaksamista ahdistavan tilanteen hetkellä.

Sillon oli kyllä aina ku niitä tekstiviestejä siltä sai että aaa, anna Jumala, anna mulle voimaa olla vastaamatta tähän viestiin, et pliis, että ei oo mitään järkeä lähteä tähän mukaan mutta siinä vaiheessa jo oikeesti keittää yli. Ni se oli just niitä hetkiä ku Jumala pliis, anna mun nyt olla se isompi ihminen, se, henkisesti, että (huokaisee)... antas vaan kaiken mennä...niinku, että Jumala tee musta teflonia. Että mä oikeen niinku mietin tälle, et nyt niitä viestejä taas tulee mut...mutta antaa niitten vaan kimmota pois.¹⁷⁹

¹⁷⁸ H2K128, H2K129.

¹⁷⁹ H1K38.

Nainen luotti siihen, että Jumala on hänen tukenaan puhelinterrorin ajan. Mies oli alkanut eron jälkeen vainoamaan naista erityisesti tekstiviestein, joissa hän uhkaili naista eri tavoin. Nainen kertoi, että oli vaikeaa olla vastaamatta ja puolustamatta itseään. Näissä tilanteissa hän rukoili Jumalaa tekemään itsestään teflonia, jolloin hän kesti piinaavat tilanteet eikä vastannut häirintäviesteihin. Jumala oli naiselle tuki ja turva, jonka puoleen saattoi kääntyä.

Usko oli myös turvaamista Jumalaan silloin, kun omat voimat eivät enää riittäneet. Elämä luovutettiin Jumalan käsiin. Eräs vastaajista kertoi, että oli eron jälkeen erittäin traumatisoitunut ja peloissaan. Ero oli aiheuttanut miehessä raivon, jonka seurauksena ja väkivallan paljastumisen pelossa mies oli kokenut oikeudekseen tappaa koko perheen. Perhe oli ollut lähellä kuolla, kun mies oli ajaa autolla tahallaan kolarin. Nainen kertoi toimineensa eron jälkeen paniikissa, jota ohjaa pakoreaktio ja yritys suojella lapsia ja itseä väkivaltaiselta ex-mieheltä. Nainen kertoi, että on pyrkinyt kaikin mahdollisin keinoin välttämään väkivallan olemalla ”hajuton, mauton ja väritön, eli olemaan millään lailla provosoimatta.”¹⁸⁰ Nainen kertoi, että Jumala on tuottanut hänelle niin suuren pettymyksen, että ei ole välillä uskonut Jumalaa olevan olemassakaan.

Kaikkein vaikeimpana aikana lopulta luovutin kaiken. Olen jo menettänyt uskon siihen, että saisimme apua, että tilanne helpottaisi. Nyt kun kaikki lapseni ovat ilmeisesti jo kokeneet kauheudet, niin se on niin sietämätöntä, että en kestäisi ajatusta enää kantaa omin voimin. Olen luovuttanut asiat herran haltuun. Uskon, että jos on tarkoitus, niin asiat aukeavat. Minun tärkein tehtäväni on olla lapsilleni niin hyvä äiti kuin se vain on mahdollista. Valmistaudun myös tulevaisuuteen. Tiedän että murrosikä voi olla aivan kamalaa. En olisi selvinnyt ehjänä henkisesti, jos en olisi alkanut uskoa, että Jumala tietää miten asioiden kuuluu mennä ja että minun voimin asiat eivät aukea. Olen kaikkeni jo tehnyt, joten en muuta enää voi.¹⁸¹

Vastauksessa näkyy naisen pelko ja epätoivo. Hän on yrittänyt kaikkensa. Vaikka nainen toisaalta ajattelee Jumalan pettäneen hänet, hän ei keksi enää muutakaan keinoa, kuin jättää asiat ”herran haltuun”. Hän ei jaksakaan enää muuta kuin uskoa siihen, että Jumala kyllä ohjaa asiat niin kuin niiden kuuluu mennä. Kun kaikki muu on mennyt, nainen jättäytyy uskonsa varaan. Pelon ja ahdistuksen keskellä usko tuo hänelle edes jonkinlaista turvaa.

¹⁸⁰ K295.

¹⁸¹ K295

Merkityksen anto

Osa vastaajista kertoi uskovansa siihen, että väkivaltainen parisuhde ei ollut vain sattumanvaraista ja merkityksetöntä. Kaikki on tapahtunut jostakin syystä, jota on tällä hetkellä vaikea käsittää, mutta mikä ratkeaa varmasti joskus. Vastauksissa kerrottiin uskosta siihen, että Jumala ohjaa tapahtumia ja että hirvittävälläkin asioilla on ollut jokin tarkoitus.

Mut se usko siihen et Jumala on hyvä... Jumala on hyvä ja Hän rakastaa minuakin ja Hän haluaa mulle hyvää. Niin kyllä se. Joku tarkotushan tällä on. Ja ajatus siitä, että tää ei oo turhaa, ei tää oo sattumanvarasta, et joku tarkotus tällä on ja se on osa semmosta suunnitelmaa mitä minä en nyt tajua, on ihan ok et tää tuntuu nyt pahalta. Mutta se et kyllä se vielä sitte se syy sieltä löytyy. Ja se on joku hyvää syy. Ni se on ollut semmonen ajatus mihin mä oon tosi paljon tukeutunut. - - Että paljon vaikeempi se ois minusta jos ei uskois ja se ois vaan et niinku tää nyt tapahtu, miks tää tapahtu. Se ois jotenki mulle, mä en varmaan osais niinku elää sen asian kanssa. Mut nyt voi olla asian kaa silleen rauhallisin mielin että tää on vaan osa jotain suurempaa. Tällä on ollut merkitystä. Se ei ollut kivaa siinä hetkessä, mutta jotakin siitä vielä sitten, jotakin se syy on ollut. Ja mä voin täysin luottaa siihen et mua ei unohdettu minään hetkenä.¹⁸²

Haastattelemani naisen oli vaikea ajatella, että häneen kohdistunut väkivalta olisi ollut sattumanvaraista ja että hän joutui väkivaltaiseen suhteeseen ilman syytä. Hän ei uskonut, että voisi elää asian kanssa jos hän ei uskoisi, että tapahtumilla oli jokin tarkoitus. Hän uskoi, että Jumala on hyvä ja haluaa hänelle hyvää. Hän luotti siihen, että vaikeallakaan hetkellä Jumala ei jättänyt häntä. Tapahtunut on osa Jumalan suunnitelmaa, jota nainen ei voi vielä ymmärtää. Hän uskoi, että joskus hänkin ymmärtää, mikä merkitys parisuhdeväkivallalla oli. Tämä ajatus oli tukenut naista ja tehnyt elämän jatkamisesta eron jälkeen helpompaa. Nainen kuvaili, että usko siihen, että joku on matkassa mukana ja ikävilläkin tapahtumilla on jokin syy, oli hänelle erittäin tärkeää.

On olemassa kolme tapaa, joilla ihminen käyttää uskonnollisuutta ongelmatilanteessa. Ihminen voi nähdä, että kriisi on ongelma, johon Jumala on antanut hänelle tarvittavat keinot selviytyä itse. Toiseksi hän voi ulkoistaa ongelman Jumalan hoidettavaksi ja vastuulle. Kolmas tapa on nähdä Jumala kumppanina, joka on rinnalla tukemassa ongelman ratkaisussa.¹⁸³ Tämä Pargamentin luonnehdinta sopii erinomaisesti yhteen oman luokitteluni kanssa. Oman aineistoni vastaajista ne, jotka eivät enää itse keksineet ratkaisua

¹⁸² H1K99.

¹⁸³ Pargament & Ano & Wachholtz 2005, 481.

tilanteeseensa luottivat siihen, että asiat järjestyvät jollakin tavalla. Umpikujassa ei keksitty enää muuta ratkaisua kuin asioiden jättäminen Jumalan ratkaistavaksi. Toiseksi, Jumalan kulkeminen rinnalla tuli esille monessakin vastauksessa. Jumalan huolenpitoon luotettiin, apua saattoi pyytää, mutta vastaaja oli silti itse toimijana eikä ulkoistanut tilannettaan Jumalan hoidettavaksi. Ne, jotka pitivät uskoa voimavarana selviytymisessä, kokivat Jumalan antaneen voimavaroja itsenäiseen selviytymiseen. Myös merkityksen anto oli merkittävä tekijä selviytymisessä kriisin hetkellä. Myös Pargament ryhmineen huomasi tutkiessaan lapsensa menettäneitä vanhempia, että ne, joille uskonnollisuus oli suurempi voimavara, löysivät vertailuryhmää useammin jonkinlaisen merkityksen menetykselleen. Tällöin asian kieltäminen oli vähäisempää ja ongelman kohtaaminen kognitiivisin keinoin yleisempää.¹⁸⁴ Omassa aineistossani olisi vertailun vuoksi ollut kiinnostavaa uskon ja henkisyyden lisäksi tietää myös, millaisia asioita ne naiset, joille usko ei ollut minkäänlainen voimavara, olivat kokeneet merkityksellisiksi. Myös sen vertailu, olivatko he onnistuneet asian käsittelyssä paremmin tai huonommin kuin uskoa ja henkisyyttä voimavarana pitänyt vertailuryhmä, olisi ollut kiinnostavaa.

Tuloksistani selviää, että ne naiset, joille usko tai henkisyys olivat olleet voimavaroja, arvioivat niiden vaikutuksen suureksi ja merkittäväksi. Uskon merkittävyys tai merkityksettömyys kävivät ilmi vastaajien arvioidessa uskon merkitystä Likertin asteikolla. Likertin asteikolla pystyin kuitenkin mittaamaan vain, kuinka suureksi tai vähäiseksi naiset arvioivat uskon merkityksen. Vasta avoimissa vastauksissa sekä etenkin haastatteluissa minun oli mahdollista saada selville, miten eri tavoin usko ilmeni ja miksi se oli naiselle positiivinen tai negatiivinen voimavara. Pelkkä tieto siitä, että usko on ollut voimavara, ei kerro mitään siitä, millä tavalla se voi olla avuksi toipumisessa. Pargament, Ano ja Wachholtz ovat huomanneet, että uskonnollisuuden merkitystä toipumisessa ja selviytymisessä lähestytään usein suppeasta näkökulmasta. Kiinnostus on kohdistunut lähinnä siihen, kuinka paljon uskonto tai henkisyys auttavat toipumisessa. Pargament ryhmineen huomauttaa, että on kiinnostavaa – ja tärkeää – tietää myös, miten eri tavoin usko voi olla hyödyksi. Sen lisäksi, kuinka paljon usko on auttanut, olisi huomioitava myös muita muuttujia. Tulisi selvittää myös ketkä ovat olleet tärkeitä (esimerkiksi seurakunnan jäsenet, Jumala), mikä on ollut tärkeää (rukoulu, rituaalit), milloin uskonnollisuus on ollut tärkeää (akuutin kriisin

¹⁸⁴ Pargament & Ano & Wachholtz 2005, 481.

vai jatkuvan huolen kanssa), missä uskonnollisuus on toteutunut (yksityisesti, kirkossa, muuten) ja miksi se on osa selviytymistä (merkityksen löytäminen, hallinnan tunteen saaminen.)¹⁸⁵ Olin itse yllättynyt vastausten monimuotoisuudesta mutta myös siitä, miten samankaltaisia piirteitä toisistaan erilaisista vastauksista nousi.

¹⁸⁵ Pargament & Ano & Wachholtz 2005, 482.

6. POHDINTA

Tässä tutkimuksessa olen selvittänyt suomalaisiin korkeakoulutettuihin naisiin kohdistuvan parisuhdeväkivallan yleisyyttä, muotoja ja seurauksia. Lisäksi olen selvittänyt, miten merkittävä voimavara usko tai henkisyys on ollut parisuhdeväkivallan aikana tai sen jälkeen, ja millaisia muotoja usko ja henkisyys ovat saaneet. Paisuhdeväkivalta oli yleisempää kuin olin olettanut. Erityisesti vakavien fyysisten väkivallan muotojen, kuten kuristamisen ja potkimisen yleisyys yllätti minut. Lisäksi sain naisten kirjoittamista avoimista vastauksista sekä haastatteluista kattavan kuvan väkivallan henkisistä seurauksista, jotka olivat paljon vakavampia ja pitkäkestoisempia, kuin olin aiemman tutkimuksen perusteella olettanut. Koin erittäin hyödylliseksi ja tarpeelliseksi, että käytin tutkimuksessani sekä määrällistä että laadullista tutkimusmenetelmää. Kvantitatiivinen metodi antoi minulle kokonaiskuvan tilanteesta ja kvalitatiivisen metodin ansiosta tulokset eivät jääneet vain luvuiksi, vaan jokaisen vastauksen takana ollut nainen, jonka kokemukset ovat ainutlaatuisia, sai kertoa oman kokemuksensa.

Aiemmassa suomalaisessa tutkimuksessa on havaittu, että naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta on yleistä sekä nykyisissä että jo päättäneissä parisuhteissa.¹⁸⁶ Tuloksissani väkivalta oli vähäisempää kuin aiemmassa tutkimuksessa: kyselyyni vastanneista kuusi prosenttia oli kyselyhetkellä väkivaltaisessa suhteessa verrattuna aiemman tutkimuksen tulokseen, jossa joka viides oli kokenut väkivaltaa vähintään kerran nykyisessä suhteessaan. Tulokseni vahvistivat aiemman tutkimuksen tuloksia muun muassa yleisimmistä fyysisen väkivallan muodoista sekä henkisistä seurauksista. Tuloksia vertailtaessa on koko ajan pidettävä mielessä aineistoni pieni koko, jonka vuoksi tulokseni eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Ne voivat kuitenkin olla suuntaa antavia.

Vertailu aiempaan kansalliseen suomalaiseen tutkimukseen antaisi ymmärtää, että tietynlainen alistaminen ja taloudellinen hallitseminen ovat yleisempiä korkeakoulutettujen naisten kuin kaikkien naisten parisuhteissa. Myös DVMEW-hankkeen kumppanimaan Slovenian korkeakoulutetuille naisille teettämän kyselytutkimuksen tuloksissa henkisen ja taloudellisen väkivallan käyttö korostuivat muiden väkivallanmuotojen yleisyyteen nähden.¹⁸⁷ Tulos voi kertoa esimerkiksi siitä, että korkeakoulutettujen elintaso on korkea, jolloin

¹⁸⁶ Heiskanen & Piispa 1998; Piispa et al. 2005.

¹⁸⁷ DVMEW Slovenian kyselytutkimuksen tulokset.

taloudellinen kontrollointi on tehokkaampaa kuin parisuhteissa, joissa omaisuutta tai varallisuutta ei ole. Suomessa, jossa molempien sukupuolten taloudellista itsemääräämisoikeutta pidetään itsestään selvänä, voi naisen taloudellisen itsenäisyyden epääminen olla erityisen nöyryyttävää. Koska taloudellisen väkivallan käyttö oli aineistossani korostunut, olisin toivonut, että minulla olisi ollut enemmän laadullista materiaalia siihen liittyen. Moni vastaajista arvioi miehen käyttäneen erilaisia taloudellisia väkivallan muotoja, mutta avoimissa vastauksissa ei juuri kerrottu, miten. Jatkossa taloudellisten väkivallan muotojen selvittäminen olisikin tärkeää, koska se näyttäisi olevan yksi yleisimmistä korkeakoulutettuihin kohdistuvista parisuhdeväkivallan muodoista. Vähättely ja nimitely, joiden yleisyys on myös korostunut aineistossani, voivat olla keino hallita naista, joka muuten on itsenäinen. Itsetuholla uhkaaminen voi olla tehokkaampi keino pitää nainen suhteessa kuin fyysisen väkivallan käyttö. Tekijän tai uhrin sosiaalinen asema tai kulissien ylläpito voivat olla merkittävämmässä osassa koreakoulutettujen parissa. Myös tästä oli viitteitä aineistossani. Häpeän tunne olikin yleisempää omissa tuloksissani kuin vuoden 2005 tutkimuksessa.

Kyselyyni vastanneista naisista moni arvioi, että ei ole koskaan ollut väkivaltaisessa suhteessa. Kuitenkin nämä vastaajat kertoivat, että heitä oli parisuhteissaan muun muassa läimäisty, nimitelty ja estetty liikkumasta. Myös seksuaaliseen kanssakäymiseen painostamista, pakottamista ja pakottamisen yrittämistä esiintyi näissä suhteissa. Kiinnostavaa onkin, että vastaajat eivät ole mieltäneet näitä väkivallaksi. Tämä kertoo mielestäni siitä, että vielä nykyäänkin joitakin niin sanottuja lieviä väkivallan muotoja pidetään normaaliin parisuhteeseen kuuluvana, tai ainakaan niitä ei luokitella väkivallaksi. Parisuhde on niin yksityinen asia, että on vaikea arvioida, mikä kaikki siihen kuuluu. Läimäisy riitatilanteessa tai raiskaus kuitenkin ovat väkivaltaa, ja mielestäni tällaisten väkivallan muotojen esiintyminen parisuhteessa kertoo paljon siitä, millaista elämä parisuhteessa on. Väkivallan pelko ja sen herättämä kontrolli lienevät läsnä tällaisissa suhteissa. Erityisen huolestuttavana pidän sitä, että näissä niin sanotuissa väkivallattomissa suhteissa esiintyi huomattavan paljon nimitelyä ja vähättelyä. Parisuhdeväkivalta on aineistoni mukaan alkanut juuri nimitelyllä ja vähättelyllä, ennen muiden henkisen ja lopulta fyysisen väkivallan muotojen alkamista. Tämän vuoksi oli tärkeää tehdä tietäväksi, miksi henkistä väkivaltaa ei pidä vähätellä.

Usko ja henkisyys olivat olleet merkittäviä voimavaran lähteitä tutkimukseni naisille. Toisaalta moni vastaajista ei ollut kokenut näitä millään tavalla voimavarana. Olin silti yllättynyt uskon ja henkisyyden moninaisuudesta sekä niiden merkittävydestä naisten elämässä sekä väkivaltaisessa suhteessa että väkivaltaisen suhteen jälkeen. Kysely ei ollut osoitettu millekään tietylle uskontokunnalle, ja lähtökohtaisesti oletin, että uskonnollisuus olisi vähäisempää juuri korkeakoulutettujen naisten parissa. Myös se yllätti minut, että suurin osa vastasi uskoa liittyviin avoimiin kysymyksiin, myös ne, jotka kertoivat olevansa uskonottomia, ateisteja tai eivät muuten kokeneet uskon tai henkisyyden olleen itselleen voimavara. Vain yksi vastaajista kommentoi, että luuli kyselyn koskevan parisuhdeväkivaltaa, eikä hihhuliuskonnollisuutta. Olin etukäteen itse olettanut, että uskosta ja henkisyydestä kysyminen on niin henkilökohtaista, että joko niitä koskeviin kysymyksiin ei vastata tai sitten vastaukset ovat yllämainitun närkästyneen vastauksen kaltaisia. Naiset kuitenkin jakoivat ajatuksiaan uskosta ja omasta henkisyydestään.

Uskonnon tutkimuksen painotus ja tutkijoiden mielenkiinto on ollut virallisissa, järjestyneissä uskonnoissa, joissa merkittäviä ovat tekstit ja oppi, eikä niinkään sellaisissa uskonnollisuuden muodoissa, jotka tukevat ihmisten jokapäiväistä elämää ja jaksamista.¹⁸⁸ Kuitenkin juuri sellaisten uskonnon ja henkisyyden muotojen selvittäminen, jotka ovat voimavaroja esimerkiksi kriisissä, ei olisi ainoastaan kiinnostavaa vaan myös tärkeää.¹⁸⁹ Tulokseni mukailevat sitä todellisuutta, millaiseksi uskonnollinen kenttä on muuttumassa: traditioon nojaavan, oppeihin perustuvan uskonnon tilalle on tulossa yksityistä, henkilökohtaista ja monimuotoista henkisyyttä.¹⁹⁰ Naiset olivat kokeneet uskon monin eri tavoin, ja ne, joille se oli voimavara, se oli usein myös erittäin merkittävä voimavara. Uskon ja henkisyyden selvittämistä erilaisissa elämäntilanteissa ei pitäisi vältellä. Olisi ollut kiinnostavaa selvittää myös, millaisia asioita naiset, joille usko tai henkisyys ei ollut voimavara pitivät voimavarana. Näitä muita muotoja olisi kiinnostavaa vertailla uskonnollisiin ja henkisiin voimavaroihin ja tutkia niiden merkityksellisyyttä naisen elämässä.

On muistettava selvittää myös uskosta tai henkisyydestä aiheutuneita negatiivisia seurauksia. Esimerkiksi häpeä ja pelko uskonyhteisön tai Jumalan vihasta eivät anna voimavaroja vaan päinvastoin. Aineistostani selvisi, että usko

¹⁸⁸ Nynäs et al. 160.

¹⁸⁹ Pargament & Ano & Wachholtz 2005, 482.

¹⁹⁰ Nynäs et al. 2012, 50—51.

tuo naisille toivoa – sekä suhteen aikana että sen jälkeen. Toivo korostuu suhteen aikana, uskon muunlaiset merkitykset väkivaltaisen suhteen päätyttyä. Toisaalta toivo voi kääntyä itseään vastaan – toivo paremmasta voi saada naisen jäämään väkivaltaiseen suhteeseen.

Sain valtavan aineiston, joka monilta osin tukee aiempia suomalaisista naisista tehtyjä parisuhdeväkivallan tutkimustuloksia. Kaikkea ei voinut käsitellä tässä tutkielmassa, mutta haluan tehdä loppuun pari tärkeää nostoa jatkotutkimusta ajatellen. Omassa aineistossani selvisi (aiemman tutkimuksen mukaisesti¹⁹¹) esimerkiksi, että itse väkivaltaa lapsuudessaan nähneet tai kokeneet päätyivät muita useammin väkivaltaiseen suhteeseen. Väkivallan malli periytyy, jonka vuoksi kierre olisi saatava katkeamaan. Naiset arvioivat, että paras keino väkivallan vähentämiseen olisi asiasta keskusteleminen erilaisissa foorumeissa televisiosta kouluihin. Naiset arvioivat myös, että rutiininomainen kysyminen esimerkiksi neuvolassa tai lääkärin vastaanotolla olisi voinut katkaista väkivallan kierteen jo aiemmin. Häpeä, pelko ja syyllisyys estävät avun hakemisen, ja avun hakeminen oli vähäistä myös omista tuloksissani. Naiset olivat sekä tyytyväisiä että pettynöitä saamaansa apuun. Olisi aiheellista selvittää lisää, millaista apua nainen on saanut ja onko hän ollut siihen tyytyväinen. Ylipäätään parisuhteessa tapahtuva väkivalta on edelleen vaiettu, yksityisen alueelle piiloutuva ilmiö, joka kohdistuu naisiin koulutuksesta ja sosiaalisesta asemasta riippumatta.

Tutkimusta tehdessäni olen lukenut ja kuullut erilaisia kokemuksia parisuhdeväkivallasta. Vaikka parisuhdeväkivallasta puhutaan enemmän kuin ennen on ongelma silti yleinen ja avun saaminen hankalaa ellei mahdotonta. Istanbulin sopimuksen mukaisesti Suomi on velvoitettu parantamaan parisuhdeväkivallan uhrien asemaa. Jää nähtäväksi, millä tavalla Suomi ottaa haasteen vastaan. Oikeusjärjestelmän ja yleisen asenneilmapiirin muutos ei tapahdu hetkessä. Lähtökohtana tulee olla, että jokaisella naisella on oikeus turvalliseen, väkivallattomaan elämään.

¹⁹¹ Piispa & al 2006, 60—61.

Lähde- ja kirjallisuusluettelo

Lähteet

Kyselytutkimus, kerätty sähköisesti 15.12.2014—14.1.2015. Tutkijan hallussa.
Haastattelut 17.3.2015 ja 8.4.2015. Tutkijan hallussa.

Kirjallisuus

Berger, Peter & Davie, Grace & Fokas, Effie
2008 Religious America, Secular Europe? A Theme and Variations. Englanti.
Ashgate Publishing Ltd. 2008.

The Blackwell Encyclopedia of Sociology. Edited by George Ritzer. Volume III,
D-E. Australia: Blackwell Publishing Ltd. 2007.

The Blackwell Encyclopedia of Sociology. Edited by George Ritzer. Volume X,
St-Z. D-E. Australia: Blackwell Publishing Ltd. 2007.

The Blackwell Encyclopedia of Social Psychology. Edited by Manstead, Antony
S.R. & Hewstone, Miles. Oxford, UK ; Cambridge, Mass., USA: Blackwell.
1995.

DVMEW Slovenian kyselytutkimuksen tulokset. Verkkosivulla
<http://akateemisetnaiset.fi/wp-content/uploads/2014/11/Kolman-2015-05-08.pdf>.
Luettu 18.10.2015.

EU:n laajuinen tutkimus naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Tutkimustulokset
lyhyesti. Verkkojulkaisu. FRA. European Union Agency for Fundamental Rights.
http://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_fi.pdf. Luettu 17.10.2015.

Fowler Dawnovise N. & Rountree Michele A. Exploring the meaning and role of
spirituality for women survivors of intimate partner abuse. Pastoral Care Counsel.
Volume 64, Issue 2. Pages 1-13. 2010.

Haastettu kirkko. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2008—2011.
Tampere: Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja. 2012.

Heelas, Paul & Woodhead, Linda
2005 The Spiritual Revolution: why religion is giving way to spirituality.
Religion and spirituality in the modern world series. Blackwell.

Heikkilä, Tarja
2010 Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita Prima Oy.

Heiskanen, Markku & Piispa, Minna
1998 Usko, toivo, hakkaus. Kyselytutkimus miesten naisille tekemästä
väkivallasta. Tilastokeskus. Helsinki: Oy Edita Ab..

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena

2009 Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

Husso, Marita

2003 Parisuhdeväkivalta. Lyötyjen aika ja tila. Diss. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Ihmisoikeudet.net-verkkosivu.

<http://www.ihmisoikeudet.net/index.php?page=naisten-oikeuksien-kehitys-suomessa>. Luettu 15.9.2015.

Ihmisoikeuskeskus. Naisiin kohdistuva väkivalta-vaiettu ihmisoikeusloukkaus. Tiedote 5.3.2014.

Istanbulin sopimus. Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence-verkkosivu.

<http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/210.htm>. Luettu 4.9.2015.

Karttunen, Mari

2011 Haavoitettu räsynukke. Parisuhdeväkivaltaa kokeneiden naisten kertomuksia toimijuuksista ja identiteeteistä. Sosiaalityön pro gradu-työ.

Keskinen, Suvi

1996 Väkivaltainen avioliitto naisten omaelämäkertoissa. Naistutkimusraportteja. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Helsinki.

Ketola, Kimmo & Niemelä, Kati & Palmu, Harri & Salomäki, Hanna

2011 Uskonto suomalaisten elämässä. Uskonnollinen kasvatus, moraali, onnellisuus ja suvaitsevaisuus kansainvälisessä tutkimuksessa. Tampere: Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 9.

KvantiMOTV verkkosivu.

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/mittaaminen/luotettavuus.html>. Luettu 26.9.2015.

KvantiMOTV Faktorianalyysi

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/faktori/faktori.html>. Luettu 26.9.2015

Liljeström, Marianne (toim.)

2005 Feministinen tietäminen. Keskustelua metodologiasta. Tampere: Vastapaino Oy.

Metsämuuronen, Jari

2007 Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä 2. laitos. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy.

Nynäs, Peter & Lassander, Mika & Utriainen Terhi (toim.)

2012 Post-Secular Society. New Brunswick: Transaction Publishers.

- Näre, Sari & Ronkainen, Suvi (toim.)
2008 Paljastettu intiimi. Sukupuolistuneen väkivallan dynamiikka.
Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.
- Oikeus turvalliseen elämään. Opas lähisuhdeväkivaltaa kokeneille naisille. 2014.
- Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos. Perheväkivalta Suomessa. Verkkokatsauksia
12/2009. Verkkosivu:
http://www.optula.om.fi/material/attachments/optula/julkaisut/verkkokatsauksia-sarja/nuKSiymu7/12.Perhevv_Suomessa.pdf. Luettu 5.9.2015.
- Oxford Dictionary of Sociology. Edited by Gordon Marhsall. New York: Oxford
Univerity Press. 1994/1998.
- Pargament, Kenneth I.
1997 The Psychology of Religion and Coping. Theory, Research, Practice.
New York: Guilford Press.
- Pargament, Kenneth I & Ano, Gene G & Wachholtz, Amy B.
2005 The Religious Dimension of Coping. Advances in Theory, Research
and Practice. Handbook of the Psychology of Religion and Spirituality.
Toim. Raymond F. Paloutzian and Crystal L. Park. New York: The
Guilford Press.
- Pargament, Kenneth I & Koenig, Harold G. & Perez, Lisa M. The Many Methods
of Religious Coping: Development and Initial Validation of the RCOPE.
Journal of Clinical Psychology. Vol 56 (4). 2000.
- Pekkarinen, Elina
2015 Näkymättömäksi suojellut lapset. – Salattu, hävetty, vaiettu. Miten tutkia
piilossa olevia ilmiöitä. Toim. Häkkinen, Antti & Salasuo, Mikko.
Vastapaino. Helsinki: Vastapaino. 264—300.
- Piispa, Minna
2004 Väkivalta ja parisuhde. Nuorten naisten kokeman parisuhdeväkivallan
määrittely surveytutkimuksessa. Tilastokeskus. Yliopistopaino. Helsinki.
- Piispa, Minna & Heiskanen, Markku & Kääriäinen, Juha & Sirén Reino
2006 Naisiin kohdistunut väkivalta 2005. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen
julkaisuja 225. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Pitkänen, Maiju
2011 ”Täällä istun työminä amputoituna.” Miten työttömyys muutti
suomalaisen kokemusta elämästä 1990–laman aikana.
Kandidaatintutkielma. Helsingin yliopisto.
- A Sociology of Spirituality. Theology and religion in interdisciplinary perspective
series. Edited by Flanagan, Kieran & Jupp, Peter C. Ashgate 2007.
- Suomen Akateemisten Naisten Liitto-verkkosivut www.akateemisetnaiset.fi
www.akateemisetnaiset.fi/hankkeet/domestic-violence/ Luettu 5.12.2014.

Tieteentekijöiden liiton verkkosivut www.tieteentekijoidenliitto.fi

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli

2009 Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.

Ulkoasiainministeriön verkkosivut

<http://www.ulkoministerio.fi/public/default.aspx?contentid=325100&nodeid=15146&contentlan=1&culture=fi-FI>. Luettu 4.9.2015.

WHO-verkkosivut. World Health Organization.

<http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs239/en/> Luettu 2.12.2014.

LIITE 1.

KYSELY KORKEASTI KOULUTETUIILLE NAISILLE PERHEVÄKIVALLASTA

Suomalaisiin naisiin kohdistuva parisuhdeväkivalta on hyvin yleistä. Kansainvälisen raportin mukaan Suomi on yksi niistä kolmesta Euroopan maasta, joissa nykyisen tai entisen kumppanin tekemää fyysistä väkivaltaa kokeneiden naisten osuus on korkein. Suomalaisessa tutkimuksessa on selvinnyt, että nykyisen puolison tekemän fyysisen tai seksuaalisen väkivallan tai väkivallalla uhkailun kohteeksi on joutunut 22 % parisuhteessa olevista naisista. Väkivaltakokemuksia on myös korkeasti koulutetuilla naisilla. Tässä tutkimuksessa käytetään laajaa väkivallan määritelmää. Sen mukaan parisuhdeväkivalta voi olla henkistä tai psyykkistä alistamista ja uhkailua, taloudellista riistoa, sosiaalista eristämistä, fyysistä tai seksuaalista pahoinpitelyä.

Olen teologian opiskelija Maiju Pitkänen ja teen pro gradu -tutkielmaani suomalaisiin korkeasti koulutettuihin naisiin kohdistuvasta parisuhdeväkivallasta. Korkeasti koulutetuilla naisilla tarkoitetaan tässä tutkimuksessa niitä, joilla on vähintään alempi ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkinto. Tutkimukseni on osa isompaa kansainvälistä projektia *Domestic Violence Met by Educated Women* (DVMEW). Se tutkii kumppanuusmaiden kesken korkeasti koulutettuihin naisiin kohdistuvaa perheväkivaltaa. Projekti on Euroopan neuvoston rahoittama *Lifelong learning* -ohjelmaan kuuluva Grundtvig-oppimiskumppanuushanke. Sen koordinaattori on professori (emerita) Raija Sollamo. Siinä on mukana akateemisten naisten liittoja ja muita partnereita Ruotsista, Saksasta, Romaniasta ja Sloveniasta. Projektin www-sivut ovat osoitteessa: <http://violencewomen.wordpress.com> ja suomalaiset www-sivut osoitteessa www.akateemisetnaiset.fi. Vastaamalla kyselytutkimukseen annat meille uutta ja arvokasta tietoa, joka voi auttaa monia. Kyselyn alkuosassa on kysymyksiä myös niille, jotka eivät ole kokeneet parisuhdeväkivaltaa. Vastaathan, vaikka sinulla ei olisi omakohtaista kokemusta. Osa kysymyksistä on avoimia, joihin voit vastata haluamallasi tavalla, pitkästi tai lyhyesti.

Kysely on luottamuksellinen ja anonymi. Kyselyn täyttämiseen menee 10 - 20 minuuttia. Täytä elektroninen kaavake ja lähetä se **välittömästi, kuitenkin viimeistään 15.1.2015 mennessä**. Jos kysely herättää sinussa ahdistusta, voit olla yhteydessä minuun. Kerron, mistä saat apua. Yhteenveto tuloksista julkistetaan toukokuussa 2015 Suomen akateemisten naisten liiton nettisivuilla.

Lisäksi haluaisin myös haastatella muutamia naisia. Vapaaehtoinen haastattelu voidaan suorittaa joko kasvotusten tai sähköpostitse. Jos olet halukas haastateltavaksi tai haluat tietää lisää haastattelusta, olethan minuun yhteydessä sähköpostitse osoitteella maju.pitkanen@helsinki.fi tai puhelimitse p. 040 7602886. Voit kysyä lisätietoa myös graduni ohjaajalta Helsingin yliopiston professorilta Anne Birgitta Pessiltä sähköpostitse anne.b.pessi@helsinki.fi tai kansainvälisen projektin koordinaattorilta Raija Sollamolta sähköpostitse: raija.sollamo@helsinki.fi. Haastattelu on luottamuksellinen eivätkä haastateltavan tiedot tule esiin missään yhteydessä. Henkilöllisyytesi jää vain haastattelijan tietoon ja häntä sitoo vaitiolovelvollisuus.

Lämmin kiitos avustasi.

Maiju Pitkänen

KYSELY KORKEASTI KOULUTETUILLE NAISILLE PARISUHDEVÄKIVALLASTA[kopio]

Taustatiedot

Hei!

Tervetuloa täyttämään kyselylomaketta. Kyselyn vastaaminen vie tilanteestasi riippuen noin viidestä kahteenkymmeneen minuutti. Kyselyn ainoat pakolliset kysymykset ovat nykyinen siviilisäätysi sekä koulutustasosi. Toivon, että vastaat silti kaikkiin kysymyksiin. Kyselyn aikuosassa on kysymyksiä myös niille, jotka eivät ole kokeneet parisuhdeväkivaltaa.

Kysely on luottamuksellinen ja anonyymi. Täytä elektroninen kaavake ja lähetä se **valittomasti, kuitenkin viimeistään 15.1.2015** mennessä. Yhteenveto tuloksista julkistetaan toukokuussa 2015 Suomen akateemisten naisten liiton nettisivuilla.

Jos sinulle herää kysymyksiä, voit olla yhteydessä pro gradu tekijään Maiju Pitkääseen, maiju.pitkanen@helsinki.fi, professori Anne Birgitta Pesslin, anne.b.pessi@helsinki.fi tai kansainvälisen projektin koordinaattoriin Raija Sallamoon, raija.sallamo@helsinki.fi.

Jos olet kiinnostunut antamaan nimettömän haastattelun parisuhdeväkivaltaan liittyen oletthan yhteydessä pro gradu tekijään Maiju Pitkääseen. Saat lisätietoja tutkimuksesta jäsenkirjeen mukana tulleesta saatekirjeestä sekä yllä mainituilta henkilöiltä. Jos kysely herättää sinussa ahdistusta, voit myös olla yhteydessä Maiju Pitkääseen. Kerron, mistä saat apua.

Kyselytutkimuksen tuloksista tehdään pro gradu -työ Helsingin yliopistossa. Kysely on osa isompaa kansainvälistä projektia Domestic Violence Met by Educated Women (DVMEW). Se tutkii kumppanuuksien kesken korkeasti koulutettuihin naisiin kohdistuvaa perheväkivaltaa. Projekti on Euroopan neuvoston rahoittama Lifelong learning -ohjelmaan kuuluva Grundtvig-oppimiskumppanuushanke.

Ikäsi (kirjoita ruutuun)

Oletko tällä hetkellä (pakollinen kysymys)

- ☐ Naimaton, parisuhteessa
☐ Avo- tai avioliitossa, asun puolisoni kanssa
☐ Avioliitossa, asumme erillämme
☐ Eronnut
☐ Leski
☐ En ole parisuhteessa

Kyllä Ei

Onko sinulla lapsia?

☐ ☐

Kyllä Ei Ei lapsia

Asuvatko lapset vielä kotona?

☐ ☐ ☐

Lasten ikä (kirjoita, erota pilkulla)

Kuuluuko kotitalouteesi itsesi (ja mahdollisen puolisoni) lisäksi

- ☐ Oma lapsi
☐ Puolison lapsi
☐ Puolison kanssa yhteisiä lapsia
☐ Omat tai puolison vanhemmat
☐ Muita henkilöitä
☐ Ei muita henkilöitä

Koulutustasosi (pakollinen kysymys)

- ☐ Alempi ammattikorkeakoulututkinto
☐ Alempi yliopistotutkinto
☐ Ylempi ammattikorkeakoulututkinto
☐ Maisterintutkinto
☐ Tohtorintutkinto

Kyllä Ei En ole parisuhteessa

Oletko parisuhteessasi taloudellisesti itsenäinen

☐ ☐ ☐

Seuraava >>

Sivu 1 / 7

KYSELY KORKEASTI KOULUTETUILLE NAISILLE PARISUHDEVÄKIVALLASTA[kopio]

Kysymyksiä mahdollisesti kohtaamastasi väkivallasta

Oletko nähnyt perheväkivaltaa lapsuudessasi muiden perheissä? Kyllä Ei

Oletko nähnyt perheväkivaltaa lapsuudessasi omassa perheessäsi? Kyllä Ei

Oletko kokenut väkivaltaa lapsuudessasi? Ei koskaan Joskus Siltä väliltä Säännöllisesti Päivittäin

Oliko lapsuudessasi kokemasi väkivalta Väkivalta ei ollut ankaraa Väkivalta oli melko ankaraa Siltä väliltä Väkivalta oli ankaraa Väkivalta oli hyvin ankaraa Ei väkivaltaa

Kerro halutessasi tarkemmin

Kuvalle tilannettasi nykyisessä tai viimeisimmässä parisuhteessasi valitsemalla jokin seuraavista Olen/olin fysisesti vahvempi parisuhteen jäsen Olen/olin fysisesti heikompi parisuhteen jäsen Olen/olin fysisesti tasa-arvoinen parisuhteen jäsen

Kuvalle tilannettasi nykyisessä tai viimeisimmässä parisuhteessasi valitsemalla jokin seuraavista Olen/olin henkisesti vahvempi parisuhteen jäsen Olen/olin henkisesti heikompi parisuhteen jäsen Olen/olin henkisesti tasa-arvoinen parisuhteen jäsen

Kuvalle tilannettasi nykyisessä tai viimeisimmässä parisuhteessasi valitsemalla jokin seuraavista Koenkoin, että minulla on arvo parisuhteessani Koenkoin, että minulla on jonkinlainen arvo parisuhteessani Koenkoin, ettei minulla ole minkäänlaista arvoa parisuhteessani

Onko kumppanisi koulutus verrattuna sinun koulutukseesi Alempi Samantasoinen Korkeampi

Miten kuvaillisit suhdettasi nykyiseen avo- tai aviopuolisoosi Erittäin hyvä Hyvä Tyydyttävä Huono Erittäin huono En ole tällä hetkellä parisuhteessa

Seuraavassa on luettelo ominaisuuksista, joilla monet naiset kuvaavat avo- tai aviopuolisoaan. Kuvaavtko nämä ominaisuudet nykyistä tai viimeisintä kumppaniasi?

Hän on mustasukkainen eikä halua minun puhuvan muiden miesten kanssa Kyllä Ei
Hän yrittää rajoittaa minua tapaamasta ystäviäni ja sukulaisiani Kyllä Ei
Hän vaatii saada tietää missä liikut, kenen kanssa ja milloin palaan Kyllä Ei
Hän nimittelee minua lannistaakseen tai nöyryttääkseen minua Kyllä Ei
Hän estää minua päättämästä perheen raha-asioista ja tekemästä itsenäisiä päätöksiä Kyllä Ei
Hän kielteä minua menemästä kodin ulkopuolelle töihin Kyllä Ei
Hän uhkaa vahingoittaa lapsia Kyllä Ei
Hän vahingoittaa tahallaan yhteistä omaisuuttamme Kyllä Ei
Hän uhkaa tehdä itselleen jotain, jos jätän hänet Kyllä Ei

Kuinka usein nykyisessä (tai viimeisimmässä, mikäli et tällä hetkellä ole suhteessa) avo- tai avioliitossa kumppanisi on käyttänyt jotain näistä sinua kohtaan?

	Ei koskaan	Kerran	kaksi tai kolme kertaa	neljä-10 kertaa	Useammin
Vähätellyt sinua	☐	☐	☐	☐	☐
Nimittellyt sinua	☐	☐	☐	☐	☐
Uhkailut sinua väkivallalla	☐	☐	☐	☐	☐
Estänyt sinua liikkumasta tai tarttunut kiinni	☐	☐	☐	☐	☐
Estänyt sinua tapaamasta ystäviäsi tai sukulaisiasi	☐	☐	☐	☐	☐
Läimäissyt sinua	☐	☐	☐	☐	☐
Heittänyt sinua jollakin kovalla esineellä	☐	☐	☐	☐	☐
Lyönyt nyrkillä tai kovalla esineellä	☐	☐	☐	☐	☐
Potkinut sinua	☐	☐	☐	☐	☐
Kuristanut tai yrittänyt kuristaa	☐	☐	☐	☐	☐
Ampunut tai lyönyt teräseellä	☐	☐	☐	☐	☐
Hakannut päästäsi johonkin	☐	☐	☐	☐	☐
Painostanut, pakottanut tai yrittänyt pakottaa seksuaaliseen kanssakäymiseen	☐	☐	☐	☐	☐
Käyttäytynyt väkivaltaisesti muulla tavalla	☐	☐	☐	☐	☐

Käyttäytynyt väkivaltaisesti muulla tavalla, miten

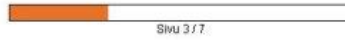
KYSELY KORKEASTI KOULUTETUILLE NAISILLE PARISUHDEVÄKIVALLASTA[kopio]

Taustatiedot2

1. Kuvaile tämänhetkistä tilannettasi. (Valitse se vaihtoehto, joka kuvaa juuri tämänhetkistä tilannettasi)

- ☐ Olen avo- tai avioliitossa, jossa on väkivaltaa
- ☐ Olen ollut, mutta en ole enää avo- tai avioliitossa, jossa oli väkivaltaa
- ☐ En ole tällä hetkellä, enkä ole koskaan aiemminkaan ollut väkivaltaisessa suhteessa

<< Edellinen | Seuraava >>

Sivu 3 / 7

KYSELY KORKEASTI KOULUTETUILLE NAISILLE PARISUHDEVÄKIVALLASTA[kopio]

Väkivalta nykyisessä suhteessa

Mies Nainen

Onko kumppanisi ☐ ☐

Miten herkästi huomaat kumppanisi väkivaltaisen käytöksen heräämisen? ☐ En lainkaan herkästi, tulee täysin yllättäen
☐ Hieman, joskus
☐ Sitä välttä
☐ Melko herkästi, usein
☐ Hyvin herkästi, aina

Kuville ensimmäisiä merkkejä, jotka johtivat aikanaan aivan ensimmäiseen väkivaltaiseen tekoon sinua kohtaan. (Maks. 5000 merkkiä)

Kuville ensimmäisiä merkkejä, jotka johtivat vakavimpaan väkivaltaiseen tekoon sinua kohtaan. (Maks. 5000 merkkiä)

Mikä mielestäsi johti vakavimman väkivaltatilanteen puhkeamiseen? (Maks. 5000 merkkiä)

Kuville tyypillistä reagointitapaasi väkivallanteon hetkellä?

☐ Itkin
☐ Vaikenin
☐ Huusin
☐ Kiroltin
☐ Löin takaisin
☐ Rukoilin Jumalaa
☐ Pyysin kumppania lopettamaan
☐ Muu

Muu reagointitapa, mikä?

Miten selvisit väkivaltaisen tilanteen hetkellä fyysisesti? (Maks. 5000 merkkiä)

Miten selvisit väkivaltaisen tilanteen hetkellä henkisesti? (Maks. 5000 merkkiä)

Kyllä Ei

Onko väkivalta jatkuva? ☐ ☐

Kuinka usein väkivaltaa on esiintynyt

	Ei kertaakaan	Kerran	Kaksi tai kolme kertaa	neljä-10 kertaa	Useammin
Viimeisen 12 kuukauden aikana	☐	☐	☐	☐	☐
Aikaisemmin (koko suhteenne aikana)	☐	☐	☐	☐	☐

Millaisia puolustuskeinoja käytät ehkäistääksesi väkivaltaa jo ennakkolta? (Maks. 5000 merkkiä)

Oletko muuttanut käyttäytymistäsi, jotta välttät väkivallan? (Maks. 5000 merkkiä)

Milloin käsitit, että väkivalta ei ollutkaan yksittäinen kerta, vaan se on toistuvaa? (Maks. 5000 merkkiä)

Aiheutuiko väkivallanteosta fyysisiä vammoja?

- ☐ Ei fyysisiä vammoja
- ☐ Mustelma, ruhje
- ☐ Haava
- ☐ Venähdys, revähdys tai sijoittautuminen
- ☐ Luunmurtuma
- ☐ Hammasvamma
- ☐ Keskenmeno
- ☐ Sisäinen vamma
- ☐ Avotärähdyks
- ☐ Muu

Muu, mikä?

Miten vakavin väkivallanteko vaikutti sinuun? Aiheuttiko

Pelkottoloja	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Häpeää	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Syyllisyyttä	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Vihaa	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Masennusta	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Turtumusta	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Itsetunnon heikkenemistä	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Univaikeuksia tai painajaisia	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Keskittymisvaikeuksia	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Vaikeuksia parisuhteissa	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon

Vaikeuksia gynekologisissa tutkimuksissa	☐ Ei ollenkaan ☐ Vähän ☐ Siitä väliä ☐ Melko paljon ☐ Hyvin paljon
Vaikeuksia gynekologisissa tutkimuksissa	☐ Ei ollenkaan ☐ Vähän ☐ Siitä väliä ☐ Melko paljon ☐ Hyvin paljon
Vaikeuksia työssä tai opiskelussa	☐ Ei ollenkaan ☐ Vähän ☐ Siitä väliä ☐ Melko paljon ☐ Hyvin paljon
Muita ongelmia	☐ Ei ollenkaan ☐ Vähän ☐ Siitä väliä ☐ Melko paljon ☐ Hyvin paljon

Muu, mikä?

Mistä kumppanisi väkivalta mielestäsi johtuu? (Maks. 5000 merkkiä)

Oletko joskus hakenut itsellesi apua seuraavilta tahoilta

	En hakenut	Kyllä, olin tyytyväinen saamaani apuun	Kyllä, olin tyytymätön saamaani apuun
Turvakoti	☐	☐	☐
Sosiaalivirasto	☐	☐	☐
Poliisi	☐	☐	☐
Lakiasiain- tai oikeusaputoimisto	☐	☐	☐
Perheneuvola tai perheasiankeskus	☐	☐	☐
Kriisipuhelin	☐	☐	☐
Naisten keskustelu- tai tukiryhmät	☐	☐	☐
Terveyskeskus tai lääkäri	☐	☐	☐
Mielenterveyshoitamisto	☐	☐	☐
A-klinikka	☐	☐	☐
Seurakunta	☐	☐	☐
Ystävä	☐	☐	☐
Sukulainen	☐	☐	☐
Perheenjäsen	☐	☐	☐
Naapuri	☐	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐	☐

Muu, mikä?

Kaikista tahoista, joista hait apua, minkä koit tärkeimmäksi?

Jos et hakenut apua miltään mainitulta taholta, mitkä olivat tärkeimmät syyt siihen? (Valitse niin monta kuin kuvaavat tilannettasi)

- ☐ En tiennyt, mistä hakea apua
- ☐ Palveluja ei ollut saatavilla
- ☐ Apua antaviin tahoihin oli pitkät jonot
- ☐ Tapaus tuntui liian vähäiseltä
- ☐ Häpesin
- ☐ Pelkäsin syylistämistä
- ☐ Kukaan ei olisi uskonut minua
- ☐ Pelkäsin kosta
- ☐ Avio- tai avopuoliso esti
- ☐ Pitkä välimatka ja huonot kulkuyhteydet
- ☐ Pelkäsin menettäväni lapseni
- ☐ En halunnut suhteen loppuvan
- ☐ En halunnut tai tarvinnut apua
- ☐ Muu, mikä

Muu, mikä?

Seuraavaksi kysyn uskon merkityksestä elämässäsi. Uskolla tarkoitan kaikkea hengellisyyttä esimerkiksi rukoulemista, meditaatiota, kirkossakäyntiä tai joogaa ja kaikkea sellaista, jonka koet itse jollakin tavalla pyhäksi itsellesi.

Missä määrin olet kokenut uskon antaneen sinulle voimavaroja? ☐ Ei ollenkaan ☐ Joskus ☐ Siitä välillä ☐ Usein ☐ Aina

Millainen voimavara usko on sinulle väkivaltaisessa suhteessa? (Maks. 7000 merkkiä)

Onko usko vaikuttanut sinuun haitallisesti parisuhdeväkivallan aikana? (Maks. 7000 merkkiä)

Mikä olisi mielestäsi kaikkein hyödyllisin keino väkivallan vähentämiseen nykyisessä parisuhteessasi? (Maks. 7000 merkkiä)

Jos kumppanisi ei ole enää väkivaltainen sinua kohtaan, mitkä ovat mielestäsi tärkeimmät syyt siihen? (Voit valita useita)

- ☐ Puolustin omaa näkökantaani, enkä alistunut
- ☐ Pyrin välttämään puolison ärsyttämistä
- ☐ Kerroin ystäväilleni tai sukulaisilleni puolison väkivaltaisesta käytöksestä
- ☐ Saimme apua ammattilaisilta
- ☐ Puoliso lopetti tai vähensi alkoholin tai muiden päihteiden käyttöä
- ☐ Lopetin tai vähensin itse alkoholin tai muiden päihteiden käyttöä
- ☐ Mustasukkaisuus suhteessamme loppui tai lieventyi
- ☐ Poliisin väliintulo lopetti väkivallan
- ☐ Ei mitään erityistä syytä, meni ohi itsestään
- ☐ Puoliso vanheni tai sairastui ja tuli heikommaksi
- ☐ Uhkasin erota, jos puoliso ei lopeta väkivaltaa
- ☐ Mukauduin puolisoni tahtoon ja alistuin
- ☐ Muu syy, mikä?

Muu syy, mikä?

Mitä muuta haluaisit kertoa kokemastasi parisuhdeväkivallasta, voimavaroista tai selviytymisestä väkivaltaisessa suhteesta? (Maks. 7000 merkkiä)

<< Edellinen Seuraava >>

Sivu 4 / 7

KYSELY KORKEASTI KOULUTETUILLE NAISILLE PARISUHDEVÄKIVALLASTA[kopio]

Väkivalta aiemmassa suhteessa

Mies Nainen
Oliko kumppanisi ☐ ☐

Miten herkästi huomasit kumppanisi väkivaltaisen käytöksen heräämisen? ☐ En lainkaan herkästi, tuli täysin yllättäen
☐ Hieman, joskus
☐ Siltä väliltä
☐ Melko herkästi, usein
☐ Hyvin herkästi, aina

Kuvalle ensimmäisiä merkkejä, jotka johtivat aikanaan alkan ensimmäiseen väkivaltaiseen tekoon sinua kohtaan. (Maks. 5000 merkkiä)

Kuvalle ensimmäisiä merkkejä, jotka johtivat vakavimpaan väkivaltaiseen tekoon sinua kohtaan(Maks. 5000 merkkiä)

Mikä mielestäsi johti vakavimman väkivallatilanteen puhkeamiseen? (Maks. 5000 merkkiä)

Kuvalle tyypillistä reagoititapaasi väkivallanteon hetkellä?

- ☐ Itkin
☐ Väkenin
☐ Huusin
☐ Kiroilin
☐ Löin takaisin
☐ Rukoilin Jumalaa
☐ Pysin kumppania lopettamaan
☐ Muu

Muu reagoitittapa, mikä?

Miten selvisit väkivaltaisen tilanteen hetkellä fyysisesti? (Maks. 5000 merkkiä)

Miten selvisit väkivaltaisen tilanteen hetkellä henkisesti? (Maks. 5000 merkkiä)

Kyllä Ei
Oliko väkivalta jatkuvaa? ☐ ☐

Kuinka usein väkivaltaa on esiintynyt

	Ei kertaakaan	Kerran	Kaksi tai kolme kertaa	neljä-10 kertaa	Useammin
Viimeisen 12 kuukauden aikana	☐	☐	☐	☐	☐
Aikaisemmin (koko suhteenne aikana)	☐	☐	☐	☐	☐

Millaisia puolustuskeinoja käytit ehkäistääksesi väkivaltaa jo ennakkotta?(Maks. 5000 merkkiä)

Muuttiko käyttäytymistasi, jotta välttäisit väkivallan? (Maks. 5000 merkkiä)

Aiheutuiko väkivallanteosta fyysisiä vammoja?

- ☐ Ei fyysisiä vammoja
☐ Mustelma, ruhje
☐ Haava
☐ Venähdys, revähdys tai sijoittaanmeno
☐ Luunmurtuma
☐ Hammasvamma
☐ Keskenmeno
☐ Sisäinen vamma
☐ Alvotärähdys
☐ Muu

Muu, mikä?

Miten vakavin väkivallanteko vaikutti sinuun? Aiheuttiko se

Pelkotiloja	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Häpeää	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Syylisyyttä	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Vihaa	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Masennusta	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Turturemusta	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Itsetunnon heikkenemistä	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Univaikeuksia tai painajaisia	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Keskittymisvaikeuksia	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Vaikeuksia parisuhteissa	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Vaikeuksia gynekologisissa tutkimuksissa	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Vaikeuksia työssä tai opiskelussa	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon
Muita ongelmia	☐ Ei ollenkaan
☐ Vähän
☐ Siltä väliltä
☐ Melko paljon
☐ Hyvin paljon

Muita ongelmia, mitä?

Mistä kumppanisi väkivalla mielestäsi johtui? (Maks. 5000 merkkiä)

Haitto joskus itsellesi apua seuraavilta tahoilta

	En hakenut	Kyllä, olin tyytyväinen saamaani apuun	Kyllä, olin tyytymätön saamaani apuun
Turvakoti	☐	☐	☐
Sosiaalivirasto	☐	☐	☐
Poliisi	☐	☐	☐
Lakiasiain- tai oikeusaputoimisto	☐	☐	☐
Perheneuvola tai perheasiainkeskus	☐	☐	☐
Kriisipuhelin	☐	☐	☐
Naisten keskustelu- tai tukiryhmät	☐	☐	☐
Terveyskeskus tai lääkäri	☐	☐	☐
Mielenterveystoimisto	☐	☐	☐
A-klinikka	☐	☐	☐
Seurakunta	☐	☐	☐
Ystävä	☐	☐	☐
Sukulainen	☐	☐	☐
Perheenjäsen	☐	☐	☐
Naapuri	☐	☐	☐
Muu, mikä?	☐	☐	☐

Muu, mikä?

Kaikista tahoista, joista hait apua, minkä kolt tärkeimmäksi?

Jos et hakenut apua mitään mainitulta taholta, mitkä olivat tärkeimmät syyt siihen? (Valitse niin monta kuin kuvaavat tilannettasi)

☐ En tiennyt, mistä hakea apua
☐ Palveluja ei ollut saatavilla
☐ Apua antavien tahoihin oli pitkät jonot
☐ Tapaus tuntui liian vähäiseltä
☐ Häpesin
☐ Pelkäsin syylistämistä
☐ Kukaan ei olisi uskonut minua
☐ Pelkäsin kostoja
☐ Avio- tai avopuoliso esti
☐ Pitkä välimatka ja huonot kulkuyhteydet
☐ Pelkäsin menettäväni lapseni
☐ En halunnut suhteen loppuvan
☐ En halunnut tai tarvinnut apua
☐ Muu, mikä

Muu, mikä?

Seuraavaksi kysyn uskon merkityksestä elämässäsi. Uskolla tarkoitan kaikkea hengellisyttä esimerkiksi rukouksista, meditaatiota, kirkossa käyntiä, luonnossa liikkumista, hiljentymistä tai joogaa ja kaikkea sellaista, jonka koet itse jollakin tavalla pyhäksi tai hengelliseksi itsellesi.

Missä määrin kolt uskon antaneen sinulle voimavaroja väkivaltaisen suhteen aikana?

☐ Ei ollenkaan
☐ Joskus
☐ Siltä väliltä
☐ Usein
☐ Aina

Millainen voimavara usko oli
sinulle väkivaltaisessa
suhteessa? (Maks. 7000
merkkiä)

Vaikuttiiko usko sinuun
haitallisesti parisuhdeväkivallan
aikana? (Maks. 7000 merkkiä)

Mikä olisi mielestäsi kaikkein
hyödyllisin keino väkivallan
vähentämiseen parisuhteissa?
(Maks. 7000 merkkiä)

Jos kumppani väkivaltaisuus sinua kohtaan loppui suhteenne aikana, mitkä olivat mielestäsi tärkeimmät syyt siihen? (Voi valita useita)

- ☐ Puolustin omaa näkökantani, enkä alistunut
- ☐ Pyrin välttämään puolison ärsyttämistä
- ☐ Kerron ystävilleni tai sukulaisilleni puolison väkivaltaisesta käytöksestä
- ☐ Saimme apua ammattilaisilta
- ☐ Puoliso lopetti tai vähensi alkoholin tai muiden päihteiden käyttöä
- ☐ Lopetin tai vähensin itse alkoholin tai muiden päihteiden käyttöä
- ☐ Mustasukkaisuus suhteessamme loppui tai lievenyi
- ☐ Poliisin välintulo lopetti väkivallan
- ☐ Ei mitään erityistä syytä, meni ohi itsestään
- ☐ Puoliso vanheni tai sairastui ja tuli heikommaksi
- ☐ Uhkasin erota, jos puoliso ei lopeta väkivaltaa
- ☐ Mukauduin puolisoni tahtoon ja alistuin
- ☐ Muu syy, mikä?

Muu syy, mikä?

Mitä muuta haluaisit kertoa
kokemastasi
parisuhdeväkivallasta,
voimavaroista tai
seehyötyä väkivaltaisessa
suhteesta?(Maks. 7000 merkkiä)

<< Edellinen

Seuraava >>

KYSELY KORKEASTI KOULUTETUILLE NAISILLE PARISUHDEVÄKIVALLASTA[kopio]

Olet nyt vastannut kaikkiin kysymyksiin. Jos haluat vielä palata muuttamaan vastauksiasi, paina Edellinen.
Vastauksesi tallentuvat painettuasi Valmis etkä pääse enää muuttamaan niitä.
Kiitos vastauksestasi!

Tietojen lähetys

<< Edellinen

Valmis

